

KYMENLAAKSON AMMATTIKORKEAKOULU

Restaurointi

Jenni Jokinen

HAMINAN KAUPPIAANTALOMUSEON HELLAHUONEEN DOKUMENTOIN-
TI JA ALUSTAVA RESTAUROINTISUUNNITELMA

Opinnäytetyö 2013

TIIVISTELMÄ

KYMENLAAKSON AMMATTIKORKEAKOULU

Restaurointi

JOKINEN, JENNI

Haminan kauppiaantalomuseon dokumentointi ja alustava restaurointisuunnitelma

Opinnäytetyö

50 sivua + 55 liitesivua

Työn ohjaaja

Lehtori Anne Räsänen

Toimeksiantaja

Haminan kaupunginmuseot

Huhtikuu 2013

Avainsanat

Hellahuone, tapetit, tapettien irrotus, Hamina

Työn aiheena on Haminan Kasarminkatu 6:ssa sijaitsevan kauppiaantalomuseon hellahuoneen dokumentointi ja alustava restaurointisuunnitelma. Dokumentoinnissa on painotettu erityisesti tapettitutkimukseen.

Työn alussa on kerrottu lyhyesti ympyräkaavaisen linnoituskaupunki Haminan historiasta, kaupungin perustamisen vaiheista ja kolmesta kaupunkia tuhonneesta 1800-luvun suurtulipalosta. Työssä kerrotaan myös lyhyesti kauppiaantalomuseon vaiheista. Tapetti tutkimuksessa vanhin tapetti on luultavasti 1800-luvun lopulta, joten työssä perehdytään tapettien tyylihistoriaan 1800-luvun lopulta 1950-luvulle. Työssä käydään läpi myös 1930-luvun interiööriä, johon hellahuone halutaan palauttaa.

Työn produktiivisena tavoitteena oli irrottaa tapettinäytteet toisistaan ja ajoittaa ne tyylihistorian aikakausille. Tapeteille tehtiin kansio, johon tapetit sijoitettiin säilyvyyden turvaamiseksi. Toisena työn tavoitteena oli dokumentoida huone kokonaisuudessaan ennen restaurointi toimenpiteitä. Tapetti- ja maalikerroksista tehtiin dokumentointiraportti, josta selviää kaikki huoneessa olleet tapetti- ja värikerrokset. Kolmantena tavoitteena oli tehdä huoneelle alustava restaurointisuunnitelma, jonka pohjalta Haminan museo voi lähteä toteuttamaan huoneen tulevaa restaurointia.

Tapettien irrottamiseen käytettiin kolmea eri menetelmää: mekaanista irrottamista, kosteuskammiota ja suoraa kostutusta. Työssä kerrotaan myös muista irrotusmenetelmistä, kuten pakastamisesta. Hellahuoneen tapetti näytteitä on 16 kerrosta ja ne ajoittuvat 1800-luvun lopulta aina 1950–70 luvulle. Tapettien tyylien tunnistaminen tehtiin pääasiassa vertailemalla näytteitä muihin tapettinäytteisiin ja tapettien tyylihistoriaan. Lopuksi jokainen tapetti kiinnitettiin vehnätkkelysliisterillä japaninpaperille, joka suojaa ja tukee näytteitä. Näytteet sijoitettiin kansioon, jossa näytteet säilyvät vahingoittumattomina.

Työn lopputuloksena on tapettikansio ja kattava dokumentointiraportti huoneesta kuvin ja dokumentointikortein. Huoneen restaurointisuunnitelmassa on annettu muutama varteen otettava vaihtoehto restaurointia varten ja kerrottu niiden hyvistä ja huonoista puolista.

ABSTRACT

KYMENLAAKSON AMMATTIKORKEAKOULU

University of Applied Sciences

Restoration

JOKINEN, JENNI

Documentation and Preliminary Restoration Plan of
Hamina Shopkeeper's House Museum

Bachelor's Thesis

50 pages + 55 pages of appendices

Supervisor

Anne Räsänen, lecturer

Commissioned by

Haminan kaupunginmuseot

April 2013

Keywords

Hamina, wallpapers, removal of wallpaper, stove room

This thesis is concerned with the documentation of a stove room and a preliminary restoration plan for commissioned by Hamina Shopkeeper's House Museum, located in Kasarminkatu 6. The documentation focuses specifically on the examination of wallpaper.

This thesis begins with a short overview of Hamina's history, the founding of the city and the three large fires in the 1800s, which destroyed the city. This thesis is also briefly concerned with the different stages of the shopkeeper's house museum. In the wallpaper study, the oldest wallpapers are probably from the end of the 1800s, so this study focuses on the history and style of wallpaper from the late 1800s to the 1950s. The project also covered the interior design of the 1930s, which is the time period to which the stove room is to be restored.

This thesis productive aim was to remove the wallpaper samples from each other, and decide upon the style era. A folder was made to the wallpapers into which the wallpapers were placed in order, to ensure their preservation. The second aim of this study was to document the entire room before its restoration. A documentation report was made of the wallpaper and paint layers, showing all the wallpapers and color layers in the rooms. The third objective was to make a restoration plan of the room, which can be used at the Hamina Museum for future restoration purposes.

In the removal of the wallpaper three different methods were used: mechanical removal, humid and direct wetting. This thesis also deals with other removal methods, such as freezing. There are 16 wallpaper samples from the stove room, and they are all from the late 1800s to 1950-70's. Identification of wallpaper styles were mainly made by comparing the samples with other wallpaper samples and historic wallpaper styles. Finally, each piece of wallpaper was attached to Japanese paper with wheat starch paste. Japanese paper protects and supports the samples. The samples were placed in the folder where the samples will remain unharmed.

The end results are a wallpaper folder, and a comprehensive documentation report of the room with pictures and documentation cards. A few viable options for the room restoration plan were given, and also their pros and cons were presented.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	6
2	HAMINA	7
2.1	Haminan kaupungin historiaa lyhyesti	7
2.2	Kauppiaantalomuseo	9
2.3	Hellahuone	11
3	TAPETOINTIALUSTAT JA TAPETIT	12
3.1	Pinkopahvi	12
3.2	Seinien pinnoituslevyt	13
3.3	Tapetit 1800-luvun lopulta 1950-luvulle	14
4	SISUSTUS 1930- JA 1940-LUVUILLA	16
5	DOKUMENTOINTI	17
5.1	Huoneen yleiskuvaus	17
5.2	Katto	17
5.3	Seinät	18
5.3.1	Esiinotto	18
5.3.2	Tapetit	19
5.3.2.1	Tapettien irrotusmenetelmät	20
5.3.2.2	Irrotus	21
5.3.2.3	Ajoitus	25
5.3.2.3.1	Ensimmäinen kerros	25
5.3.2.3.2	Kertaustyylliset tapetit	25
5.3.2.3.3	Jugendtyyliset tapetit	28
5.3.2.3.4	1910–1930-lukujen tapetit	29
5.3.2.3.5	Muraalit	34
5.3.2.4	Säilytys	36
5.4	Lattia	39
5.5	Hella	39
5.6	Ovet ja ikkunat	40

6 ALUSTAVA RESTAUROINTISUUNNITELMA	41
6.1 Katto	42
6.2 Seinät	43
6.3 Muut huoneen osat	45
6.4 Interiööri	46
7 LOPPUPÄÄTELMÄT	46
LÄHTEET	48
KUVALUETTELO	49
LIITTEET	
Liite 1. Kauppiaantalomuseon pohjapiirros	
Liite 2. Huonekortti ja yleiskuvat	
Liite 3. Mittakuvat	
Liite 4. Dokumentointi; esiinottoaukot, väriportaat ja kraaterit	
Liite 5. Tapettikortit	
Liite 6. Väritutkimuskortit	

1 JOHDANTO

Työn tavoitteena on tehdä kattava dokumentointi ja alustava restaurointisuunnitelma Haminan Kauppiaantalomuseon sisäpihalla sijaitsevan rakennuksen, Mattilan, yhteen huoneeseen, jota nimitetään hellahuoneeksi. Kauppiaantalomuseo sijaitsee Haminassa Kasarminkatu 6:ssa. Dokumentointi ja restaurointisuunnitelma tehdään hellahuoneen tulevaa restaurointia varten ja suunnitelmassa kartoitetaan lyhyesti muutamia eri vaihtoehtoja, joita huoneeseen voisi tehdä ja joista asiakas voi valita omiin resursseihinsa soveltuvan vaihtoehdon.

Päättötyönaihe tuli minulle vastaan työharjoittelun aikana, jonka suoritin Haminan museolla. Työharjoittelun aikana museolta kerrottiin mitä he haluaisivat hellahuoneelle tehtävän ja silloin aloin jo miettimään aiheen sopivuutta päättötyönaiheeksi. Huoneen dokumentoinnissa minua kiinnosti erityisesti tapettitutkimus, ja kun kesällä huonetta tutkiessani huomasin, että huoneessa on jäljellä useita tapettikerroksia, päätin ottaa aiheen päättötöyökseni. Itse rakennuksen restaurointisuunnitelman tekemisestä minulle ei ollut minkäänlaista kokemusta, mutta ajattelin ottaa haasteen vastaan osana päättötöitäni.

Museolla huone on ollut aikaisemmin toimistotilana ja nyt viimeisimpänä huonetta on pidetty auki museovieraille, mutta huoneessa ei ole juurikaan nähtävää. Huonetta käytetään myös ryhmä- ja teematyöskentelyyn ja huoneessa järjestetään teemanäyttelyitä, esimerkiksi jouluna ja pääsiäisenä. Museolla on toive saada huone restauroitua niin, että huone henkisi noin 1930-luvun hellahuoneen tunnelmaa, mutta kuitenkin niin, että huoneessa voisi edelleen järjestää ryhmä- ja teematoimintaa, kuten aikaisemminkin.

Dokumentointiin sisältyy dokumentointikuvat huoneesta valokuvin ja mittapiirustuksin. Dokumentointi osuuteen kuuluu myös huoneesta löytyvien värikerrosten dokumentointi ja isompana osa-alueena tapettitutkimus. Tapettitutkimuksen tavoitteena on irrottaa seinästä otetut tapettinäytteet toisistaan ja ajoittaa ne mahdollisimman tarkasti eri vuosikymmenille. Irrotettuja tapetteja varten valmistetaan kansio, jossa tapettien arkistointisäilytys on turvallista, mutta tapettien katselu olisi kuitenkin mahdollista. Tiedot väri- ja tapettikerroksista kerätään dokumentointikortteille liitteisiin.

Hellahuoneen tapetit ovat arviolta 1800-luvun lopulta 1950-luvulle, siksi työssä on keskitytty tarkastelemaan tapettien tyylejä juuri tuolta aikaväliltä. Tapettitutkimuksen

perusteella olisi tarkoitus löytää hellahuoneen restaurointia varten samantapainen tapetti kuin siellä on 1900-luvun alussa ollut. Työssä on käsitelty myös pinkopahvien ja sen jälkeen tulleiden seinien pinnoituslevyjen historiaa, koska huoneessa on nyt lastulevyillä pinnoitetut seinät ja restaurointisuunnitelmassa seinien pinnoitusvaihtoehtona on pinkopahvi, joka tapetoidaan.

Haminan historian esittelyssä avataan ainutlaatuisen ympyräkaupungin Haminan syntymävaiheita ja linnoituksen merkitystä Suomen sodissa 1700- ja 1800-luvuilla. Historia osuudessa pyrin myös selvittämään Haminan rakennushistorian vaiheita, johon muun muassa 1800-luvun suurtulipalot vaikuttivat suuresti. Kauppiaantalomuseosta kertova osuus valottaa kauppiaantalon historiaa ja ympäristöä, jossa hellahuone sijaitsee. Tutkin myös hieman 1900-luvun alun sisustustyyliä, keskittyen erityisesti 1930-luvulle, johon hellahuone on suunniteltu palautettavaksi.

Lopullisena työn tuloksena on koko huoneen kattava dokumentointi ja dokumentointikortisto sekä alustava restaurointisuunnitelma, jossa on otettu huomioon asiakkaan toiveita, hellahuoneen historiaa ja tuleva käyttötarkoitus. Pohdintaa herättävät erityisesti lastulevyt, poistetaanko vai säilytetäänkö?

2 HAMINA

2.1 Haminan kaupungin historiaa lyhyesti

Nykyinen Haminan kaupunki sijaitsee Kaakkois-Suomessa vain 30 kilometrin päässä Suomen ja Venäjän rajasta. Nykyisen Haminan kaupungin paikalle perustettiin alun perin vuonna 1653 Weckelax Nystad eli Vehkalahden Uusikaupunki. Kaupunki kuitenkin tuhoutui Suuressa Pohjan sodassa 1712, kun Ruotsi-Suomen omat sotajoukot peräytyessään polttivat sen. Kaupungin raunioiden tilalle perustettiin vuonna 1723 ruotsalaisen Axel Löwenin suunnittelema ympyräkaavainen linnoituskaupunki Hamina eli Fredriksham, Ruotsin kuninkaan Fredrik I:n mukaan, kun Ruotsi alkoi linnoittaa rajaansa voimistuvaa Venäjää vastaan. Ruotsalainen linnoitus jäi kuitenkin vain pelkiksi hiekkavalleiksi. (Kauppi 1992, 4, 5, 8.)

Linnoituksen ja kaupungin esikuvana on italialainen, tähdenmuotoinen renessanssiajan linnoitus, Palmanova, 1500-luvulta. Linnoituksen ulkoreunalla on kuusi ulospäin työntyvää bastionia, jotka nimettiin 1730-luvulla Suomen kaupunkien mukaan Savonlinnan, Haminan, Turun, Helsingin, Lappeenrannan ja Hämeenlinnan bastioneiksi. Kaupungin keskipisteessä on Raatihuoneentori ja Raatihuone, josta lähtee kahdeksan säteittäistä katuja, jotka halkovat kahta pääkatua, Iso- ja Pikkuympyräkatuja. (Kauppi 1992, 4–5.)

Vuonna 1741 Ruotsi aloitti hattujen sodan Venäjää vastaan vallatakseen takaisin Kaakkois-Suomen, jonka menetti Uudenkaupungin rauhassa Suuren Pohjan sodan jälkeen. Ruotsalaiset kuitenkin hävisivät ja sota päättyi uuteen aluemenetykseen. Venäjä valtasi ensin Lappeenrannan vuonna 1741 ja kesällä 1742 myös Haminan. Turun rauhassa vuonna 1743 raja siirtyi Kymijoen läntiseen haaraan saakka. (Kauppi 1992, 8.)

Venäläiset kohensivat Haminan linnoitusta vallattuaan sen, mutta linnoitus jäi silti yhä hiekkavalleiksi, vaikkakin sitä täydennettiin bastionien eteen tehdyillä erillisillä etuvastustuksilla. Vasta vuonna 1791 hiekkavalleiksi jäänyt bastioni-linnoitus sai eurooppalaisen bastionijärjestelmän edellyttämän muotonsa ja harmaakivimuurinsa, kun Venäjä paransi Kaakkois-Suomen linnoitusjärjestelmää Ruotsia vastaan. (Kauppi 1992, 8–10.)

Vuonna 1809 Hamina toimi Suomen sodan rauhanneuvottelun paikkana Venäjän keisari Aleksanteri I:n määräyksestä. 5.9.1809 solmittiin Haminan rauha ja sen mukaan Ruotsi joutui luovuttamaan Venäjälle koko Suomen Tornionjokea myöten. (Kauppi 1992, 11–12.) Haminan rauhan jälkeen Kaakkois-Suomen linnoitusketju menetti sotilaallisen merkityksensä. Linnoitukset alkoivat rapistua, mutta muun muassa Haminan linnoitusta pidettiin käytössä. Se oli parin vuosikymmenen ajan elinkautisten vankien sijoituspaikka, jota Venäjän varuskunta vartioi ja huolsi. Vankila lakkautettiin 1930. Vuonna 1819 Hamina määrättiin Keisarillisen Suomen Kadettikoulun sijoituspaikaksi. Varuskunnan käyttöön rakennettiin muun muassa uusia kasarmeja. Haminan kaupunki sai linnoituksen käyttöönsä sillä ehdolla, että linnoitus pidettäisiin vahingoittumattomana. 1860-luvulla kaupunki sai luvan purkaa Turun ja Hämeenlinnan väliset linnoituslaitteet, sillä kaupunki tarvitsi lisää tilaa kasvaakseen. Nykyisin puretun puolustusmuurin paikalla on vielä entisen linnoituksen lipputorni. Kaupungin kasvua haittasivat 1800-luvulla suurtulipalot, jotka tuhosivat kaupunkia. (Kauppi 1992, 12.)

Hamina paloi 1800-luvun aikana kolme kertaa suurtulipaloissa vuosina 1821, 1840 ja 1887. Palot tuhosivat paljon rakennuksia ja aiheuttivat muutoksia asemakaavaan ja rakennusjärjestykseen. Kaikki palot saivat alkunsa huolimattomasta tulen käsittelystä. Vuoden 1821 palossa menetettiin noin 90 prosenttia linnoituksen rakennuksista eli yhteensä noin 110 rakennusta ja muutama valtion rakennus. Vuoden 1821 palon jälkeen asemakaava sai hallitsijan päätöksestä jäädä ennalleen, vaikka maaherra olisi halunnut muuttaa sitä. Vuoden 1840 palossa tuhoutui 61 yksityistaloa ja muutamia julkisia rakennuksia, kuten postikonttori ja kahdeksan kasarmia, lisäksi Raatihuone vaurioitui pahoin. Nyt otettiin oppia vuodesta 1821 ja asemakaavaan tehtiin muutoksia paloturvallisuuden lisäämiseksi. Kaupunkiin vedettiin uusi katu ja tontteja suurennettiin niillä alueilla, joissa palo oli tuhonnut vanhat rakennukset. Hallitsija vahvisti Haminan uuden väljennetyn asemakaavan helmikuussa 1841. Vuoden 1887 suurpalossa taloja tuhoutui 28, joista kaikki sijaitsivat kaupungin parhaassa osassa. Tämänkin palon jälkeen pohdittiin asemakaavan muuttamista ja harkittiin jopa säteittäisen asemakaavan muuttamista suorakulmaisiin tontteihin. Päätettiin kuitenkin pysyä säteittäisessä kaavoituksessa, mutta katuja päätettiin leventää ja tontteja suurentaa. Uutta asemakaavaa noudatettiin taas vain palaneella alueella ja kaupungin ”uusilla” alueilla, jolloin kaupungin pohjois- ja itäosissa kapeat kadut säilyivät. Haminan uusi asemakaava vahvistettiin virallisesti vuonna 1888. (Nordenstreng 1975, 234–236, 247–249.)

Kaupungille laadittiin uudet asemakaavat vielä vuosina 1891 ja 1927, jotka merkitsivät linnoituksen etuvarustuksen purkamista. Suomen itsenäistyttyä Haminaan sijoitettiin suomalainen varuskunta. Vuonna 1963 laadittu muinaismuistolaki rauhoitti Haminan linnoituksen ja purkaminen ei enää ollut sallittua. (Kauppi 1992, 12–13.)

2.2 Kauppiaantalomuseo

Kauppiaantalomuseo (kuva 1) on rakennettu vuoden 1840 kaupunkipalon raunioille. Vuoden 1887 tulipalo ei levinnyt siihen kaupunginosaan saakka, jossa kauppiaantalo sijaitsi. Vuonna 1841 valmistuneen kymmenhuoneisen asuin- ja liiketalon rakennutti suutarimestari Carl Degerman. Myöhemmin päärakennuksen seuraksi rakennettiin talous- ja varastorakennuksia sekä tiilinen paja, jonka yläkerrassa on asuinhuoneisto. Vuoteen 1876 mennessä pihapiiri oli saavuttanut nykyisen suljetun muotonsa (kuvat 2 ja 3). (Kauppiaantalomuseo.)

Kuva 1. Kauppiaantalomuseon julkisivu.

Kuvat 2 ja 3. Kauppiaantalomuseon sisäpihaa.

Degermanin jälkeen kiinteistössä harjoitettiin kupariteollisuutta vuosikymmenien ajan ja rakennuksissa asui alusta asti monien eri ammattikuntien edustajia, lähinnä käsityöläisiä. Muravjev asettui Kasrminkadulle vuonna 1905 haettuaan kauppaoikeudet itselleen. Muravjev piti kauppaa talossa niin kauan kuin eli ja Muravjevin vaimon kuoltua kiinteistö siirtyi heidän tyttärensä Ksenia Muravjeville ja oli hänen omistuksessaan hänen kuolemaansa saakka. (Kauppiaantalomuseo; Pitkänen 1985, 2.)

Ksenia jatkoi kauppatoimintaa niin pitkälle kuin pystyi ja sen jälkeen kauppatoiminta jatkui vielä 1950-luvulla vuokralla olleen Kerttu Soikkelin toimesta. Kun kauppatoiminta loppui kokonaan, Ksenia jakoi päärakennuksen neljään eri asuntoon, kauppa puotikin oli asuntona. (Pitkänen 1985, 3.)

Ksenian kuoleman jälkeen kiinteistö siirtyi kaupungin omistukseen vuonna 1976 ja seuraavan vuonna taloon perustettiin Kauppiaantalomuseo, joka esittelee Kasarminkadun venäläistä kauppiasperinnettä, sisustettuna 1900-luvun alkuvuosikymmenten tyyliin. 1900-luvun alussa Kasarminkadun varrella toimi viisi kauppa samanaikaisesti. Kaupat olivat Vasiljevin kauppa nykyisen oikeustalon paikalla, Aladinin kauppa Aladinin talossa, Jaffen kauppa Bergqvistin talossa, Muravjeffin kauppa, eli nykyinen kauppiaantalomuseo ja viimeisenä Resenkovin kauppa, joka oli aikaisemmalta nimeltään Kurotshkinin kauppakartano. Kaikki kaupat olivat venäläisiä, jotka myöhemmin suomalaistuivat ja osa niistä hävisi. (Kauppiaantalomuseo; Pitkänen 1985, 9.)

Kauppiaantalomuseo esittelee pienyrittäjien ja käsityöläisten työ- ja elinympäristöä 1800- ja 1900-lukujen vaihteessa. Ensimmäisenä on kauppapuoti ja kauppiaanasunto, johon kuuluu puodin vieressä oleva puotikamari, joka oli kauppiaan oleskelupaikka eli toimisto, sänkykamari, kyökki, sisäeteinen ja välikamari. Välikamarista päästään kauppiaan saliin. Seuraavaksi päästään puuseppämestarin asuntoon, johon kuuluu Salli, kamari, kyökki ja työkaluvarasto. Sisäpihalta päästään piharakennuksiin, joista löytyy täkintikkaajan huone, pyykkitupa, makasiini, vossikan asunto, joka oli alun perin leipomo, mankelihuone, kärriiiteri, talli, paja ja ulkokuoneita sekä verstaas ja paja, jonka yläkerrassa on sepän asunto. Museon pohjapiirros on liitteessä 1.

2.3 Hellahuone

Hellahuone, johon dokumentointi ja restaurointisuunnitelma tehdään, sijaitsee sisäpihalla olevassa vuonna 1857 rakennetussa puurakennuksessa, jota kutsutaan nykyisin Mattilaksi. Rakennuksessa oli 1980-luvulla talonmiehen asunto ja museon toimisto- ja varastotilaa ja rakennuksesta oli yleisö käytössä vain WC. Nykyisin rakennuksessa on edelleen museon toimisto- ja varastotilaa ja museoyleisölle auki oleva hellahuone, joka toimi aikaisemmin toimistotilana. Alkujaan rakennus on rakennettu varmasti usean kauppiasperheen asunnoksi ja hellahuone on ollut asuntona.

Hellahuoneet olivat yleisiä 1800-luvulla ja vielä 1900-luvun alussa työväenasuntoina, kun ei ollut varaa isompaan tai kun muuta osaa talosta pidettiin vuokralla muille perheille. Hellahuone käsittää yhden huoneen, jossa on samassa tilassa keittiö, olohuone ja makuuhuone. (Helsingin Sanomat 2008.)

3 TAPETOINTIALUSTAT JA TAPETIT

3.1 Pinkopahvi

Pinkopahvin valmistus aloitettiin 1865 ja sen valtakautena voidaan pitää 1870–1950-lukujen välistä aikaa. Paperin yleistyttyä alettiin sitä käyttää asuntiloissa seinien ja kattojen päällysteenä. 1800-luvulla arkkitarvarana valmistettu paperi sisälsi usein sitkeää pellava- ja puuvillalumpukuitua. 1870-luvulla alettiin yleisesti käyttää rullatarvarana valmistettavaa pinkopahvia, jonka raaka-aineena oli puusta saatava selluloosa ja hioke, joista valmistetulle paperille on tyypillistä tummuminen ja haurastuminen. Pinkopahvia valmistettiin aluksi 135 cm leveänä rullana, mutta myöhemmin sitä oli saatavana myös muina leveyksinä. Pinkopahvi oli useimmiten 0,75 mm paksuista. Uudisrakennuksen pinkopahvitus tehtiin vasta, kun hirret olivat ehtineet kuivua ja painua eli noin 3–5 vuoden kuluttua rakennuksen valmistumisesta. Hirsiseinän elämisen ja painumisen vuoksi pinkopahvi niin sanotusti löystyy vuosikymmenien aikana. Pahvi voidaan tällöin irrottaa osittain ja kiristää uudelleen, mutta restauroinneissa usein vanhojen pahvien päälle on kuitenkin pingotettu uusi sileä pahvi. Yleisin syy pinkopahvin löystymiseen on kiinnityksen pettäminen. Pinkopahvin repeytymistä esiintyy yleensä ovien ja ikkunoiden yläkulmissa. 1930-luvulla alettiin valmistaa pinkopahvia jäykempiä seinäpahveja rullatarvarana. Näiden tuotenimiä olivat Tako-, Enso- ja Lulosa-tapetti. (Museovirasto, 2–3; Pietarila 1989, 34–35; Heikkinen 1989, 74–75 .)

Pinkopahvin liimauksessa käytettiin vielä 1900-luvun alku vuosikymmeninä ruisjauhosta ja luuliimasta valmistettua liisteriä, tosin joskus saatettiin liisterissä käyttää vehnä jauhoakin. 1940–50-luvuilla tuli käyttöön selluloosaliisteri, mutta silti itse tehtyyn liisteriin luotettiin enemmän. 1900-luvun alussa nupinauha valmistettiin konepaperista taivuttamalla se kaksin kerroin, mutta 1940–50-luvuilla tuli tähänkin muutos valmiin nupinauhan tullessa markkinoille. 1930-luvulla leveäkantaiset huopanaulat tulivat kilpailemaan nupinaulojen kanssa. Huopanaulat olivat pahvin pysyvyyden kannalta parempia, koska niissä oli suurempi kanta. Ne olivat myös puhtaampia ja helpommin käsiteltäviä kuin nupinaulat. Vielä vuosisadan alussa ei ollut käytössä kulmapahveja, vaan pahvit naulattiin alustaa myötäillen. Kulmapahvituskin tuli käyttöön 1940–50-luvuilla. (Järvinen 2003, 3.)

Pinkopahvia tapetoidessa tärkein sääntö on, että paperitapetin ei anneta vettyä, vaan se laitetaan seinään heti liisteröinnin jälkeen. Tapetin ja pinkopahvin venymisen tulee tapahtua samanaikaisesti, muuten tapetti saattaa kuivuessaan irrota alustastaan. Pinkopahvin tapetoinnissa tulisi suosia paperitapettia ja tapetit kannattaa kiinnittää liimisaumoin. Tapetti harjataan kiinni tapettiharjalla ja tapetointi pyritään tekemään valon lähteestä pois päin. (Järvinen 2003, 4.)

3.2 Seinien pinnoituslevyt

1930-luvulla alettiin valmistaa huokoisia kuitulevyjä eli insuliittilevyjä, jotka puristetaan hajotetusta puukuidusta. Levyt sisältävät paljon ilmahuokosia, jolloin niillä on jonkin verran lämmöneristyskykyä ja niissä on tallella puun huokoisuus ja hengittävyys. (Kupila 2004, 16.) Levy soveltuu tapetointi- ja maalaus alustaksi, mutta levyjä myydään nykyisin myös valmiiksi pinnoitettuina. Tällaisia valmiiksi pinnoitettuja levyjä ovat esimerkiksi Termopol- ja Halltex-levyt. Kuitulevyjä on olemassa myös ohuemmiksi ja kovemmiksi puristettuina levyinä. Näiden puolikovien kuitulevyjen paksuus on 3,2–6 mm, kun huokoisten paksuus on 12–50 mm. (Heikkinen 1989, 75.) Kuitulevyllä saatiin seiniin sileä pinta helpommin kuin pinkopahvilla. Kuitulevyn käyttö lisääntyi vuoden 1949 jälkeen kuitulevyneuvonnan myötä, joka teki levyn käytöstä helpompaa ja tutumpaa. (Kupila 2004, 17.)

Vuonna 1957 alkoi lastulevyn valmistus Suomessa. Levyn jäykkyyden takia taloihin ei enää tarvinnut tehdä lautavuorausta, vaan sisustuslevy toimi samalla rungon osana ja valmiina pintakäsittelypohjana. 1960-luvulla lastulevyt valloittivat uudisrakennuksia seinäpinnoitteena. Ilmankosteuden vaihteluista johtuvia halkeamia levyjen välillä on pyritty välttämään jättämällä levyjen väliin yhden cm:n levyiset raot. (Heikkinen 1989, 75), vaikkakaan levyissä ei esiinny puulle ominaista elämistä, jonka vuoksi sitä on pidetty kestäväenä rakennusmateriaalina. Lastulevyssä on puulastuja ja liimaa puristettuna levyksi. Tuotannon alkuvaiheessa liimana käytettiin karbamidihartsia. Myöhemmin siirryttiin ureaformaldehydiliimaan, josta kuitenkin haihtui epäterveellisiä höyryjä. 1980-luvun myynnin romahtamisen jälkeen siirryttiin käyttämään terveellisempää liimaa. (Kupila 2004, 18.)

1970-luvulla kartonkipintaiset kipsilevyt nousivat suosioon. Kipsilevyn kosteusvaihtelut ovat normaaliolosuhteissa vähäisiä. Kipsilevyn käyttöä jatkuvasti kosteissa tiloissa tulee välttää, sillä levy saattaa menettää jäykkyytensä. Kipsilevy on palamaton raken-

nusmateriaali, sillä levyssä on palaavaa ainetta vain pinnan kartonki, joka vain hiiltyy palossa. Kipsilevyt pidättävät paloa, kunnes kuumuuden vaikutuksesta kipsin kemiallinen rakenne muuttuu, jolloin kipsi heikkenee ja menettää lujutensa. (Heikkinen 1989, 75; Siikanen 2009, 224–225.)

3.3 Tapetit 1800-luvun lopulta 1950-luvulle

Tapettien valmistus teollistui Suomessa 1800-luvun puolessa välissä, jolloin kertaustyyliit alkoivat jäljitellä ja soveltaa vanhoja muotoja ja tyylejä. 1870- ja 1880-luvulla alkoi vaikuttaa uusrenessanssi. Tapeteissa yleistyi kasviaiheiset ornamentit, joko koko tapettipinnalle tai suorakulmaisten viivakehyksien kulmiin säännöllisesti toistuvina symmetrisinä kuvioina. Uusrokokoo suosi epäsymmetrisiä kukkaornamentteja ja uusbarokin tapetit olivat taas voimakaskuvioisia sekä usein tummia.

Kertaustyylien suosituimpia aiheita olivat erilaiset kukka- ja köynnöskuviot, jotka muodostivat vinoruutuverkkoa, jossa vinoneliön keskellä oli usein siro kukkakuvio. Myös muita materiaaleja jäljiteltiin, kuten puuta, kultanahkaa ja kiveä, yleisiä olivat myös kustavilaishenkiset pystyraidot, joiden väleihin oli sovitettu tyyliteltyjä kasviaiheita. Kukkien väliset alueet täytettiin usein taustakuvioilla, kuten pienillä kolmioilla tai neliöillä ja vähitellen tapetteihin alettiin tehdä koko pinnan peittävää rasteriverkkoa. Vaatimattomammassa oloissa suosittiin halpaa ohutta tapettia, jossa kuvio painettiin yhdellä värillä maalaamattomalle pohjalle. Etenkin sinisellä painetut ruutukuviot olivat tavallisia. 1880-luvulla värit muuttuivat ruskean suuntaan ja 1890-luvulla väritykseen lisättiin mustaa, joka teki värityksestä tumman. Kertaustyyllisissä tummissa kuvioissa erottuivat kuvioiden rajausviivat, jotka olivat värillisiä tai kullan ja hopean värisiä. (Niiranen 1981, 82, 84; Heikkinen 2009, 209, 226.)

Kertaustyyliit vaikuttivat osin yhtä aikaa 1800-luvun lopulla. Jugend yhtenäisti tyylin vuosisadan vaihteessa, silloin tapetit olivat paljon vaaleampisävyisiä ja niiden väreinä saattoi olla vihreää, turkoosia, keltaista, purppuraa tai roosanväriä. Kuvioina kasviaiheet olivat edelleen vallitsevia ja malleina olivat tavalliset arkiset kasvit, kuten apila, päivänkakkara, voikukka, lumpeet, ruusut, orvokit ja sipulikasvit. 1910-luvulla oman ryhmänsä muodostivat pienikuvioiset pystyraitamallit, joihin oli lisätty jugendin mukaisia ornamentteja ja kasviaiheita tai pitsimäisiä välikoristeita. Jugendin tunnuskuviot, joutsenkaariviiva, näkyi usein kukkien kaartuvina varsina. (Niiranen 1981, 86; Heikkinen 2009, 230.)

1910- ja 1920-luvulla tulivat muotiin tekstiilejä jäljittelevät kuvitukseltaan jugendatapetteja epämääräisemmät gobeliinitapetit. Tapettien väriyhdistelmät olivat kirjavia ja väriytyksenä niissä oli kullan ja hopean rinnalla tummat ruskeat, harmaat ja beiget sävyt. Pinnan rasterikuviointia käytettiin runsaasti vielä 1920-luvulla. (Niiranen 1981, 88; Heikkinen 2009, 226.) 1910-luvulla keveät ja piirrosmaiset ruusut olivat kuvioina suosittuja tapeteissa, kun aikaisemmin ruusuaiheita kuvattiin harvemmin. Tapetit olivat yleensä vaaleapohjaisia ja muutenkin yleissävyltään vaaleita, mutta kuvioiden ääriiivoja korostettiin usein mustalla ohuella viivalla. 1920-luvulle tultaessa värisävyt muuttuivat tummemmiksi, sävytettynä sini- tai punaviolettilla ja harmaalla. Tapettien kukkakuviot olivat lähes luonnollisen kokoisia, klassisesti piirrettyjä ja täyteläisiä sekä monissa oli lisäksi vahva kolmiulotteinen vaikutelma. (Heikkinen 2009, 248.)

1920-luvun puolivälin jälkeen aina 1930-luvun puolelle Art decon muotokieli valtasi tapettimallistot. Koko pinnan kuviointi ja jugendin pehmeälinjaiset kaaret saivat väistyä ja tilalle tulivat art decon harvaan sijoitetut ja terävälinjaiset, lähes geometriset, kuviot. Myös art decon tapettien kuviot olivat usein kasviaiheisia, mutta nyt kuviot oli sijoitettu harvemmin ja niihin oli yhdistetty viivakoristeita. Väreinä olivat usein violetin yleissävyjä, joita oli taitettu tummanharmaaseen. Tapettimalleja oli useita erilaisia ja useita eri väri variaatioita. (Heikkinen 2009, 255, 257.)

1920-luvun puolivälissä tulivat muotiin myös ”Bauhaus-tapetit”, jotka painettiin puhtaan yksivärisiksi. Tapetit muuttuivat muun sisustuksen taustaksi, jossa vaalea harmonia oli vallitseva, mutta joukossa oli myös voimakkaan värisiä tehosteseiniä. (Heikkinen 2009, 255.)

Tapettien käyttö muun sisustuksen taustana jatkui 1930-luvulla, kun funktionalismi alkoi vallata arkkitehtuuria. Tapeteissa suosittiin murrettuja vaaleita värejä ja epämääräisiä viiva- ja pistekuvioita, sekä karkeaa kangasta kuvaavia malleja, joiden päällä saattoi olla heikosti erottuvia kukkakiemuroita. 1930-luvulla ilmestyivät pesunkestävät tapetit ja markkinoille ilmestyi myös Enso-tapetti, jota käytettiin erityisesti tupien ja eteistilojen seinien pinnoittamiseen. (Niiranen 1981, 88.)

Muraalitapetit valtasivat mallistot 1930-luvun lopulta seuraaviksi vuosikymmeniksi lähes kokonaan. Tapetit olivat pienikuvioisia, usein rappauspintaa imitoivia. Kivipinnan mukailun rinnalle tuli myös varpumaisia pintarakennekuvioita, joihin 1940-luvun loppupuolella yhdistettiin usein harvaan sijoitettuja kukkia. Värisävyt olivat hyvin

vaaleita, kauempaa katsottuna lähes yksivärisiä. Värisävyinä olivat sinertävät, punertavat ja vihertävät sekä vaalean ruskeat. (Heikkinen 2009, 261.)

Kuviolliset kukkatapetit eivät hävinneet markkinoilta, vaikka neutraalit tapetit valtasiivat alaa. Kukkatapeteissa palattiin lähemmäs luonnonmukaisuutta ja ilmavuutta. Kukkakuvioissa käytettyjen iloisen heleistä väreistä huolimatta tapettien yleisvaikutelma oli herkkä ja vaalea. Näitä tapetteja käytettiin lähinnä kamareissa ja varsinkin jälleentekemisen aikana kukkatapeteilla oli valtava tilaus. (Heikkinen 2009, 262.)

1950-luvulla muraalitapetit olivat edelleen suosiossa, mutta niiden rinnalle alkoi tulla niin sanottuja taiteilijatapetteja, jotka olivat tunnettujen taiteilijoiden piirtämiä kasvi-aiheita tai geometrisiä viivasommitelmia. Tapetit olivat edelleen melko pienikuvioisia ja yleissävy oli edelleen vaalea, mutta joukossa saattoi olla voimakkaitakin sävyjä, varsinkin yhdenseinän tehostetapeteissa. (Heikkinen 2009, 264.)

4 SISUSTUS 1930- JA 1940-LUVUILLA

1930-luvulla arkkitehtuurissa ja sisustuksessa siirryttiin jugendista funktionalismiin. Suomessa funktionalismin tunnetuin edustaja oli Alvar Aalto, jonka töissä funktionalismi näkyi arkkitehtuurista pikkuesineisiin. Funktionalismissa pyrittiin toimivuuteen ja yksinkertaisuuteen. Sisustusta hallitsi valoisuus, puhtaus ja yksinkertaisuus. Koristeet ja ornamentit karsittiin pois ja sisäpinnat pysyivät vain taustoina. Sisustuksen värimaailmassa pysyttiin mustassa, valkoisessa ja harmaassa sekä puhtaassa puussa, sillä puun syiden kauneus oli funktionalistista ja siinä ei ollut mitään keinotekoisia. Pintojen maalaus perusteltiin puhtaanapidon helppoudella. Tapetit olivat haaleanvärisiä muraalitapetteja, jotka antoivat vaikutelman rapatusta seinästä. Lattiat olivat funktionalismin aikana klinkkerilaattaa, lähes tasaväristä linoleumia tai kapeaa lakattua laattaa. Listat olivat suoria, kapeita ja puunvärisiä. Sileä laakaovi syrjäytti peilioven. Huonekalujen materiaaleina suosittiin luonnonväristä tai kiiltävän mustaa tai valkoista puuta, kromattua teräspuuta ja lasia. Huonekalut noudattivat kolmea päälinjaa: putkihuonekaluja, puisia suorakulmaisia tehdasvalmisteisia ja Alvar Aallon taivutetusta vanerista tehtyjä kalusteita. Huonekalut valittiin tyylin sijaan, sen mukaan miten ne parhaiten sopivat tiettyyn tarkoitukseen. Funktionalismiin kuului myös entistä parempi

valaistus ja myös valaisimissa pyrittiin tehokkuuteen. Tavallisin valaisintyyppi oli valkea lasipallo. (Nokela 1991, 293, 299,303; Kaila 1989, 24–26.)

Funktionalismi levisi melko hitaasti ja kesti vuosikymmeniä ennen kuin funktionalismin mukainen sisustus tuli yleisesti hyväksytyksi kodeissa. Esimerkiksi erityisesti teräsputkisia huonekaluja siedettiin kyllä julkisissa tiloissa, mutta ei kodeissa. Funktionalismin yleistymistä viivästytti muun muassa sen koristeettomuus. Tämän vuoksi Alvar Aallon 1930-luvulla suunnittelemaat huonekalut ja lasiesineet saivat laajan levikin vasta 1960-luvulla. (Heinonen 2000, 76.)

5 DOKUMENTOINTI

5.1 Huoneen yleiskuvaus

Haminan kauppiasantalomuseon hellahuone on pinta-alaltaan noin 25 m². Huone on 6 metriä pitkä ja 4,2 metriä leveä ja korkeutta huoneella on noin 3,1 metriä. Huoneessa on kaksi ikkunaa ja kaksi ovea. Seinät ja katto on päällystetty lastulevyllä ja lattia on maalattua lautaa. Huoneen nurkassa on puulämmitteinen hella ja hellanpäällä pellistä tehty huuva. Huoneen toisessa nurkassa on lastulevykaappi (2,1 x 1,7 x 0,6 m). Huoneessa on ollut aikaisemmin jälkiasennuksena tehty väliseinä, joka on purettu. Väliseinästä kertoo seinässä ja lattiassa olevat muusta seinän ja lattian väristä poikkeavat jäljet. Väliseinä on ollut 15 cm paksu ja 2,4 m leveä. Huoneen sähköt on tehty pinta-asennuksena lastulevyn päälle. Katossa on kaksi putkivalaisinta. Lämmityksenä huoneessa toimii listapatteri, joka kiertää seinien alaosassa noin puolet huoneesta. (Liitteet 2/1–3/5.)

5.2 Katto

Katon lastulevy on maalattu valkoisella ja kattoa kiertää valkoiseksi maalattu lista. Tein kattoon kaksi esiinottoaukkoa, joista näkyy, että huoneen alkuperäinen katto on valkoisella liimamaalilla maalattu lautakatto. Esiinottoaukot ovat huoneen vastakkaisilla puolilla, ensimmäisen aukon koko on 34,5 x 25 cm ja toisen aukon koko on 47 x 28 cm. (Liite 4/1.) Tein maalityypin testauksen ja maali liukeni nopeasti kostealla sormella pyörittämällä ja muuttui kosteudesta hieman harmaaksi, mutta muuttui takai-

sin vaaleaksi kuivuessaan. Näiden havaintojen perusteella päätelin, että kyseessä on liimamaali. Maalipinta on likainen ja tummunut, ja kuivalla pyyhittyä siitä irtoaa tummaa likaa. Katto on todennäköisesti mustunut noesta, kun hella on ollut vielä käytössä.

5.3 Seinät

Seinän lastulevyt on maalattu vaalean keltaisella maalilla. Hellan molemmilta puolilta lastulevyn reunan / koolauksen alta näkyy tapetin reunaa, josta voidaan päätellä, että lastulevyn alla on säilyneitä tapettikerroksia.

5.3.1 Esiinotto

Tein seiniin kaiken kaikkiaan yhdeksän esiinottoaukkoa, joista kaikista löytyi tapettikerroksia. (Liite 3.) Aukot 1, 2, 3 ja 8 ovat hellan molemmin puolin ja kerrostumat näistä kohdista poikkeavat muusta huoneesta. (Liitteet 4/2, 4/3 ja 4/7.) Näistä aukoista ei löytynyt yhtä paljon tapettikerrostumia kuin muista kohdista. Erona oli myös se, että alimmaisena on musta pelti, jonka päällä on useampia maalikerroksia. Myöskään aukosta 1 löytynyttä sinivalkoista tapettia (kuva 4) ei löytynyt muista kohdista. Aukon 8 yläpuolella lastulevyn alla näkyy myös tapettia, jota ei löytynyt muualta. Tapetti on pohjaltaan valkoinen ja siinä on vihertävällä värillä ruutukuviointia, joka ikään kuin jäljittelee laattasaumaa. Tapetista ei saanut otettua edes kunnollista kuvaa, lastulevyn ja seinän pienen raon takia.

Kuva 4. Aukosta 1 löytynyt pieni pala tapettia.

Aukoista 4–7 ja 9 löytyi kaikista päältäpäin tutkittuna samoja tapettikerroksia. Aukko 4 osui sellaiseen kohtaan, jossa on aikaisemmin saattanut olla väliseinä, sillä tapettien keskellä on noin 10 sentin levyinen tasainen rako, josta näkyy, että tapettikerroksia on jäljellä runsaasti. Aukoista 5, 6 ja 7 näkyy, että tapettikerrokset eivät ole säilyneet kokonaan ehjinä, sillä jokaisesta aukosta näkyy useampia revenneitä tapettikerroksia. (Liitteet 4/3–4/7.)

Pyrin tekemään esiinottoaukkoja ympäri huonetta eri korkeuksille. Aukot 6 ja 7 on tehty mahdollisimman korkealle seinän yläosaan, mutta tapettinäytteiden otto aivan seinän yläosasta ei ollut mahdollista lastulevyjä varten tehtyjen koolausten takia, jolloin mahdolliset reunanauhat eivät näy tapettinäytteissä. Myöskään aivan seinän alaosaan en saanut aukkoa tehtyä seinää kiertävän listapatterin takia. Aukko 8 on auki lattiasta lähtien, mutta kuten jo totesin, siinä kerrostumat ovat erilaiset. Tutkimusta tehdessäni olisin halunnut ottaa hellan molemmin puolin kokonaiset lastulevyt pois, jotta olisin saanut selvemmän kuvan siitä miten seinät on pinnoitettu hellan ympärillä, mutta se ei ollut mahdollista seinässä olevien sähköjohtojen ja pistorasioiden vuoksi. Nyt kokonaiskuva jää pirstaleiseksi ja vähän arvailujen varaan pienien aukkojen perusteella. Muualla huoneessa on melko selvää, että huone on ollut kokonaan tapetoituna useaan otteeseen.

5.3.2 Tapetit

Tapetit ovat rakennushistoriallisen tutkimuksen kohteita ja välineitä. Pienetkin tapettinäytteet välittävät tutkijoille tietoa rakentamisen ja sisustuksen historiasta ja ajoittamisesta. Paras dokumentti rakennuksen historiasta ovat paikoilleen jätetyt tapetti- ja maalikerrokset, siksi on tärkeää dokumentoida kaikki huoneesta löytyvät kerrokset ja jättää vanhat tapettikerrokset uusien pinnoitteiden alle, aina kun se on mahdollista. (Museovirasto 2004, 12.) Vanhan rakennuksen seinistä voi löytyä kymmeniä tapettikerroksia, joko kokonaisina kerroksina tai arvokkaina fragmentteina. Tapetti on merkittävä dokumentti ja se kertoo paljon materiaalien kehityksestä, työtavoista ja sisustus tyylien muuttumisesta. (Museovirasto 2004, 11.)

Hellahuoneen tapettitutkimuksessa lähdettiin liikkeelle ajatuksesta, että vanhat tapettikerrokset jäävät seiniin, mutta haluttiin kuitenkin tietää, että onko huoneessa jäljellä tapettikerroksia. Jos tapettikerroksia löytyy, haluttiin tutkia millaisia kerroksia löytyy sekä haluttiin tietysti dokumentoida kerrokset kunnolla. Kun esiinottoaukkoja tehdes-

sä selvisi, että kerroksia on jäljellä runsaasti, aloitin tapettitutkimuksen ottamalla seinästä lastulevyjen alta viisi pienempää tapettinäytettä aukoista 4, 6, 7, 8 ja yhden isomman näytteen aukosta 9. Aukosta 4 otin kaksi näytettä tapeteissa olleen raon molemmin puolin, varmistaakseni, että onko molemmin puolin samoja tapettikerroksia.

Irrotan näytteiden tapettikerrokset toisistaan, jonka jälkeen ajoitan tapetit mahdollisimman tarkasti eri vuosikymmenille tapettien kuvioita ja värejä tarkastelemalla ja vertailemalla niitä eri vuosikymmenten tyypillisiin tapetti aiheisiin ja väreihin sekä eri tapettitietokantoja tarkastelemalla. Lopuksi teen tapeteille kansion, johon tapetit arkistoidaan.

5.3.2.1 Tapettien irrotusmenetelmät

Tapettikerroksia voidaan kokeilla irrottaa useilla eri menetelmillä, joissa usein hyödynnetään apuna vettä tai vesihöyryä. Tapettien liisteröintiin käytettiin ennen pääasiassa vesiliukoisia liistereitä ja liimoja, kuten vehnä- tai ruisliisteriä tai eläinperäisiä liimoja, joita voidaan pehmentää lämmön ja kosteuden avulla. (Maijanen 2010, 60–61.)

Varteenotettavia tapettien irrotusmenetelmiä ovat kuivairrotus mekaanisesti, kostutusirrotus, kosteuskammio ja pakastaminen. Kuivairrotuksessa tapetit yritetään saada irti toisistaan kuivana palettiveitsellä tai kirurginveitsellä irrottamalla. Tämä saattaa toimia, jos liisteri on tapettien välissä jo valmiiksi haurastunutta tai tapetit eivät ole kovin lujasti kiinni toisissaan. (Räsänen 2013.)

Kostutusirrotuksessa tapettipinoa kostutetaan taustapuolelta sumutinpullolla vedellä. Veden sekaan voi laittaa esimerkiksi vähän alkoholia rikkomaan veden pintajännitystä, jolloin vesi imeytyy tapettiin helpommin. Kostutuksen jälkeen pino kääritään muoviin ja päälle laitetaan esimerkiksi lasilevy painoksi. Menetelmä on isoja tai paksuja näytepinoja irrottaessa melko hidas, sillä kosteus imeytyy vain muutamaan ensimmäiseen kerrokseen, koska kosteutta saadaan tapeteille kerralla vain rajoitettu määrä. (Räsänen 2013.)

Kosteuskammiossa saadaan yhdistettyä kosteus ja lämpö, jolloin tapettien irrotus tehostuu verrattuna pelkkään vedellä kostutukseen. Kosteuskammio voidaan rakentaa

esimerkiksi puurimoista ja rakennusmuovista. Kammioon tehdään taso, jonka päälle tapetit tulevat kuvapuoli ylöspäin. Kammioon tuotetaan vesihöyryä esimerkiksi keittämällä vettä kattilassa ja vaihtamalla vesi aina kun se jäähtyy. Helpompaa olisi, jos voidaan johtaa kammioon putki jota pitkin saataisiin vesihöyryä kammioon tasaisesti. Myös ilmankostutinta voi kokeilla, mutta ne ovat usein liian tehokkaita, varsinkin jos kammio on pieni. Ilmankostutinta käytettäessä tapetteja pitää tarkkailla useammin. Kosteuskammiossa on vaarana, että lämpöisessä ja kosteassa tilassa alkaa muodostua homeitiöitä tapettien pinnalle. Tämä on vaarana etenkin, jos tapetit ovat erityisen liikkaisia tai pölyisiä. Jos kosteuskammiota ei vahdi, vaarana saattaa olla myös kosteusvauriot tapettien pinnalla, sillä kosteus tiivistyy helposti vesipisaroiksi kammion kattoon, jotka putoavat tapettien päälle, jos kattoa ei välillä kuivaa.

Pakastamisen tarkoituksena on haurastuttaa tapettien välistä liimaa. Tapettinäytteet kostutetaan vedellä ja kääritään muoviin, jossa tapettien annetaan kostua kunnolla noin vuorokauden ajan, jonka jälkeen tapetit laitetaan pakastimeen. Pakastus lämpötilan tulisi olla todella alhainen, paras olisi noin -60 °C astetta, jossa tapetit olisivat viidestä tunnista kahteen vuorokauteen. Pienemmässä pakkasessa tapetteja kannattaa pitää pidempi aika. Pakastimeen olisi hyvä laittaa tapettien lisäksi silicageeliä, joka imee kosteutta itseensä pakastimesta. Silica-geeliä tulee pakastimen tilavuuteen nähden $3\text{ kg}/1\text{ m}^3$. Pakastusirrotuksen etuna on, että se säilyttää tapettien värit parhaiten. (Räsänen 2013.)

5.3.2.2 Irrotus

Museon tapettinäytteiden irrotusmenetelmiksi päätin kokeilla mekaanista kuivairrotusta ja kosteuskammiota. Pakastusta en voi kokeilla, koska käytössäni ei ole tarkoitukseen soveltuvaa pakastinta. Ensimmäisenä otin dokumentointikuvat kaikista tapettinäytteistä molemmiin puolin. Kuvauksen jälkeen puhdistin ne siveltimellä ja imurilla irtopölystä.

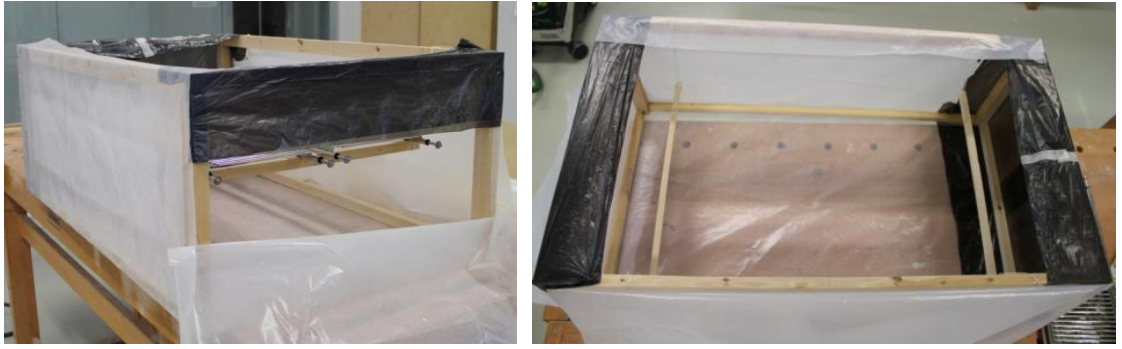
Kokeilin pienempiin tapettipaloihin ensin kuivairrotusta mekaanisesti palettiveitsellä, tällä tavalla sain muutamia kerroksia irti toisistaan. Kuivana irrotuksen ja puhdistuksen jälkeen kokeilin irrotusta kostuttamalla. Suihkutin palojen taustapuolelle tislattua vettä, jossa on hieman alkoholia (Etasol) rikkomassa veden pintajännitystä, jotta se imeytyisi helpommin tapetteihin. Tämän jälkeen käärin palat tiiviisti muoviin ja laitoin ne vielä muovipussin sisään pienen painon alle. Annoin palojen kostua 6–8 tuntia,

jonka jälkeen kokeilin irrotusta. Tapetit olivat kostuneet melko hyvin, osa kerroksista irtosi helposti. Muutamia kerroksia piti kostuttaa vähän lisää. Sivelin hieman vettä siveltimeillä tapetin taustapuolelle ja lämmitin hetken kädellä, tämän jälkeen tapetti irtosi melko helposti.

Aukosta 8 otetussa tapettinäytteessä oli päällimmäisinä kerroksina monta kerrosta maalia ja tapettia sekaisin, jolloin kerrosten irrottaminen ei onnistunut. Muista pienistä näytepinoista kerrokset irtosivat siististi, jolloin niitä pystyy vertaamaan isomman tapettinäytteen kerroksiin.

Isompaan tapettinäytepinoon päätin kokeilla ensimmäisenä irrotusta kosteuskammion avulla, sillä pienempiin pinoihin kostutus tehoi melko hyvin. Suora kostuttaminen samalla tavalla kuin pieniin paloihin olisi ollut kuitenkin liian hidasta, joten päätin kokeilla kosteuskammiota, jossa lämmin vesihöyry kostuttaa tapettikerroksia.

Rakensin kosteuskammion puurimoista ja rakennusmuovista. (kuvat 5 ja 6) Kammion mitat ovat noin 110 x 65 x 43 cm. Kammion sisälle ripustin kaksi rimaa naruilla roikkumaan ritilöitä varten (kuva 7), joiden päälle asetin tapettinäytteet. Tapettien päälle laitoin vielä paperia ja sanomalehteä suojaamaan päällimmäisiä tapettikerroksia mahdollisesti kosteuskammionkattoon tiivistyvältä vedeltä. Kastelin kosteuskammion puuosia ja pohjaa sumutinpullolla ja levitin pohjalle vielä kosteaä käsipaperia alkukosteuden aikaansaamiseksi. Lopuksi asetin kammion pohjalle kaksi astiaa, joissa oli kiehuva keitettyä vettä, johon lisäsin hieman alkoholia rikkomaan vedenpintajännitystä ja lisäämään vesihöyryn imeytymistä sekä puhdistamaan vettä, jotta homeen muodostuminen olisi vähäisempää. Suljin kammion tiiviisti ja laitoin päälle vielä peitteen, jotta lämpö pysyisi kammion sisällä ja höyrystäisi vettä, eikä haihtuisi muovin pinnalta pois.

Kuvat 5 ja 6. Puurimoista ja muovista rakennettu kosteuskammio.

Kuva 7. Metalliritilät kosteuskammion hyllynä.

Vaihdoin veden uuteen noin tunnin välein, jotta kammiossa pysyisi kokoajan tasaisen lämmin kosteus. Noin kahden tai kolmen tunnin välein kuivasin kammion kattoa, että kattoon muodostuneet vesipisarot eivät putoaisi tapettipinon päälle. Annoin tapettien kostua kammiossa näin vähän reilut 10 tuntia, jonka jälkeen otin tapetit pois kammiossa kokeillakseni irtoaako pinosta vielä yhtään kerrosta ja tarkistaakseni, että tapetteihin ei ole ilmestynyt homepisteitä.

Hometta ei ollut alkanut muodostua ja tapetit olivat imeneet kosteutta melko tasaisesti. Pinosta irtosi helposti alimmaisena ollut pahvikerros ja sen jälkeen sain pinon vielä kahteen pienempään pinoon ja muutamia kerroksia irti reunoiltaan, mutta tämän jälkeen tapetit olivat alkaneet jo kuivumaan niin paljon, että kerrosten irrottaminen ei enää onnistunut. Tapettipino ei ollut myöskään ehtinyt kostua kunnolla keskeltä, josta kaikki tapettikerrokset olivat vielä tiukasti kiinni. Laitoin tapetit takaisin kosteuskammioon ja tunnin sisällä vaihdoin veden kaksi kertaa, jonka jälkeen jätin tapetit yöksi kammioon.

Seuraavana päivänä, kun tapetit olivat olleet yön yli noin 12 tuntia kosteuskammiossa, tapetit olivat imeneet kosteutta tasaisemmin kaikkiin tapettikerroksiin, mutta kosteus ei ollut juurikaan lisääntynyt, koska vesi oli tietenkin jäähtynyt yön aikana. Tarkistin, että hometta ei ollut ilmestynyt ja keitin lisää vettä ja vaihdoin sen kaksi kertaa, jonka jälkeen otin tapetit kammioista tarkasteltaviksi. Sain pinot taas vähän pienempiin osiin palettiveitsen avulla ja alimman tapettikerroksen pienellä lisäkostutuksella melko helposti irti. Alimmat tapettikerrokset olivat todella ohuita ja hauraita, joten ne repeilivät helposti irrotettaessa. Tapetit kuivuivat todella nopeasti pöydälle oton jälkeen, joten irrotusaika oli hyvin lyhyt, vaikka yritin hidastaa kosteuden haihtumista muovilla. Laitoin taas osan tapeteista takaisin kammioon ja osan jätin pöydälle ja jatkoin irrottamista. Vaikka tapetit olivat imeneet kosteutta kammiossa, jouduin lisäämään kosteutta vielä pöydällä irrotuksen yhteydessä. Sumutin vesi-alkoholi-seosta tapeteille ja laitoin muovin päälle ja annoin tapettien imeä kosteutta hetken ajan. Tämän jälkeen sain tapetit irti toisistaan, toiset helpommin kuin toiset. Uusimmat tapetit irtosivat helpommin kuin vanhemmat tapetit, mutta myös vanhemmissa tapeteissa toiset olivat paksumpia kuin toiset ja irtosivat siksi helpommin ilman isompia repeämiä.

Seuraavana päivänä vielä noin puolet tapettikerroksista oli irrottamatta. Päätin kokeilla tapettien kostutukseen kosteuskammiossa keitetyn veden sijaan ilmankostutinta, jota en aluksi käyttänyt sen takia, että ajattelin sen olevan liian tehokas. Laitoin loput tapetit kammioon ilmankostuttimen kanssa ja annoin olla noin kolme tuntia. Kuten olin ajatellutkin, ilmankostutin oli liian tehokas kostuttaja ja jo kolmen tunnin jälkeen vettä valui paljon enemmän ritilöiden alapinnoista ja kammion katosta, kuin ”kattila” menetelmällä. Otin tapetit pois kammioista sillä tapettien päällä olleet sanomalehdetkin olivat jo märkiä. Tapetit olivat kostuneet reunoilta, mutta ei niinkään vielä keskeltä. Alimpaan tapettiin oli jäänyt myös pohjaritilänkuvio liian kosteuden takia. Sain taas muutamia tapettikerroksia irrotettua.

Irrotin tapetteja vielä kahtena päivänä pöydällä muovin ja painon alla. Sumutin alkoholi-vesiseosta suoraan tapettien taustapuolelle ja annoin tapettien imeä kosteutta muovin alla. Tällä tavalla kostutettaessa on vaarana kostuttaa tapettia helposti liikaa, jolloin niihin saattaa tulla raitoja, mutta katsoin tämän tavan kuitenkin tehokkaammaksi tavaksi, kun tapettikerroksia oli enää muutama jäljellä.

Kaiken kaikkiaan tapettien irrotukseen meni viisi päivää ja tapettikerroksia oli pinossa 15 ja viimeisenä paksu pahvikerros. Pelkän kosteuskammion avulla en saanut kovinkaan montaa tapettikerrosta kokonaan irti vaan jouduin kostuttamaan tapetteja lisää vielä irrotusvaiheessa. Kosteuskammion oli kuitenkin hyötyä, kun piti saada kosteutta imeytymään usean tapetin paksuiseen pinoon. Kosteuskammiota käytettäessä kannattaa tarkkailla kosteuden tiivistymistä kammion kattoon ja kuivata ylimääräistä kosteutta välillä pois. Vesiliukoisilla maaleilla maalattujen tapettien värit imevät vettä tapetteja kostutettaessa ja irrotusvaiheessa sai olla varovainen, että ei levitä kuviointivärejä, kun tapetit olivat vielä kosteita. Tapettien värit ovat muuttuneet aikojen saatossa, mutta myös irrotusvaiheessa värit saattavat muuttua tai levitä kosteuden takia ja senkin takia tapetteja pitäisi kastella vain sen verran kuin on tarpeellista.

5.3.2.3 Ajoitus

Tapettien ajoitus on tehty tapettityyleistä kertovan osuuden avulla ja vertailemalla niitä eri tapettitietokannoista löytyviin tapettinäytteisiin. Ajoitusta helpotti myös tieto rakennuksen rakennusajankohdasta, jolloin sai vähän viitteitä siitä miltä ajalta vanhimmat tapettikerrokset saattavat olla. Kuvat jokaisen tapetin molemmista puolista on liitetty työn loppuun tapettikortteihin. (Liite 5.)

5.3.2.3.1 Ensimmäinen kerros

Alimmaisena kerroksena tapettinäytepinossa on melko paksu ruskea pahvi, joka on maalattu ruskealla liimamaalilla. Alun perin oletin, että alimmaisena kerroksena olisi ollut pinkopahvi, mutta tämä pahvi on paksumpaa kuin pinkopahvit. Mutta toisaalta seinien pahvitukseen käytetyt pahvit olivat paksuja vielä 1800-luvun lopussa.

5.3.2.3.2 Kertaustyylliset tapetit

Toinen kerros on tummanruskea tapettikerros, jossa on kuviointeja vaaleammalla ruskealla. Tapetin vinoruutukuviointin muodostaa kukkamedaljonki, jonka sisällä on siro ruusukuvio ja medaljonkien välissä on kukka-aihe, joista lähtee medaljonkeja kiertävä köynnös. Köynnöksessä ja medaljonkien välisissä kukissa on sinisiä ohuita vaakaviivoja. (Kuva 8) Tapetin kuviokorkeus on noin 32 cm. Tapetin kuviointi ja värityys viittaavat 1800-luvun lopun kertaustyyliin. Museoviraston tapettitietokannasta löytyi

tapettinäyte aivan samanlaisesta tapetista, mutta paljon huonokuntoisempana (kuva9). Museoviraston sivuilla tapetti on ajoitettu 1890-luvulle.

Kuva 8. Yksityiskohta toisen kerroksen tapettinäytteestä

Kuva 9. Museoviraston tapettitietokannasta löytynyt tapettinäyte (Museovirasto).

Kolmas kerros on myös kertaustyylinen. Tapetti on todella ohutta ja haurasta. Tapetti repeää pienestäkin kosketuksesta helposti ja taitettaessa murtuu todella helposti. Tapetissa on ultramariinin sininen ovaalinmuotoinen kuviointi, jonka keskellä on lyhde-mäinen kuvio. Tapetinpohja on kauttaaltaan pienen sinisen pisteityksen peitossa. Kuviointi on painettu suoraan paperille, ilman pohjaväriä. (Kuva 10.) Paperi on tummunut alkuperäisestä huomattavasti. Kohdassa, jossa samaa tapettia oli päällekkäin, sain irrotettua palan, joka on säilyttänyt todella hyvin alkuperäisen värityksensä (kuva 11). Tapetin kuviokorkeus on noin 10,5 cm. Kuten tapettien tyyli osiossa mainitaan, 1800-luvun lopulla vaatimattomammassa oloissa suosittiin halpaa ohutta tapettia, jolle painettiin suoraan kuvio ilman pohjaväriä ja etenkin siniset kuviot olivat suosittuja. Tämän perusteella ajoittaisin tämänkin tapetin kertaustyyliihin.

Kuva 10. Lähikuva tapettikerroksesta 3. Kuva 11. Alkuperäisinä säilyneet värit.

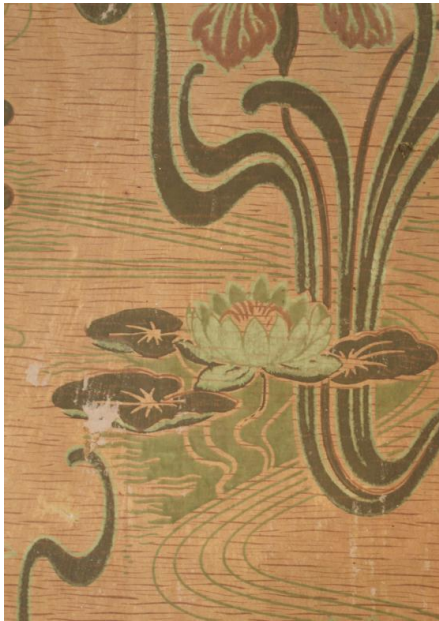
Ajoittaisin myös neljännen tapettikerroksen kertaustyyliseksi 1800-luvun loppuun. Tapetissa on koko pinnan peittävä kuviointi, jossa on kookas lehtiköynnös, joka kulkee tapetilla kiemurrellen pystysuorassa. Köynnöksen väliset alueet on täytetty pienemmällä kukkakuvioinnilla. Tapetin tausta on valkoinen ja kuviointi on ruskea. Köynnöksen ääriviivat ja korostukset on tehty mustalla. (Kuva 12.) Tapetin kuviokorkeus on noin 39 cm. Tapetti sopii 1800-luvun lopun tapetti tyylin kuvaukseen, koko pinnan peittäväällä kuvioinnilla ja mustilla ääriviivoilla. Myös kasviaihe sopii kertaustyyliin ja eri esimerkiksi Museoviraston tapettitietokannassa oli tapettimalleja 1800-luvun lopulta, joissa oli samantyylistä lehti kuviota.

Kuva 12. Lähikuva tapettikerroksesta 4.

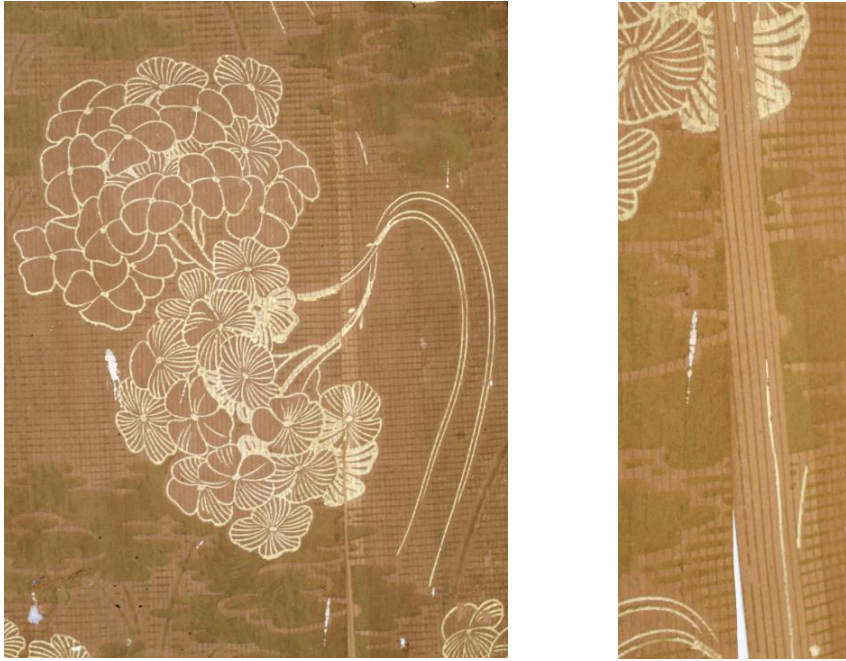
5.3.2.3.3 Jugendtyyliset tapetit

Viides kerros on selvästi jugend-tapetti 1900-luvun alusta, jonka kuvio korkeus on noin 53 cm. Tapetissa on kuvattu veden pintaa ja vesikasveja, kuten lumpeita, jotka ovat hyvin tyypillisiä jugendin kuva-aiheita. Tapetin yleisväritys on vihreä. Tapettinäytteen tausta on melko ruskeansävyinen, mutta tausta on ollut alun perin vihreä. Tämä näkyy yhdestä pienemmästä tapettinäytteestä. Tapetin kuvioinnissa on paljon kiemurtelevaa ja kaarevaa viivaa ja yksityiskohtaisia vesikasveja. (Kuva 13.)

Kuva 13. Lähikuva viidennestä tapettikerroksesta.

Myös kuudennen tapettikerroksen luokittelisin jugendtyyliseksi tapetiksi, lähinnä kukka-aiheen ja kukkien joutsenkaariviivaa mukailevan varren takia. Tapetin taustana on maalaamaton ruskea tapetti, jonka päällä on vihertävää pientä ruuturasterointia koko pinnan yli. Tapetissa kuvioina vihreitä lehviä, joista lähtee hyvin ohuet hieman kaarevat varret ja valkoisia melko isoja kukkakimppuja, joissa hyvin voimakkaasti kaartuvat varret. (Kuva 14.) Kohdassa, jossa vuodat ovat olleet päällekkäin, valo ei ole päässyt vaikuttamaan väritykseen ja alkuperäiset värit ovat säilyneet hyvin. (Kuva 15.) Tapetin kuviokorkeus on noin 46,5 cm.

Kuvat 14 ja 15. Yksityiskohta kuva kuudennessa tapettikerroksesta ja kuva vuotien yhdistymiskohdasta.

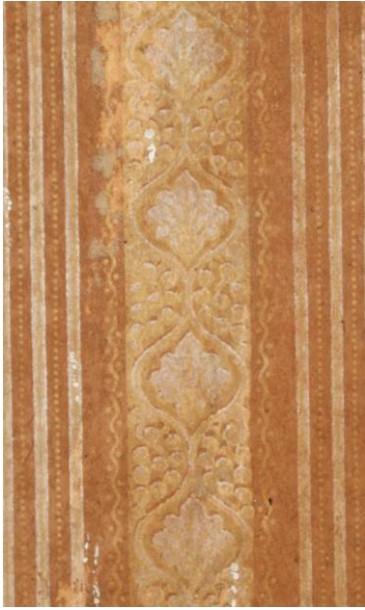
5.3.2.3.4 1910–1930-lukujen tapetit

Seitsemännessä tapettikerroksessa on pystyraitakuviointi. Tapetin taustana on maalaamaton ruskea tapettipinta, jota peittää kauttaaltaan valkoisella tehty ruutu- ja piste-rasterointi. Itse kuviointi on tehty vihreällä. Raidassa on pieniä lehtikuvioita, joiden välissä on isompi kukkakuvio. Kukkakuviossa on neljä terälehteä, varsi ja kaksi lehteä. Kuviot on tehty raitapainatuksella. (Kuva 16.) Tapetin kuviokorkeus on noin 32 cm. Tapetin pinta on kauttaaltaan valkoisten liimamaaliroiskeiden peitossa, jotka ovat tulleet tapettiin luultavasti kattoa maalattaessa. Tapetti on melko varmasti 1900-luvun alkuvuosikymmeniltä. Pystyraitamallista tapettia valmistettiin sekä jugend-ajalla että sen jälkeen. Tämän tapetin kukka-aihe saattaa olla enemmän 1910-luvun lopulta, jolloin raitatapettien aiheet muuttuivat jugendhenkisistä kukkaköynnöksiksi. (Heikkinen 2010, 248). Mutta on vaikea sanoa varmasti edustaako tapetti enemmän jugendia vai sen jälkeistä aikaa.

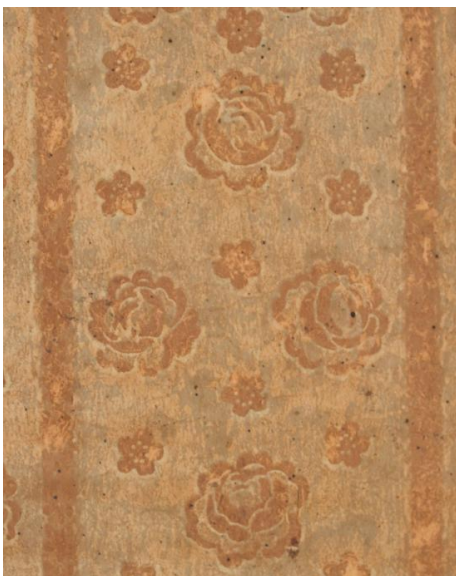
Kuva 16. Yksityiskohta seitsemännestä tapettikerroksesta.

Kahdeksas tapettikerros on myös pystyraitainen tapetti. Tapetin pohjana on tässäkin ruskea maalaamaton tapettipinta ja kuvioinnit on tehty valkoisella. Tapetin pohjaväri on varmasti ollut alun perin paljon vaaleampi, mutta tapetti on tummunut aikojen kuluessa. Tapetissa on vuorotellen valkoista tasapaksua raitaa ja pientä pisteraitaa. Tällaista raidoitusta on kymmenen sarjoissa ja niiden välissä on vähän paksumpi kuviointiraita, jonka molemmin puolin on ohuet laine-pisteraidat. Itse kuviossa on vähän sipuli- tai kupolimainen kuvio, jonka sisällä on jonkinlainen lehvä. (Kuva 17.) Kuvion korkeus on noin 4 cm. Tässä tapetissa on 1910–1920 lukujen pystyraitaa tyyliä. Itse tapettinäytteessä on läiskiä, jotka luultavasti ovat kosteusvaurioita.

Kuva 17. Lähikuva kahdeksannesta tapettikerroksesta.

Kerroksessa yhdeksän on myös pystysuunnassa menevä kuviointi. Tapetin yleisväritys on ruskea, mutta se on saattanut olla alun perin paljon vaaleampi. Tapetissa on vuorotellen tasaista pystyraita ja kukkasia; pienempiä kukkasia ja ruusuja. (Kuva 18.) Kuvakoko on noin 23,5 cm. Tapettimalli on luultavasti 1910–1920-luvuilta, sillä 1910-luvulla yleistyivät taas kokopinnan peittävät kukkakuviot ja erityisesti ruusut. Kukkien koon puolesta tapetti voisi olla ennemmin 1910-luvulta, sillä silloin kukkaset olivat pienempiä kuin 1920-luvulla. Itse tapettinäytteeseen tuli kosteuskammiossa hieman kosteusvaurioita, jotka näkyvät tapetin pinnassa vaakaraitoina.

Kuva 18. Lähikuva yhdeksännestä tapettikerroksesta.

Kerros 10 on gobeliinikangasta jäljittelevä tapetti. Tapetissa on koko pinnan peittävä kukka- ja lehtikuviointi ja koko pinnan yli menevä tumma rasterointi. (Kuva 19.) Kuvion koko on noin 34 cm. Tapetin värit ovat kuluneet, mutta jäljellä olevia värejä ovat sininen ja violetti, muuten tapetin sävy on melko ruskea. Näiden värien lisäksi tapetissa on saattanut olla harmaansävyjä. Gobeliinikankaita jäljitteleviä tapetteja oli varsinkin 1920-luvulla, jolta ajalta tämä tapetti melko varmasti on.

Kuva 19. Lähikuva kerroksesta 10.

Kerros 11 on 1920- tai 30-luvun art deco-tyylinen tapetti. Tapetissa on geometrinen viivakuviointi, joka muodostaa eri suuntia meneviä ja erivärisillä viivoilla ja pisteillä suorakulmaisia muotoja. Kukkakuviot ovat tyyliteltyjä ja siroja. Tapetin kuviokoko on noin 44 cm. Värisävyinä tapetissa on valkoinen ja violetinpunainen ruskealla tapetipohjalla. Art deco-tyyliset tapetit tulivat markkinoille 1920-luvun puolivälin jälkeen. (Kuva 20.)

Kuva 20. Yksityiskohtakuva kerroksesta 11.

Myös kerros 12 on art deco tapetti 1920- tai 1930-luvulta. Tapetti on paljon edellistä vaatimattomampi, mutta tapeteissa on samoja piirteitä. Tapetin yleisväri on melko tumma ruskea, jossa on punaruskeita ja oransseja kuvioita. Tapetin kuviot ovat harvaan sijoitettuja kukkia ja lyhyitä hieman epämääräisiä pysty- ja vaakaviivoja. (Kuva 21.) Tapetin kuvion koko on noin 33 cm. Tapetissa oli jo ennestään paljon kosteusvaurioita ja niitä tuli siis helposti lisää tapetteja irrotettaessa kosteuskammiossa. Kosteuskammiossa tulleet kosteusvauriot näkyvät tapetissa samanlaisina raitoina kuin yhdeksännessä tapettikerroksessa. Tapettia on paikattu jossain vaiheessa hieman erilaisella tapetilla näytteen alareunasta. Paikkatapetti on vaaleampaa ja siinä on kukka- ja lehtikuvioita vihreällä ja oranssilla. (Kuva 22.)

Kuva 21. Yksityiskohtakuva kerroksesta 12.

Kuva 22. Tapetissa ollut paikkapala.

5.3.2.3.5 Muraalit

Kerros 13 on tapettipinon ensimmäinen muraalitapetti (kuva 23) eli usein rappaus- tai kangaspintaa imitoiva pienikuviainen tapetti. Muraalitapetteja alkoi olla markkinoilla 1930-luvulta lähtien seuraavien parin vuosikymmenen ajan. Tässä tapetissa on suoraan ruskealle tapettipinnalle painettu valkoinen kuviointi. Tapetti on tummunut paljon valon vaikutuksesta ja siinä on kosteusvaurioita, mutta vuotien yhtymäkohdassa on säilynyt alkuperäinen väritys.

Kuva 23. Ensimmäinen muraalitapetti.

Kerros 14 on myös muraalitapetti (kuva 24). Tapetissa on vaaleanruskea pohja, jonka päällä on maalausta vaaleammalla värillä ja roiskemaalausta oranssinruskealla.

Kuva 24. Toinen muraalitapettikerros.

Kerros 15 on myös muraalitapetti (kuva 25). Tapetissa on samat väritykset kuin aikaisemmissa muraalitapeteissa, mutta hieman eri kuvioinnilla. Vuotien yhtymäkohdasta näkee tapetin alkuperäisen värityksen. Roiskekuvio on oikeasti niin vaaleaa, että sitä on alkuperäisessä värityksessä vaikea edes erottaa.

Kuva 25. Kolmas muraalitapettikerros.

Kerros 16 on tapettipinon viimeinen kerros ja se on ollut kuvioinniltaan muraalitapetti, mutta se on maalattu päälle vihertävällä maalilla (kuva 26). Maalipinta on tummunut. Aukosta 4 otetusta pienemmästä tapettinäytteestä näkyy tapetin alkuperäistä kuviointia, joka on vaalean harmaalle pohjalle vedettyjä melko graafisia viivoja. (Kuva 27.)

Kuva 26. Viimeinen vihreäksi maalattu kerros.

Kuva 27. Aukosta 4 otettu pieni tapettinäyte.

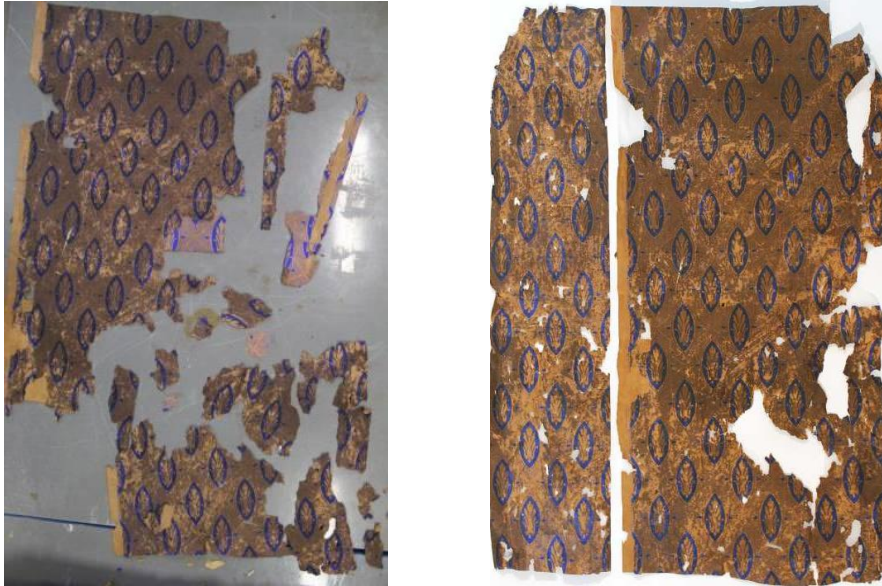
5.3.2.4 Säilytys

Irrotuksen jälkeen tapetit olivat osittain repaleisia ja hauraita ja kuivuuksaan käpristyivät reunoista. Ensimmäisenä suoristin tapetteja hieman kostuttamalla niitä uudestaan painon alla. Laitoin tapettien alle imupaperia ja päälle muovin ja painon. Suoristin tapetteja osittain vain reunoista ja repeämien kohdalta, sen verran, että ne säilyvät kansioon arkistoituina.

Revenneitä ja hauraita kohtia vahvistin japaninpaperi suikaleilla ja vehnätärkkelysliisterillä, jonka valmistin vehnätärkkelysjauhosta ja tislatussa vedestä, suhteessa 1 osa vehnätärkkelystä ja 4 osaa vettä. Kuumensin seosta hellalla kokoajan sekoittaen, kunnes seos paksuuntui liimamaiseksi. Kiinnitin japaninpaperit pienillä liimatipoilla tapetin taustapuolelle (kuva 28) ja laitoin päälle painon, jonka jälkeen annoin liiman kuivua. Kiinnityksen ja vahvistuksen jälkeen tapetit pysyvät paremmin kasassa ja kestävät tarkastelua. (Kuvat 29 ja 30.) Vahvistamisen jälkeen puhdistin tapetit molemmin puolin siveltimellä ja imurilla. Päällimmäisen tapettikerroksen maalipinnan puhdistin varovasti kostealla paperilla, koska pinta oli niin likainen ja maalipinta ei liennut veteen. Puhdistuksen jälkeen kuvasin tapetit molemmin puolin dokumentointia varten.

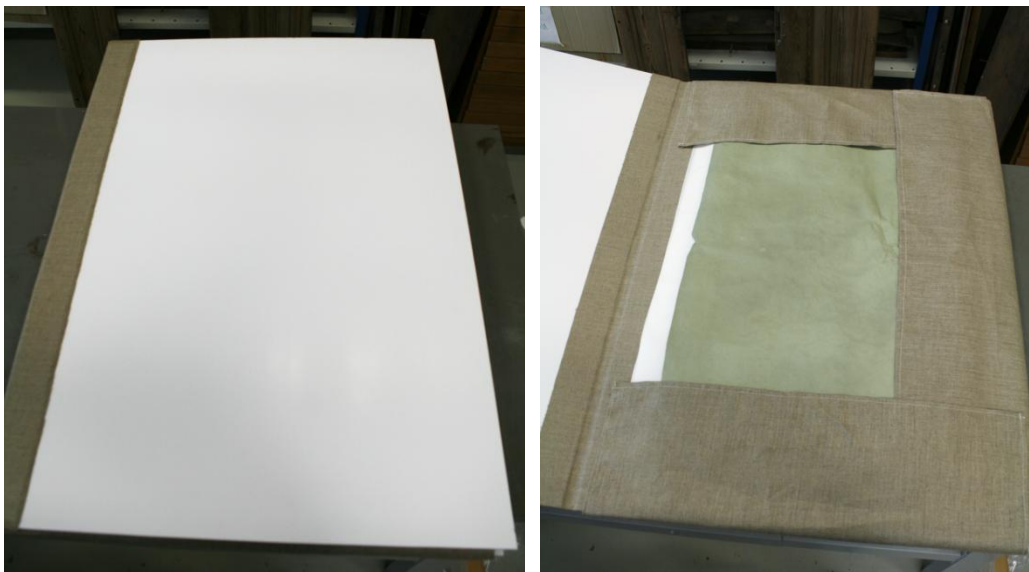

Kuva 28. Japaninparivahvistuksia tapetin taustapuolelta.

Kuvat 29 ja 30. Kolmannen kerroksen tapettia ennen ja jälkeen japaninpaperi vahvistusta.

Vahvistuksen ja puhdistuksen jälkeen tapetit on hyvä saada arkistoitua kansioon, jossa ne säilyvät vahingoittumattomana ja josta niitä on helppo tarkastella myöhemmin. Rakensin tapeteille kansion kahdesta valkoisesta 5 mm:n paksuisesta kapalevystä. Kansion selän tein pellavakankaasta liimaamalla. (Kuva 31.) Tein kansioon kankaasta myös reunoilta sisään kääntyvät suojakaistaleet, jotka on liimattu kansion pohjakanteen ja kääntyvät sieltä tapettipinon päälle. (Kuva 32.) Näin kansioon ei pääse reunoilta pölyä ja tapetit ovat paremmin suojassa. Kansio kiinnitetään nurkista kuminauhalla, kuten kulmalukkokansiot.

Kuvat 31 ja 32. Kansio ulkoa ja sisältä.

Tapettikerrosten väliin laitettiin tapettinäytteiden kokoiset japaninpaperit (kuva 33), jotta tapetit eivät olisi kosketuksissa toisiinsa kansiossa. Japaninpaperit kiinnitettiin tapetteihin vain yläreunasta vehnätärkkelysliisterillä, jotta myös tapettien taustapuolta voi myöhemmin tutkia. Kerros 3 oli niin hauras ja helposti repeävä, että päätin liimata kerroksen isomman palan kokonaan kiinni alustaan, tapetin säilyvyyden turvaamiseksi. Vieressä olevan kapeamman kappaleen taakse pystyy katsomaan. Tapetit suoristui-
vat vielä entisestään, kun japaninpaperiin liimatessa laitoin kaikki tapetit pinoon ja painon alle. Tapetit ovat päällekkäin siisti, mutta melko korkea pino, siksi reunojen kangaskaistaleet ovat hyvä lisä, että kansion reunat eivät jää irvistämään, kun kannen laittaa kiinni. Valmiskansio on melko kookas ja näyttävä. (Kuva 34.)

Kuva 33. Japaninpaperi tapetintaustana.

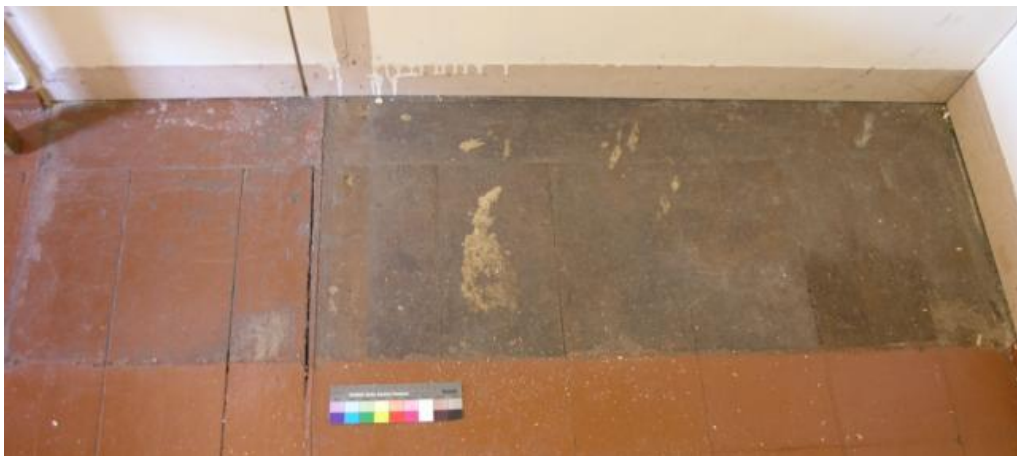
Kuva 34. Kansio ja tapettipino.

5.4 Lattia

Lattia on punertavan ruskeaksi maalattu lautalattia. Hellan ympärillä on maalin alla laastikerros, luultavasti paloturvallisuus syistä. Laasti on alkanut haurastua ja murentua irti. (Kuva 35.) Huoneen nurkasta puretun lastulevykaapin kohdalla lattia on tummanruskea (kuva 37). Puretun väliseinän kohdalta lattia on punainen Kuva 36). Väriportaikon tekeminen lattiaan oli hankalaa ilman liuottimia. Maalipintaa rapsutettaessa päällimmäisen maalikerroksen alta löytyi punaista, vaaleampaa ruskeaa ja tumman ruskeaa. Lattiasta on otettu poikkileikkausnäyte. Lattia ja nykyinen maalipinta ovat suhteellisen hyvässä kunnossa. Lattian poikkileikkausnäyte liitteessä 6/6

Kuvat 35 ja 36. Kuva lattiasta hella vierestä ja vanhan väliseinän kohdalta.

Kuva 37. Lattia puretun lastulevykaapin kohdalta.

5.5 Hella

Hella sijaitsee huoneen nurkassa. Hellan pinnassa on kaakeleita, joista suurin osa on maalattu ruskealla maalilla, hellan päällä on pellistä tehty huuva. Hellan molemmilla sivuilla on luukut ja sen päällä on rautalevyt. (Kuvat 38 ja 39.) Hellan mitat ovat 70 x

146 x 117 cm. Hellan ja huuvan välillä olevan muurin mitat ovat 960 x 555 mm. Huuvan mitat alareunasta ovat noin 158 x 131 x 76 cm.

Kuvat 38 ja 39. Hella molemmista suunnista.

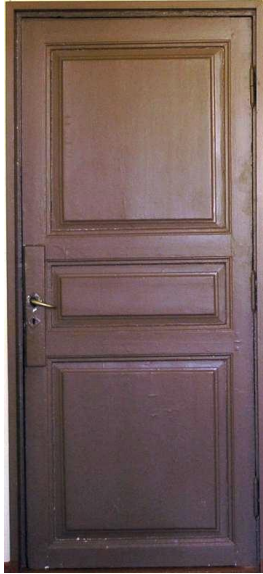
Tutkin hellan ja huuvan maalikerroksia ja erittelin hellan eri alueet numeroin 1–4 dokumentoinnin helpottamiseksi. Osien erittelyt ja kuvat löytyvät dokumentointiliitteestä (liite 4). Hellasta löytyi kohdasta 1. vain yksi maalikerros ja sen alta valkoinen kaakeli. Kohdista 2 ja 3 löytyi enemmän maalikerroksia. Näistä kohdista otin poikkileikkausnäytteet ja tein väriportaikat, joihin poikkileikkausnäytteitä voi verrata. Kohdassa 4 on valkoisen kaakelin päällä kolme vaaleaa maalikerrosta. Hellan sivut ovat samantaista maalattua kaakelipintaa kuin kohdassa 1. Kohdissa 2 ja 3 alustana on jokin kiiviainespinta. (Liite 6.)

Huuva on maalattu samalla ruskealla maalilla kuin hella. Maalipinnan alla näkyy paksuhkoja kerrostumia, joissa on jäljellä useampia maalikerroksia. Otin huuvasta poikkileikkausnäytteitä eri kohdista ja tein kraaterin, josta näkyi luupilla katsottuna noin 8 kerrosta. Väriportaikon teko ei onnistunut, koska maalikerrokset lohkesivat ja irtosivat helposti. Huuvassa ei ollut kovin suuria yhtenäisiä maalikerroksia jäljellä. (Liite 6.)

5.6 Ovet ja ikkunat

Huoneessa on kaksi ovea ja kaksi ikkunaa. Ovissa on kolme peiliä, ylhäällä ja alhaalla isommat ja keskellä pieni kapea peili (kuva 40). Toinen ovista on ruskea ja toinen val-

koinen. Ikkunat ovat valkoiset. Toinen ikkunoista on korkeampi T-mallinen ikkuna, jotka yleistyivät 1880-luvulla (Niiranen 1981, 41). Ikkunan mitat ovat 200 x 122 cm. Toinen ikkuna on yhdeksän ruutuinen, jonka mitat ovat 132 x 139 cm.

Kuva 40. Huoneen toinen ovi.

Ovien maalipinnat lohkeilevat paikoin. Otin ovista poikkileikkausnäytteet ja tein väriportaitot molempien ovien alimman peilin alareunaan. Koska kraatereita tehdessä en nähnyt peilien syvennyksissä tai oven reunoilla muita värikerroksia, niin en katsonut tarpeelliseksi tehdä enempää väriportaita oviin, sillä todennäköisesti maalikerrokset ovat kaikki yksivärisiä ilman profiilimuotojen koristevärejä. (Liite 6.)

6 ALUSTAVA RESTAUROINTISUUNNITELMA

Hellahuoneen alustavassa restaurointisuunnitelmassa otan huomioon museon toiveet, huoneen ja ympäristön historian ja listaan lyhyesti erilaisia toteutusvaihtoehtoja sekä pohdin, mitä tulisi säilyttää ja kuinka iso muutos on tarpeellista tehdä.

Museolta toivottiin erilaisia vaihtoehtoja huoneen restaurointiin, joista he voisivat sitten valita heille parhaiten soveltuvan vaihtoehdon. He myös toivoivat näkemystä huoneen sisustamiseen museon näyttelytilaksi, josta kävisi ilmi hellahuoneen tarkoitus ja 1930-lukua henkivä sisustus. Huone haluttaisiin kuitenkin säilyttää ryhmä- ja teema-työskentely ystävällisenä, jolloin myös 1930-lukua henkivän sisustuksen tulee olla niukka pöytineen ja istuimineen. Museolta toivottiin myös ajatuksia sähköratkaisuihin, kuten valaistukseen, lämmitykseen ja sähköjohtojen vetoon. Valaistuksen tulisi luoda

1930-luvun tunnelmaa restauroidun interiöörin lisäksi, mutta ryhmätyöskentely valaistus olisi piilotettu ja käytössä vain tarvittaessa. Käsittelen sähköihin liittyviä kysymyksiä ainoastaan yleisellä tasolla. Sähkölämmitys ja – johdot sekä niihin liittyvät ongelmat ratkaisuihin tulee selvittää tarkemmin, kun muutossuunnitelmissa on edetty.

Huoneen osalta isoimman kysymyksen muodostavat lastulevyt, pitäisikö ne poistaa vai säilyttää. Myös restaurointisuunnitelman tulos riippuu siitä, mitä lastulevyille tehdään. Annan suunnitelmassani muutamia vaihtoehtoja mitä esimerkiksi huoneen seinille voidaan tehdä, jos lastulevyt poistetaan ja toisaalta mitkä ovat vaihtoehdot, jos levyt halutaan säilyttää. Lastulevyt herättävät kysymyksiä myös museolla, kuten niiden paloturvallisuus ja olisiko turvallisempaa vaihtaa lastulevyt kipsilevyihin.

6.1 Katto

Kattoon tehtyjen esiinottoaukkojen perusteella selvisi, että katon lastulevyjen alla on valkoinen liimamaalilla maalattu lautakatto. Lautakaton kunnosta ei osaa sanoa varmuudella pienten aukkojen perusteella, mutta aukoista näkyvä alue on hyvässä kunnossa, mutta likainen.

Vaihtoehto 1: Katon lastulevyt poistetaan. Jos seinien lastulevyt poistetaan, myös katon levyjen poisto onnistuu seinien levyjen poiston jälkeen. Mutta, jos seinien levyjä ei poisteta, katon levyjen poisto on hankalampaa, sillä seinien levyt ja koolaukset ovat kattolevyjen päällä. Siksi katon levyt pitää sahata huoneen ympäri, jotta reunimmaisat levyt saadaan irti. Sahatessa pitää olla varovainen, että ei vahingoita alla olevaa lautakattoa, joka halutaan ottaa esiin. Lastulevyn ja lautakaton välissä ei ole kuin pari senttiä väliä. Lastulevyjen poiston jälkeen pitää poistaa vielä koolaukset, jälleen lautakattoa varoen.

Levyjen poiston jälkeen pitää tarkastella miltä liimamaalattu katto näyttää. Luultavasti katto vaatii puhdistuksen ja retusointia. Liimamaalia voi kuivapuhdistaa Alron-sienellä. Tai, jos katon maalipinta on huonossa kunnossa ja vaurioitunut pahasti koolauksista, se tulisi maalata uudestaan liimamaalilla. Jos seinän lastulevyt jätetään paikoilleen, voidaan seinän ja katon raja peittää esimerkiksi tyyliin sopivalla holkkalistalla.

Riskinä katon lastulevyjen poistossa on se, että ei voida varmuudella tietää, missä kunnossa katto lastulevyjen takana on. Katto voi olla niin huonossa kunnossa, että katto jouduttaisiin kuitenkin pinnoittamaan uudestaan esimerkiksi kuitulevyillä tai pinkopahvilla. Mutta kattolankut ovat yleensä sen verran paksuja, että lahonvaaraa ei ole. Ongelmana voi enemmänkin olla kattolautojen raoista valuva yläpohjan hiekka- tai maatyte.

Vaihtoehto 2: Lastulevyjä ei poisteta katosta. Katosta poistetaan loisteputkivalaisimet ja keskelle huonetta suunnitellulle 1930-luvun tyylliselle valaisimelle vedetään sähköt. Lastulevykatto voidaan jättää sellaiseksi tai ehkä maalata uudelleen valkoiseksi, vaikka se ei kuulu 1930-luvun interiööriin. Toisaalta katossa lastulevyyn ei välttämättä kiinnitä huomiota. Jos katon haluaa sopimaan paremmin 1900-luvun alun interiööriin, katto voidaan pinkopahvittaa ja sen jälkeen maalata valkoisella liimamaalilla. Jos katto pinkopahvitetaan lastulevyn reunat saattavat murtua, kun pahvia naulataan kiinniksi lastulevyjen päälle olisi hyvä ruuvata uudet kevyet koolaukset pinkopahvin nau-lausta varten.

6.2 Seinät

Seiniltä poistetaan listapatterit ja korvataan ne toisella lämmitysvaihtoehdolla, jota pohdin myöhemmin tekstissä. Huoneesta poistetaan myös ylimääräiset sähköjohdot ja pistorasiat. Vanhojen tapettipintojen kokonaan esille ottaminen on mielestäni tapettien säilyvyyden kannalta huono vaihtoehto. Siinä olisi liian suuri riski, että tapetit vaurioituvat entisestään. Myöskään tapettikerrokset eivät ole kauttaaltaan ehjät, jolloin yhtenäisen pinnan aikaan saaminen olisi hankalaa. En myöskään suosittelisi jonkun tietyn tapettikerroksen esiinottamista, koska silloin merkit myöhemmin tulleista tapeteista häviävät seinästä kokonaan ja työssä on liian suuri riski vahingoittaa tapettikerroksia. Mielestäni on parempi dokumentoida tapettikerrokset kunnolla ja antaa kerrosten olla seinässä uuden pinnoituksen alla turvassa, jolloin kerrostumien säilyminen on varmistettu.

Myöskään lastulevyjen vaihtamisesta kipsilevyihin ei olisi muuta hyötyä kuin kipsilevyn palonkesto. Paloturvallisuussuunnitelmassa tulisi pohtia, onko yhden huoneen seinien eristäminen kipsilevyllä tarpeellinen toimenpide sekä riittävä este palon etenemiselle. Seuraavassa on muutama erilainen menettely vaihtoehto seinien restauroinnille yksinkertaisesta ja pienestä isompaan työhön.

Vaihtoehto 1: Yksinkertaisin ja edullisin menetelmä on tapetoida suoraan lastulevyn päälle, mutta silloin seiniin ei muodostu pinkopahville tyyppillistä elävää pintaa, jollainen seinissä kuitenkin vielä 1900-luvun alussa oli. Tapetiksi valitaan 1920–1930-lukujen tyylinen tapetti. Myöhemmin tekstissä paneudun tarkemmin mahdolliseen tapettivaihtoehtoon.

Vaihtoehto 2: Seinät pinkopahvitetaan lastulevyjen päälle ja pinkopahvit tapetoidaan valitulla tapetilla. Koska lastulevyn reunat eivät välttämättä kestä pinkopahvin nauhausta murtumatta, pinkopahville pitää tehdä uudet kevyet koolaukset lastulevyjen päälle. Ongelmana uuden koolauksen tekemisessä on, että seinän paksuus lisääntyy ja ikkunat jäävät liian syvälle uuteen seinäpintaan nähden.

Tapettien uudelleen pinkopahvittamiseen voisi myös harkita Kalevi Järvisen teoksen lopussa mainittua pinkopahvien kiinnitystapaa. Teoksessa Järvinen sanoo, että huokoisten puukuitulevyjen pinkopahvitus voidaan tehdä liimaamalla. Liimaukseen käytetään Eri Keeper – liisteri seosta, jolla käsitellään seinien reunat 15 cm leveydeltä. Liiman kuivuttua liimaseos levitetään seinille uudestaan ja pinkopahvin kiinnitys tapahtuu samassa järjestyksessä kuin nauhatessakin. Alareunan kiinnityksen jälkeen liima levitetään pystysaumoihin ja sauma kiinnitetään muovilastalla. En tiedä miten tämä toimisi hellahuoneessa, kun seinien levyt on maalattu. Eli tarvitseeko liiman päästä imeytymään levyyn vai pitääkö liimaus myös maalipinnalla. Jos tämä menettelytapa on toimiva, mielestäni sitä voisi soveltaa hellahuoneeseen. Silloin säästyttäisiin uusien koolausten tekemiseltä ja lastulevyt säilyisivät seinissä ehjinä. (Järvinen 2003, 8.)

Jos sähköjohdot halutaan piiloon, tulisi ne vetää ennen pinkopahvitusta, niin että ne jäävät pahvin alle ja näkyviin jää vain pistokkeet ja katkaisimet. Mutta toisaalta pinta-asennetut sähköt kuuluvat 1900-luvun alun tyyliin, jolloin se, että sähköjohdot näkyvät ei haittaa.

Vaihtoehto 3: Seinien lastulevyt poistetaan ja tilalle laitetaan pinkopahvi, joka tapetoidaan. Tämä vaihtoehto on kyseenalainen sen takia, että lastulevyt alkavat nekin olla jo vanhenevaa rakennusperinnettä, jolloin niiden poistoa on mietittävä tarkasti. Tulisi-ko lastulevytkin jättää kertomaan omasta ajastaan tuleville sukupolville ja tutkijoille.

Tässä tapauksessa olisi kuitenkin huonerakenteen kannalta parempi ja ehkä helpompi poistaa lastulevyt ja pinkopahvittaa lastulevyjen koolausten päälle. Tässä tapauksessa

vanhojen tapettien ja uuden pinkopahvin väliin jää rako ja tapetit säilyvät turvassa uuden pinkopahvin alla. Tässäkin tapauksessa sähköjohdot voidaan vetää pinkopahvien alle ennen pinkopahvitusta tai pintavetona tapetoinnin jälkeen.

Vaihtoehto 4: Huoneen seinille valitaan jokin edellä mainituista vaihtoehdoista ja toteutetaan se muualle paitsi hellan ympärille. Hellan molemmilta puolilta oviin asti voisi ottaa lastulevyt pois ja katsoa missä kunnossa tapettipinnat alla ovat. Jos pinta on hyvässä kunnossa, hellan ympäriltä voisi jättää vanhaa tapettipintaa esille. Helppointa hellan ympäröityksen tarkastus ja esiin jättämisen päätös olisi tehdä, jos toteutetaan vaihtoehto 3. Silloin lastulevyt poistetaan joka tapauksessa ja tilanteen arviointi tulisi samalla työtä tehdessä. Tällä tavalla voitaisiin saada esiin vähän vanhaa pintaa, mutta niin, että suurin osa tapeteista kuitenkin säilyisi valolta ja muulta kulutukselta suojassa.

6.3 Muut huoneen osat

Lattia on suhteellisen hyvässä kunnossa, ainoastaan hellan ympärillä oleva rappaus maalin alla on alkanut murenemaan ja maalipinta on joistain kohdista kulunut. Rappauksen tarkoituksena on ennen ollut varmasti paloturvallisuus. Nyt kun hellaa ei enää käytetä, niin mielestäni rappauksen irtonaiset osat voisi poistaa ja sen jälkeen mahdollisesti retusoida maalipintaa uudella samansävyisellä maalilla. Rappausta, joka ei ole vielä irronnut kokonaan voidaan koettaa injektoida kiinni alustaansa, niin että se ei murenisi irti. Rappauksen päällä kävelyä tulisi myös jatkossa välttää, jotta jäljellä olevaa rappausta säilyisi mahdollisimman paljon. Mielestäni lattia ei kaipaa muita toimenpiteitä.

Hellan ja huuvan nykyinen maalipinta on hyvässä kunnossa ja ruskea sopii hyvin haettuun 1930-lukuun, joten mielestäni niillekään ei kannattaisi tehdä mitään. Hella ja huuva ovat siistit ja esimerkiksi huuvan maalipinnan epätasaisuus kertoo vain huoneen historiasta ja useista maalikerroksista.

Huoneen ovien maalipinnat irtoilevat paikoin, mutta ei vielä häiritsevästi. Oviin voisi kokeilla maalipinnan kiinnitystä, jolloin maalipintaa pitää ensin pehmentää ennen kiinnitystä. Yksi vaihtoehto olisi poistaa ovista irti lähtevä maali ja täyttää tasoitteella niitä kohtia hieman ja maalata ovet uudestaan toisen oven ruskealla sävyllä.

Huoneen ikkunat ovat hyvässä kunnossa rakenteellisesti ja maalipinnaltaan, joten niille ei ole tarvetta tehdä mitään.

6.4 Interiööri

Asiakkaan toiveena oli saada työnloppuun pienenä lisänä suunnitelma hellahuoneen sisustamisesta. Ja siksi toiveena oli antaa museolle ajatuksia, miten näyttelytilassa voisi tuoda esille huoneen historiaa ja alkuperäistä käyttötarkoitusta. Suunnitelman tekeminen oli kuitenkin oletettua hankalampaa tiedon ja ajan vähyyden takia. Olisin myös halunnut etsiä huoneeseen sopivan tapettimallin, mutta päättötyöhön varatun ajanpuitteissa se ei ollut mahdollista. Tässä on lopuksi vielä hyvin lyhyesti muutamia mietteitä huoneen interiööriin ja historian esiintuomiseen.

Huoneen voisi tapetoida 1920–1930-lukujen tyyllisellä tapetilla, eli esimerkiksi art deco- tyyllisellä tapetilla. Tällaisia tapetteja tapettinäytteissä olivat kerrokset 11 ja 12. Tapettikerrosten olemassaolon voisi tuoda museovieraille tietoon vaikkapa paperitulleista tehdyllä kansiolla, jossa olisi kopio jokaisesta tapettikerroksesta esimerkiksi A3 kokoisella paperilla. Kuvakansio on tapettikerroksia ajatellen parempi ja helpompi vaihtoehto, kuin seiniin tehdyt tapettikerroksien esiinotot.

Muuten huoneeseen voisi tuoda hellahuoneen tuntua tuomalla sinne huonekaluja, joista käy ilmi, että huonetta on käytetty keittiönä, olohuoneena ja makuuhuoneena. Jotta huonetta voisi kuitenkin edelleen käyttää muuhunkin tarkoitukseen, kalustuksen tulee olla melko vähäistä. Perusvalaistuksena huoneessa voisi olla keskellä kattoa yksi 1930-luvun tyyliin soveltuva valaisin ja sivupöydällä voisi olla pöytävalaisin tai valaisimia. Lattiaa voi suojata räsymatoilla ja huoneen lämmityksen talvella voisi tehdä liikutettavilla irtopattereilla, joita voi siirtää sisustuksen mukaan mahdollisimman huomaamattomaan paikkaan. Huoneessa olisi hyvä olla talvella varmaankin kaksi patteria, mutta kesäaikana lämmitystä ei tarvita. Sähköjä varten pitää tehdä erillinen sähkösuunnitelma.

7 LOPPUPÄÄTELMÄT

Työn lopputuloksena on hellahuoneen dokumentointi kuvin, mittapiirroksin ja dokumentointikortein sekä alustava restaurointisuunnitelma. Dokumentointiosuus on yhte-

näinen ja mielestäni onnistunut. Restauraointisuunnitelman osuus jäi hieman lyhyeksi ja suppeaksi.

Dokumentoinnin avulla huoneen tapetti- ja värikerroksista saadaan kokonainen kuva ja kaikki huoneessa olleet tapetti- ja värikerrokset on taltioitu ja tietoa voidaan käyttää restaurointisuunnitelmaa mietittäessä. Dokumentoinnin perusteella voidaan valita suuntaa antavia kuvio- ja värimalleja mietittäessä hellahuoneen palautusta 1930-luvulle tai mille tahansa muulle rakennuksen aikajaksolle.

Työn mielenkiintoisin osuus oli tapettitutkimus, jonka takia työn alun perin valitsinkin. Tapettikerrosten irrotus oli mielenkiintoista sekä samalla haastavaa ja opettavaista, sillä en ollut tehnyt vastaavaa aikaisemmin, eikä minulla ollut aiheesta kovinkaan paljon tietoa. Myös tapettien tyylihistoria osuus ja tapettien ajoitus oli mielenkiintoista ja opettavaa. Myös huoneen värikerrosten tutkiminen ja poikkileikkausten teko ja kuvaaminen oli hyvää kertausta jo opitulle. Dokumentointikorttien suunnittelu ja teko oli aluksi haastavaa, koska en tiennyt varmasti mitä kaikkea korteissa tulisi mainita, mutta olen tyytyväinen lopputulokseen. Tapettien dokumentointi kuvat onnistuivat mielestäni hyvin ja muutenkin olen tyytyväinen dokumentointiosioon.

Työn alkuperäinen aikataulusetti ja lopussa tuli kiire, joka näkyy tekstin viimeistelemättömyytenä. Tapettien irrotukseen meni aikaa suurin piirtein sen verran kuin olin ajatellutkin, mutta itse irrotusta pääsin tekemään paljon myöhemmin kuin olin alun perin suunnitellut. Tiedonhakuun ja tutkimuksen tekemiseen olisin kaivannut lisääaikaa.

Koska restaurointisuunnitelma jäi melko lyhyeksi ja kunnollinen interiöörisuunnitelma huoneeseen vielä puuttuu, ennen huoneen restaurointia tulee pohtia vielä miten restaurointi loppujen lopuksi toteutetaan ja kuinka huone palautetaan 1930-luvun ulkoasuun. Työn rajausta olisi voinut alun perin miettiä tarkemmin, jolloin työ olisi ollut hieman suppeampi ja eri osiot olisivat varmasti olleet yhtenäisemmät.

Kaiken kaikkiaan mielekkäin ja parhaiten onnistunut osuus on huoneen dokumentointi kaikkine osa-alueineen, niin produktiiviselta kuin tutkimusosuudeltaankin.

LÄHTEET

Heikkinen, Maire 2009: Suomalainen tapettikirja. Helsinki: SKS.

Heikkinen, Maire 1989: Tapetointi. Teoksessa Talo kautta aikojen – Kiinteän sisustuksen historia. Toim. Maire Heikkinen, Kati Häkämies, Jukka Jaatinen, Panu Kaila, Pentti Pietarila. Helsinki: Rakentajain Kustannus Oy. 55–75.

Heinonen, Jorma & Vuoristo, Osmo 2000: Antiikkikirja. Hämeenlinna: Tammi

Helsingin Sanomat 2008: Tietokulma, Hellahuone oli köyhän koti kaupungissa.
<http://www.hs.fi/kotimaa/artikkeli/Hellahuone+oli+k%C3%B6yh%C3%A4n+koti+kaupungissa/1135233454288>

Järvinen, Kalevi 2003: Pinkopahvi – Historiaa 1900-luvulta. Mestarin kiinnitysohjeet. Helsinki: Kustannus Oy Hakkuri.

Kaila, Panu 1989: Kiinteän sisustuksen vuosisadat. Teoksessa Talo kautta aikojen – Kiinteän sisustuksen historia. Toim. Maire Heikkinen, Kati Häkämies, Jukka Jaatinen, Panu Kaila, Pentti Pietarila. Helsinki: Rakentajain Kustannus Oy. 6–29.

Kauppi, Ulla-Riitta 1992: Haminan linnoitus. Toim. Ilkka Kaskinen & Ulla-Riitta Kauppi. Jyväskylä: Gummerus kirjapaino Oy. 4–14.

Kauppiaantalomuseo: museosite / pohjapiirros.

Kupila, Sanna 2004: Sisäpintojen teolliset materiaalit. Julkaisussa Koskettavat pinnat. Opas sisätilojen vaalimiseen. Turku: Rakennusperinteen ystävät ry.

Maijanen, Elina 2010: Kolmannen luokan luksusta: Keisarinaseman III-luokan odotussalin ja matkatavaratilan koristemaalausten alustava rekonstruktiosuunnitelma ja vanhojen rakennuspaperimateriaalien tutkimus. Opinnäytetyö: Kymenlaakson ammattikorkeakoulu.

Museovirasto: korjauskortisto, pinkopahvi. Saatavissa:

<http://www.nba.fi/fi/kulttuuriymparisto/rakennusperinto/restaurointi/korjauskortit>

[Viitattu: 1.4.2013]

Museovirasto: tapetitietokanta. Arkistointinumero: 2508. Saatavissa:

<http://tapetti.nba.fi/> [Viitattu 5.4.2013]

Museovirasto, 2004: Korjauskortisto. Verhotut seinät – Tapettinäyttely. Helsinki: J-Paino Oy

Niiranen, Timo 1981: Miten ennen asuttiin – Vanhat rakennukset ja sisustukset. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Otava.

Nokela, Leena 1991: Sisustustyyliä antiikista nykyaikaan. Helsinki: kustannusosakeyhtiö Otava.

Nordenstreng, Sigurd & Halila, Aimo 1975: Haminan historia II. Venäjän vallan alusta 1900-luvun alkuun. Mikkeli: Länsi-Savon Kirjapaino Oy.

Pietarila, Pentti 1989: Sisämaalaus. Teoksessa Talo kautta aikojen – Kiinteän sisustuksen historia. Toim. Maire Heikkinen, Kati Häkämies, Jukka Jaatinen, Panu Kaila, Pentti Pietarila. Helsinki: Rakentajain Kustannus Oy. 30–53.

Pitkänen, Erkki 1985: Kauppiaantalomuseo – Erkki Pitkäsen opastus Kauppiaantalomuseossa 5.9.1985. (Purettu ja muokattu ääninauhalta).

Räsänen, Anne 2013. Luento.

Siikanen, Unto 2009: Rakennusaineoppi. Viro: Rakennustieto Oy.

KUVALUETTELO

Kuvat, ellei toisin mainita: Jokinen, Jenni 2013

Kuva 1. Kauppiaantalomuseon julkisivu

Kuvat 2 ja 3. Kauppiaantalomuseon sisäpihaa.

Kuva 4. Esiinottoaukosta 1 löytynyttä tapettia.

Kuvat 5–7. Tapettien irrotusta varten tehty kosteuskammio.

Kuva 8. Kuva tapettinäytepinon toisesta kerroksesta.

Kuva 9. Museoviraston tietokannasta löytynyt tapettinäyte. Museovirasto, tapettitietokanta. Arkistointinumero: 2508. Saatavissa: <http://tapetti.nba.fi/> [Viitattu 5.4.2013]

Kuvat 10–27. Tapettinäytteiden yksityiskohtakuvat

Kuvat 28–30. Kuvat tapettien japaninpaperi vahvistuksista.

Kuva 31–34. Tapeteille tehty kansio

Kuva 35–37. Hellahuoneen lattia.

Kuvat 38 ja 39. Hella molemmista suunnista.

Kuva 40. Hellahuoneen ruskeaovi

Museon pohjapiirros

Kasarminkatu

Huonekortti	Tutkimuksen tekijä Jenni Jokinen, Kyamk	Kohde/talo Kauppiaantalomuseo, Kasarminkatu 6, 49400 Hamina
	Päiväys 7.4.3012	Huone Hellahuone
Katto ja kattolista		
<ul style="list-style-type: none">• Katossa on valkoiseksi maalatut lastulevyt.• Lastulevyjen alla on liimamaalilla valkoiseksi maalattu lautakatto.• Kattolistat ovat yksinkertaiset valkoiset puulistat.		
Seinät		
<ul style="list-style-type: none">• Seinissä on vaalean keltaisiksi maalatut lastulevyt.• Lastulevyjen alla on 16 kerrosta tapettia.		
Lattia ja jalkalista		
<ul style="list-style-type: none">• Lattia on ruskeaksi maalattu lautalattia. Lattiassa on noin 7–9 maalikerrosta.• Jalkalistat ovat ruskeat.		
Ovet ja ovilistat		
<ul style="list-style-type: none">• Huoneessa on kaksi ovea, toinen on valkoinen ja toinen ruskea.• Ovissa on 12 maalikerrosta.• Listat on maalattu ovien kanssa samalla värillä.		
Sisäikkunat ja ikkunalistat		
<ul style="list-style-type: none">• Huoneessa on kaksi ikkunaa, toinen on T-mallinen ja toinen 9-ruutuinen ikkuna.• Ikkunat ovat hyvässä kunnossa.• Ikkunat ja ikkunalistat ovat valkoiset.		
Kiinteät kalusteet		
<ul style="list-style-type: none">• Huoneessa oli lastulevykaappi nurkassa, mutta se purettiin pois. Muita kiinteitä kalusteita huoneessa ei ole.		
Tulisijat		
<ul style="list-style-type: none">• Hella ja huuva nurkassa.• Hellassa ja huuvaassa on paikoin useita maalikerroksia.• Päällimmäisenä maalikerroksena on ruskea maali.		

Hellahuoneen dokumentointi	Yleiskuvat
----------------------------	------------

Kuva 1. Lyhyt oviseinä ennen lastulevykaapin poistoa. (Kuva: Jenni Jokinen.)

Kuva 2. Lyhyt oviseinä lastulevykaapin poiston jälkeen. (Kuva: Jenni Jokinen.)

Kuva 3. Pitkä oviseinä vasemmasta reunasta. (Kuva: Jenni Jokinen.)

Kuva 4. Pitkä oviseinä oikeasta reunasta. (Kuva: Jenni Jokinen.)

Kuva. 5 Lyhyt ikkunaseinä. (Kuva: Jenni Jokinen.)

Kuva 6. Pitkä ikkunaseinä vasemmasta reunasta. (Kuva: Jenni Jokinen.)

Kuva 7. Pitkä ikkunaseinä oikeasta reunasta ennen lastulevykaapin poistoa. (Kuva: Jenni Jokinen.)

Kuva 8. Pitkä ikkunaseinä oikeasta reunasta lastulevykaapin poiston jälkeen. (Kuva: Jenni Jokinen.)

Kuva 9. Katto lyhyen oviseinän suuntaan. (Kuva: Jenni Jokinen.)

Kuva 10. Katto lyhyen ikkunaseinän suuntaan. (Kuva: Jenni Jokinen.)

Kuva 11. Lattiaa hellan vierestä pitkän oviseinän suuntaan. (Kuva: Jenni Jokinen.)

Kuva 12. Lattiaa oikeasta reunasta pitkän oviseinän suuntaan. (Kuva: Jenni Jokinen.)

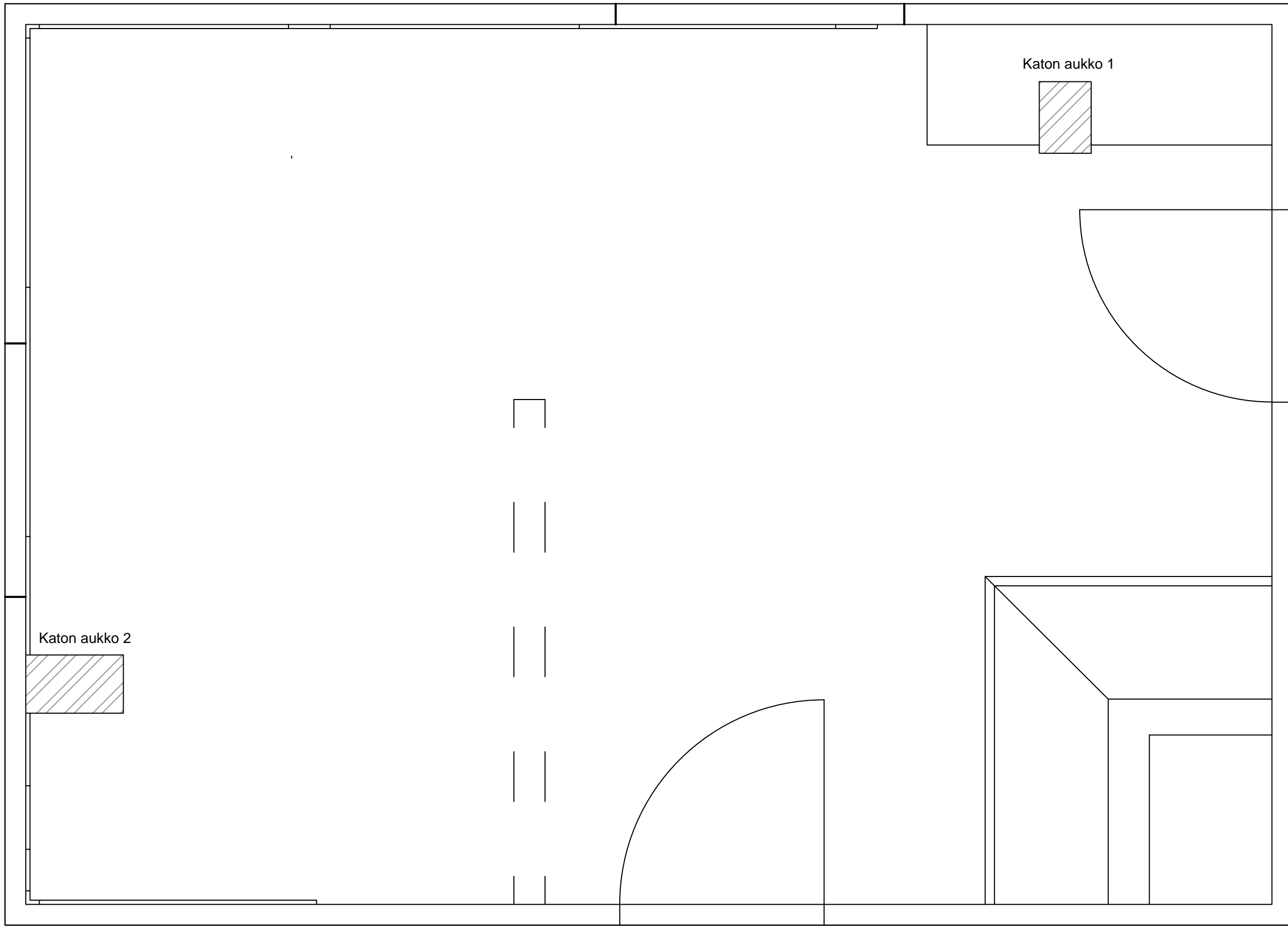

Kuva 13. Hella oikealta puolelta. (Kuva: Jenni Jokinen.)

Kuva 14. Hella vasemmalta puolelta. (Kuva: Jenni Jokinen.)

PRODUCED BY AN AUTODESK EDUCATIONAL PRODUCT

PRODUCED BY AN AUTODESK EDUCATIONAL PRODUCT

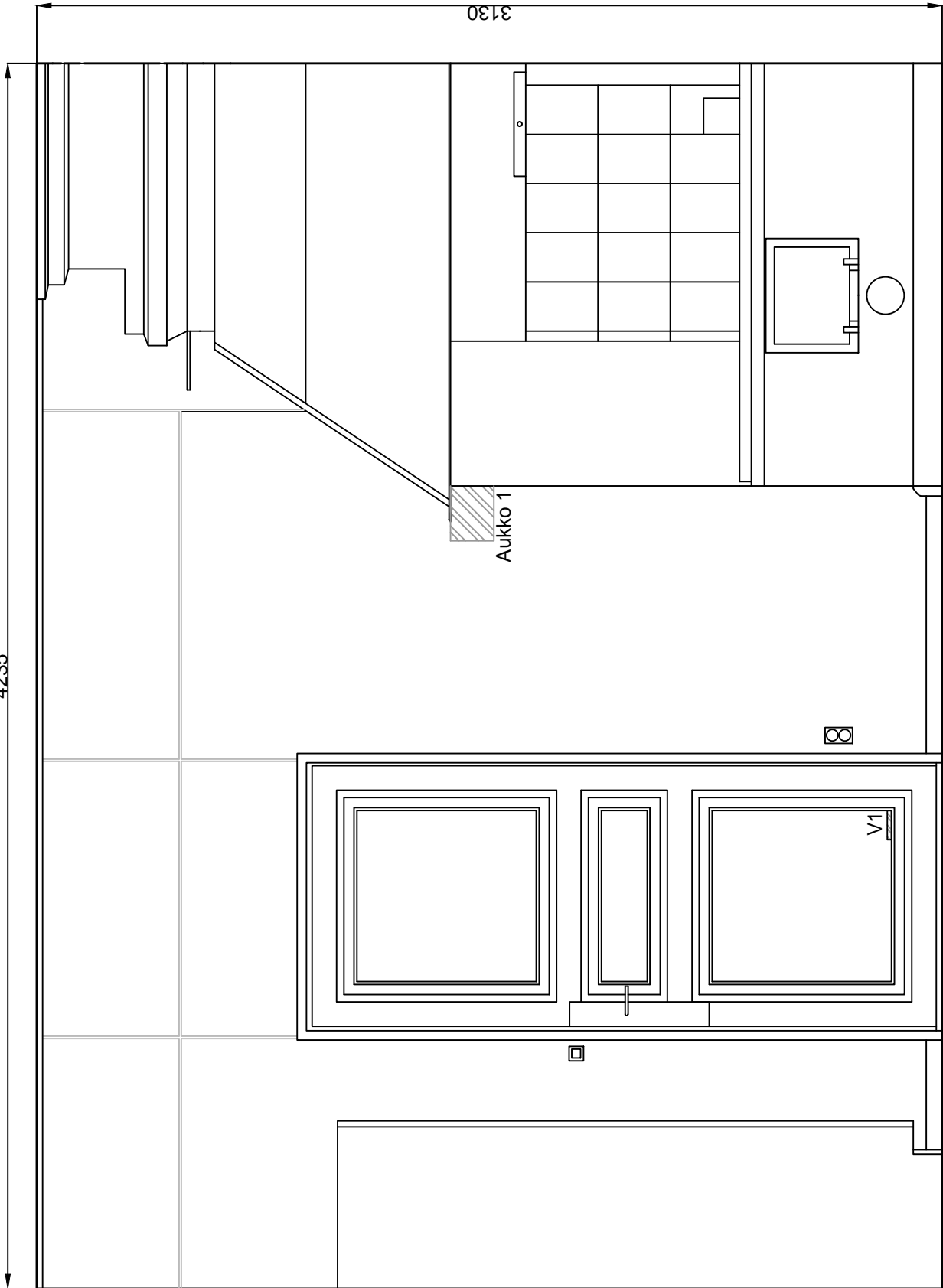
Kyamk Restaurointi	1:20	8.4.2013
		Jenni Jokinen
Kauppiaantalomuseo Hellahuone		Pohjakuva

PRODUCED BY AN AUTODESK EDUCATIONAL PRODUCT

PRODUCED BY AN AUTODESK EDUCATIONAL PRODUCT

PRODUCED BY AN AUTODESK EDUCATIONAL PRODUCT

4235

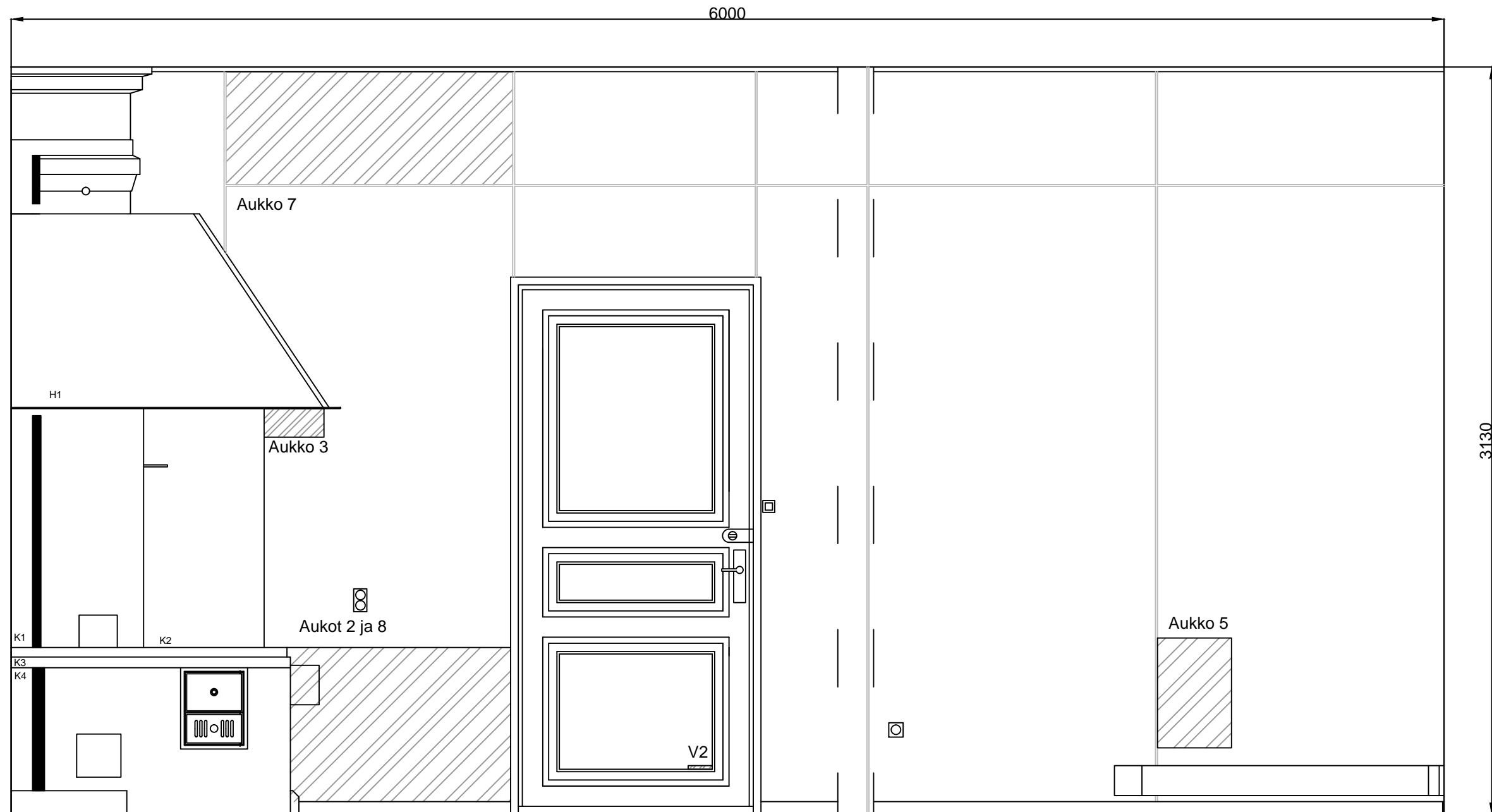
PRODUCED BY AN AUTODESK EDUCATIONAL PRODUCT

V1 = väriportaikko ruskea ovi

Kyamk Restaurointi	1:20	8.4.2013
		Jenni Jokinen
Kauppiasantalomuseo Hellahuone		Lyhyt oviseinä

PRODUCED BY AN AUTODESK EDUCATIONAL PRODUCT

V2 = Väriportaikko valkoinen ovi

K1 = Hellan näytteenotto kohta 1, hellan yläpinnalla

K2 = Hellan näytteenotto kohta 2, hellan yläpinnalla

K3 = Hellan näytteenotto kohta 3

K4 = Hellan näytteenotto kohta 4

H1 = Huuvan näytteenotto kohta

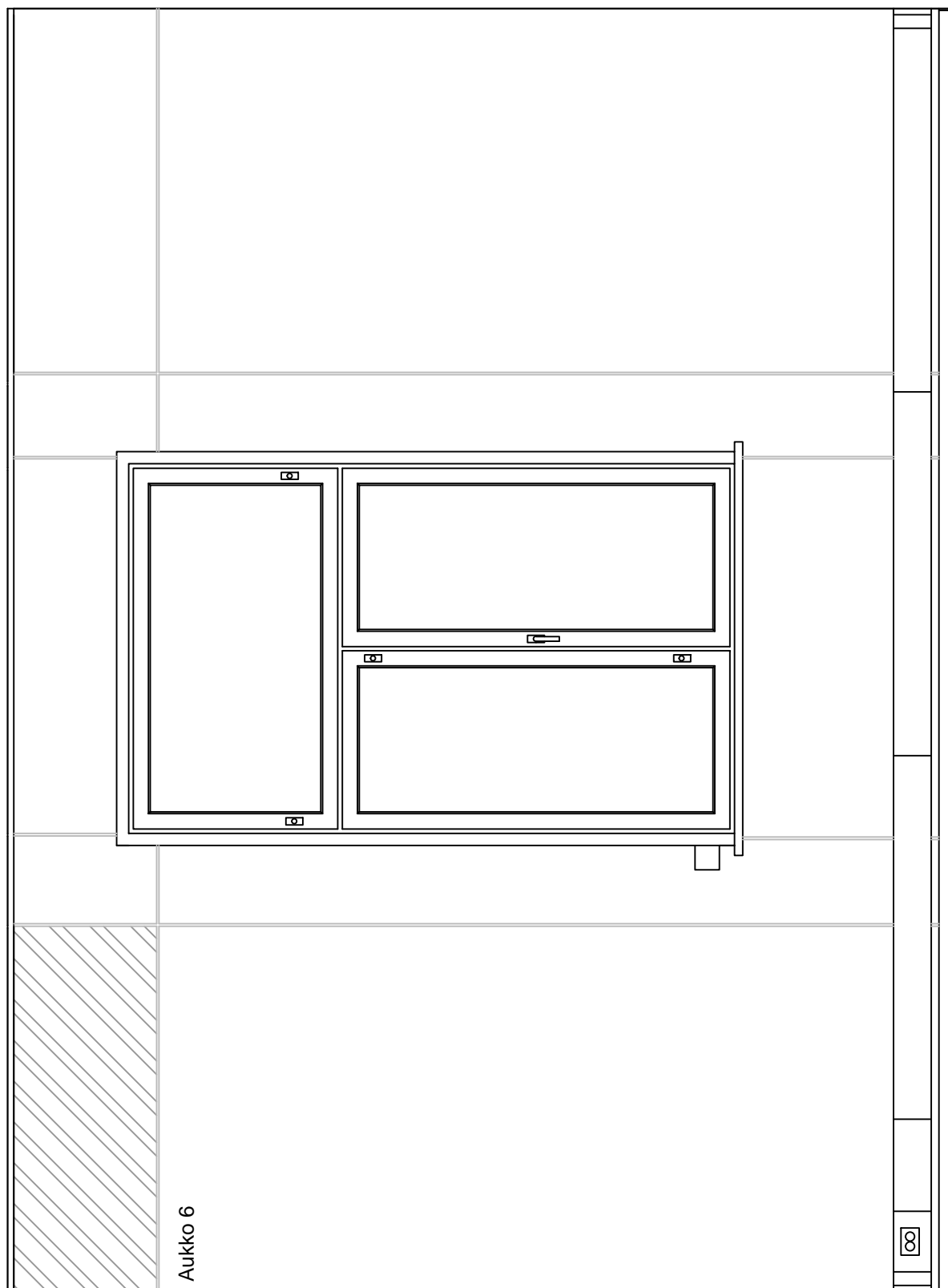
Kyamk Restaurointi	1:20	8.4.2013
		Jenni Jokinen
Kauppiaantalomuseo Hellahuone		Pitkä oviseinä

PRODUCED BY AN AUTODESK EDUCATIONAL PRODUCT

PRODUCED BY AN AUTODESK EDUCATIONAL PRODUCT

PRODUCED BY AN AUTODESK EDUCATIONAL PRODUCT

PRODUCED BY AN AUTODESK EDUCATIONAL PRODUCT

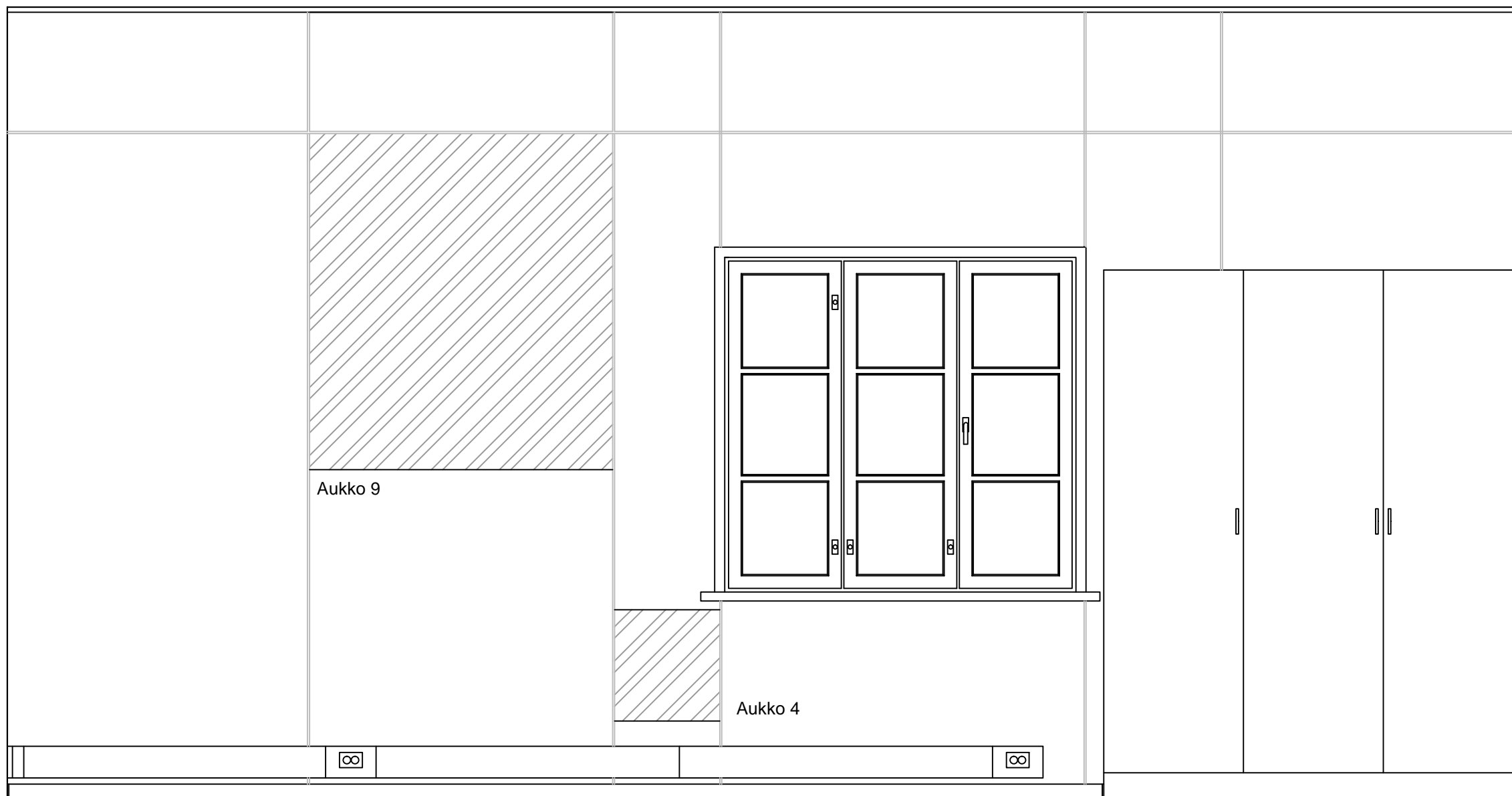

PRODUCED BY AN AUTODESK EDUCATIONAL PRODUCT

Kyamk Restaurointi	1:20	8.4.2013
		Jenni Jokinen
Kauppiasantalomuseo Hellahuone		Lyhyt ikkunaseinä

PRODUCED BY AN AUTODESK EDUCATIONAL PRODUCT

PRODUCED BY AN AUTODESK EDUCATIONAL PRODUCT

Kyamk Restaurointi	1:20	8.4.2013
		Jenni Jokinen
Kauppiaantalomuseo Hellahuone	Pitkä ikkunaseinä	

PRODUCED BY AN AUTODESK EDUCATIONAL PRODUCT

PRODUCED BY AN AUTODESK EDUCATIONAL PRODUCT

PRODUCED BY AN AUTODESK EDUCATIONAL PRODUCT

Hellahuoneen dokumentointi	Esiinottoaukot
----------------------------	----------------

KATTO:

Aukko 1: Aukon koko on 34,5 x 25 cm. Aukko sijaitsee lähellä lyhyen oviseinän ja pitkän ikkunaseinän nurkkaa. Aukosta näkyy vanhaa lautakattoa, joka on maalattu valkoisella liimamaalilla. Maalipinta on likainen ja pinnasta irtoaa tummaa likaa. (Kuvat 15 ja 16.)

Kuvat 15 ja 16. Katon esiinottoaukko 1 ja aukon sijainti. (Kuvat: Jenni Jokinen.)

Aukko 2: Aukon koko on 47 x 28 cm. Aukko sijaitsee lyhyen ikkunaseinän päässä lähellä ikkunaseinän ja pitkän oviseinän nurkkaa. Aukosta näkyy samanlainen lautakatto kuin aukosta 1. (Kuvat 17 ja 18.)

Kuvat: 17 ja 18: Katon esiinottoaukko 2 ja aukon sijainti. (Kuvat: Jenni Jokinen.)

SEINÄT:

Aukko 1: Aukon koko on 19 x 15 cm. Aukko sijaitsee hellan vasemmalla puolella, lastulevyn reunassa. Alimmaisena näkyy mustaa peltiä, seuraavana on ruskeaa maalia, jonka päällä on pieni pala vaaleaa tapettia, jossa on sinistä kuviointia.

Kuvat 19 ja 20. Seinän esiinottoaukko 1 ja aukon sijainti. (Kuvat: Jenni Jokinen.)

Aukko 2: Aukon koko on 12 x 16,5 cm. Aukko sijaitsee hellan oikealla puolella noin puoli metriä lattiasta. Aukko osui juuri koolauslaudan kohdalle, mutta reunoilla näkyy silti vähän vihreää maalia. (Kuvat 21 ja 22.)

Kuvat 21 ja 22. Seinän esiinottoaukko 2 ja aukon sijainti. Aukko 2 vasemman puoleisessa kuvassa alempana ja ylempänä aukko 3. (Kuvat: Jenni Jokinen.)

Aukko 3: Aukon koko on 25 x 12 cm. Aukko sijaitsee hellan oikealla puolella huuван alareunan kohdalla. Aukosta löytyi vihreää tai vihreäksi maalattua tapettia. (Kuva 23).

Kuva 23: Seinän esiinottoaukko 3. (Kuva: Jenni Jokinen.)

Aukko 4: Aukon koko on 42 x 44 cm. Aukko sijaitsee toisen pitkän seinän noin puolessa välissä ikkunalinjan alapuolella. Lastulevyn alla oli ohutta styroksilevyä, joka on laitettu ulkoseinille lisäeristeeksi. Aukosta löytyi monta kerrosta tapettia. Kohdassa on ehkä ollut väliseinä jostakin, koska tapettien keskellä on noin 5 cm leveä tasainen pystysuunnassa oleva rako, josta näkyy hirsiseinä. Tapettien reunat ovat epätasaiset. Tapettikerroksia oli arviolta 10–20. Tästä aukosta otin pienet tapettinäytteet raon molemmin puolin myöhempää tapettitutkimusta varten. (Kuvat 24 ja 25.)

Kuvat 24 ja 25. Seinän esiinottoaukko 4 ja aukonsijainti. (Kuvat: Jenni Jokinen.)

Aukko 5: Aukon koko 31 x 46. Aukko sijaitsee toisella pitkällä seinällä hieman listapatterin yläpuolella. Päälimmäiset tapettikerrokset ovat revenneet. Alimmaisena näkyi rusehtava, kuvioitu tapetti. Seuraavana oli ruskeapintainen luultavasti pinkopahvi, jonka päällä kaksi kerrosta tapettia; vaalea, kuvioitu tapetti ja vaalean sininen tai siniseksi maalattu tapetti. Enemmänkin kerroksia varmasti on näiden kerrosten alla, mutta en vielä ottanut tapettinäytettä tästä kohdasta. (Kuvat 26 ja 27.)

Kuvat 26 ja 27. Seinän esiinottoaukko 5 ja aukon sijainti. (Kuvat: Jenni Jokinen.)

Aukko 6: Aukon koko 120 x 51 cm. Aukko sijaitsee päätyseinän vasemmassa yläkulmassa. Tapettikerrokset ovat revenneet. Pienestä repeämästä näkyy muutama kerros ruskean sävyisiä tapetteja. Isommalla alueella näkyy ruskea tapetti, jossa kuviointia oranssilla värillä, muun muassa kukkia ja viivoja. Ruskean tapetin päällä näkyy samat tapetit kuin aukossa 5, mutta paksumpi pahvikerros puuttuu välistä. Tästäkin aukosta on pieni tapettinäyte niin ylhäältä kuin mahdollista. (Kuvat 28 ja 29.)

Kuva 28. Seinän esiinottoaukon 6 sijainti. (Kuva: Jenni Jokinen.)

Kuva 29. Seinän esiinottoaukko 6. (Kuva: Jenni Jokinen.)

Aukko 7: Aukon koko 120 x 53 cm. Aukko sijaitsee hellan oikealla puolella seinän yläosassa. Tapettikerrokset ovat repaleisia, laskettavissa noin 12 tai 13 tapettikerrosta. Päälimmäisenä tapettikerros, joka näkyy myös aukossa 6. Päälimmäisessä tapetissa on valkoisia liimamaaliroiskeita luultavasti katon maalauksesta. Tästäkin aukosta on tapettinäyte. (Kuvat 30, 31 ja 32.)

Kuvat 30 ja 31. Seinän esiinottoaukkojen 7 ja 8 sijainnit. Ylhäällä aukko 7 ja alhaalla aukko 8. Lähikuva aukon 7 tapettikerroksista. (Kuvat: Jenni Jokinen.)

Kuva 32. Seinän esiinottoaukko 7. (Kuva: Jenni Jokinen.)

Aukko 8: Aukon koko 95.5 x 71.5 cm. Aukko sijaitsee hellan oikealla puolella lattian rajasta hellan yläreunan tasolle. Lastulevyn irrottamista varten jouduin irrottamaan myös jalkalistan ja ovenpielilistan. Alimmaisena on mustaa peltiä, paljaassa kohdassa näkyy ruostetta. Pellin päällä on tapettia ja päällimmäisenä sininen maalipinta. Tästäkin on tapettinäyte. Aukon yläpuolella levyn välissä näkyy vihreää tapettia, jossa vaaleita ruutukuvion muodostavia pysty- ja vaakaviivoja. (Kuva 33.)

Kuva 33. Seinän esiinottoaukko 8. (Kuvat: Jenni Jokinen.)

Aukko 9: Aukon koko 120 x 132 cm. Päällimmäinen sinertävä tapettikerros on ehjä ja hieman likainen ja hieman tummunut. Toivoin, että tässä kohtaa seinää on jäljellä mahdollisimman monta tapettikerrosta ja otin irti isomman tapettinäytteen tapetti tukimusta varten. Alta paljastui hyvässä kunnossa oleva hirsiseinä. (Kuva 34.)

Kuva 34. Seinän esiinottoaukko 9. (Kuva: Jenni Jokinen.)

Hellahuoneen dokumentointi	Väriportaajat ja kraaterit
----------------------------	----------------------------

HELLA:

Kohta 1: Hellan reuna päältä. Kohdassa on valkoinen kaakeli, joka on maalattu ruskealla maalilla. (Kuvat 35 ja 36.)

Kuvat 35 ja 36. Hellan reuna hellan vasemmalta puolelta. Kohta 1. (Kuvat: Jenni Jokinen.)

Osa 2: Pienemmän mallisia laattoja, jotka on maalattu ruskeiksi. Laattojen pinta on rosainen ja epätasainen, muutamassa kohdassa on enemmänkin maalikerroksia jäljellä. Otin poikkileikkausnäytteen kohdasta, jossa oli enemmän maalia. Maalikerrosten alta paljastui vaalea kivilaatta. Väriportaikon tekeminen ei onnistunut, mutta muutamista kohdista pystyin erottamaan noin seitsemän värikerrosta. (Kuva 37.) Kohdan värikerrokset on lueteltuina liitteessä 6/10 ja 6/11.

Kuva 37. Hellan kohta 2, hellan reunasta vasemmalta puolelta. (Kuva: Jenni Jokinen.)

Osa 3: Tein kraaterin, josta erottaa noin 10 kerrosta, mutta väriportaikkoon en saanut kaikkia kerroksia esiin. Alustana on jonkinlainen tumma kivipinta. (Kuva 38.)

Kohdanvärikerrokset liitteessä 6/12.

Kuva 38. Tutkimuskohta 3 hellasta. Kohdan 3 alla vasemmassa reunassa on tutkimuskohta 4. (Kuva: Jenni Jokinen.)

Osa 4: Ruskean maalipinnan alla on kolme vaaleaa maalikerrosta, joiden alla on valkoinen kaakeli. (Kuva 38.)

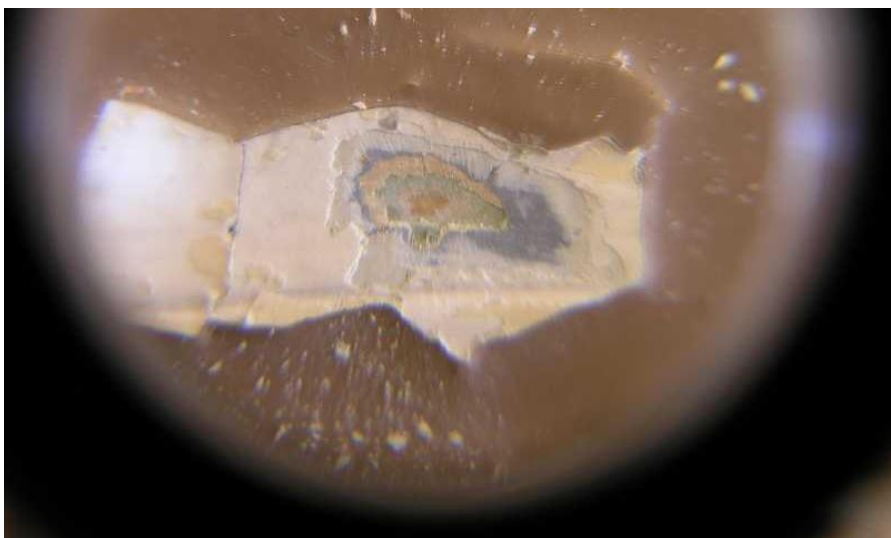
Huuva: Huuva on maalattu samalla ruskealla maalilla kuin hella. Maalipinnan alla näkyy länttejä, joissa on jäljellä useampia maalikerroksia. Otin huuvasta poikkileikkausnäytteitä eri kohdista. Tein kraaterin, josta näkyi luupilla katsottuna noin 8 kerrosta. Väriportaikon teko ei onnistunut, koska maalikerrokset lohkesivat ja irtosivat helposti. Huuvassa ei myöskään ollut kovin suuria yhtenäisiä maalikerroksia jäljellä. (Kuvat 39, 40 ja 41.) Värikerrokset lueteltuina liitteissä 6/13–6/15 .

Kuva 39. Huuvan maalipintaa. (Kuva: Jenni Jokinen.)

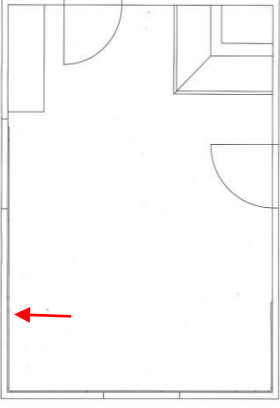

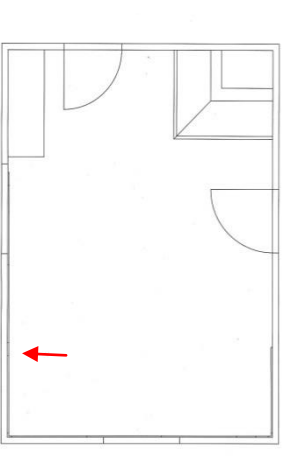
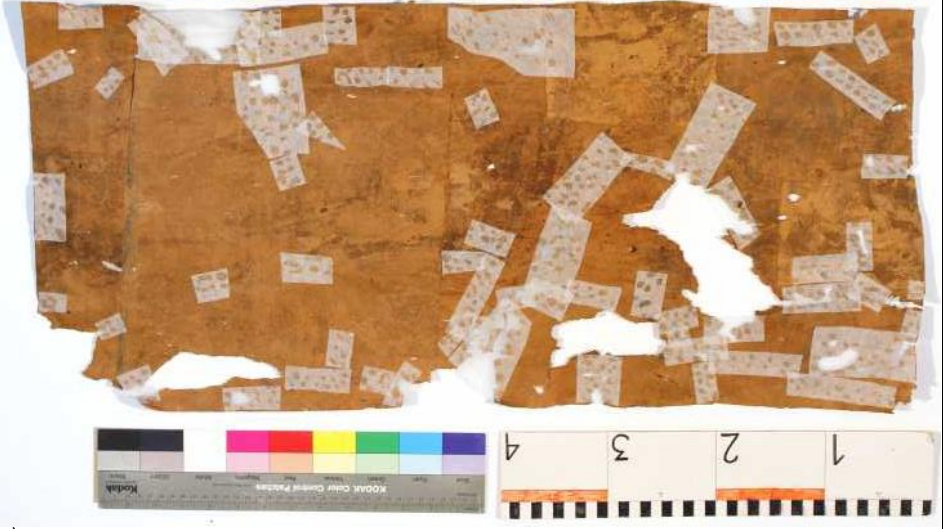

Kuva 40. Huuvaan tehdyt kraaterit. (Kuva: Jenni Jokinen.)

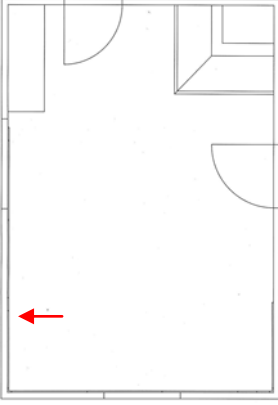

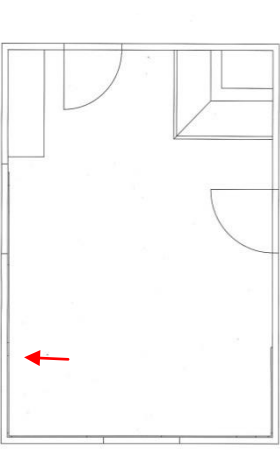

Kuva 41. Huuvan kraateri luupilla katsottuna. (Kuva: Jenni Jokinen.)

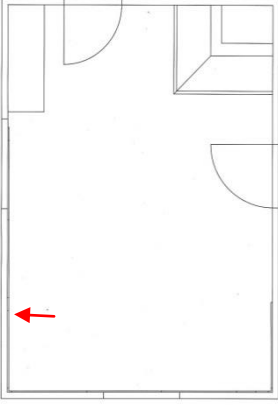

<p>Tapettikortti</p>	<p>Kortin numero 1</p>	<p>Kohde ja huone Kauppiasantalomuseo, kasarminkatu 6, Hamina.</p>	<p>Kuvaus: Alimmaisena on ollut paksu pahvi. Maalattu ruskeaksi liimamaalilla.</p>	<p>Muuta:</p>	
<p>Tutkimuksen tekijä: Jenni Jokinen, Kyamk</p>	<p>Päiväys, paikka: 1.4.2013 Kouvola</p>	<p>Näytteenottoaika: Hellahuone</p> <p>Näytteen mitat: 80 X 50 cm</p> <p>Kuviokoko:</p>	<p>Kuvaus: Alimmaisena on ollut paksu pahvi. Maalattu ruskeaksi liimamaalilla.</p>	<p>Muuta:</p>	<p>Pinta</p>
<p>Tausta</p>	<p>Muuta:</p>	<p>Tausta</p> 	<p>Kuvaus: Alimmaisena on ollut paksu pahvi. Maalattu ruskeaksi liimamaalilla.</p>	<p>Muuta:</p>	<p>Tausta</p>

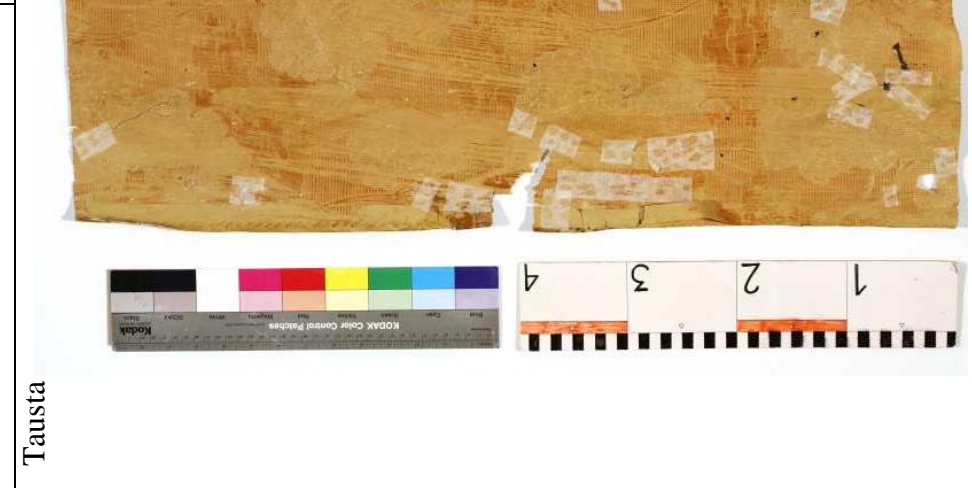

<p>Tapettikortti</p>	<p>Kortin numero 2</p>	<p>Kohde ja huone Kauppiaalomuseo, kasarminkatu 6, Hamina.</p>	<p>Kuvaus: Yleisväritään ruskea tapetti, jossa kuviointia vaaleammalla ruskealla. Vinoruutupintaa muodostava kukkamedaljonkikuvio.</p>	
<p>Tutkimuksen tekijä: Jenni Jokinen, Kyamk</p>	<p>Päiväys, paikka: 1.4.2013 Kouvola</p>	<p>Näytteenottoaika: Hellahuone</p>	<p>Muuta: Museoviraston tapettitietokannasta löytyy aivan samanlainen, mutta huonommassa kunnossa oleva tapettinäyte, ajoitettu 1890-luvulle.</p>	<p>Tausta</p>
<p>Kerros: 2.</p>	<p>Näytteen mitat: 80 X 50 cm</p>	<p>Kuviokoko: 32 cm</p>		
<p>Ajoitus: Kertaustyylit; 1870–90</p>				
<p>Pinta</p>				

<p>Tapettikortti</p>	<p>Kortin numero 3</p>	<p>Kohde ja huone Kauppiantalomuseo, kasarmiinkatu 6, Hamina.</p>	<p>Kuvaus: Maalaamattomalle taustalle painettuja ultramariininsinisiä lyhdekuvioita.</p>	
<p>Tutkimuksen tekijä: Jenni Jokinen, Kyamk</p>	<p>Näytteenottopaikka: Hellahuone</p>	<p>Muuta: Tapetti todella ohutta ja helposti repeävää. Tummunut paljon alkuperäisestä värityksestä.</p>	<p>Tausta</p> 	
<p>Päiväys, paikka: 1.4.2013 Kouvola</p>	<p>Näytteen mitat: 80 X 50 cm</p>	<p>Kerros: 3.</p>	<p>Pinta</p> 	
<p>Ajoitus: Kertaustyylit 1870–90</p>	<p>Kuviokoko: 10.5 cm</p>			

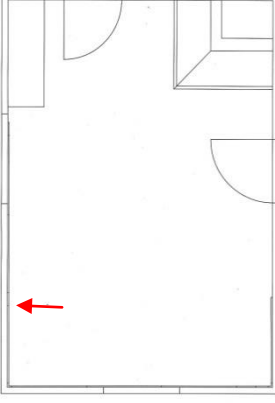
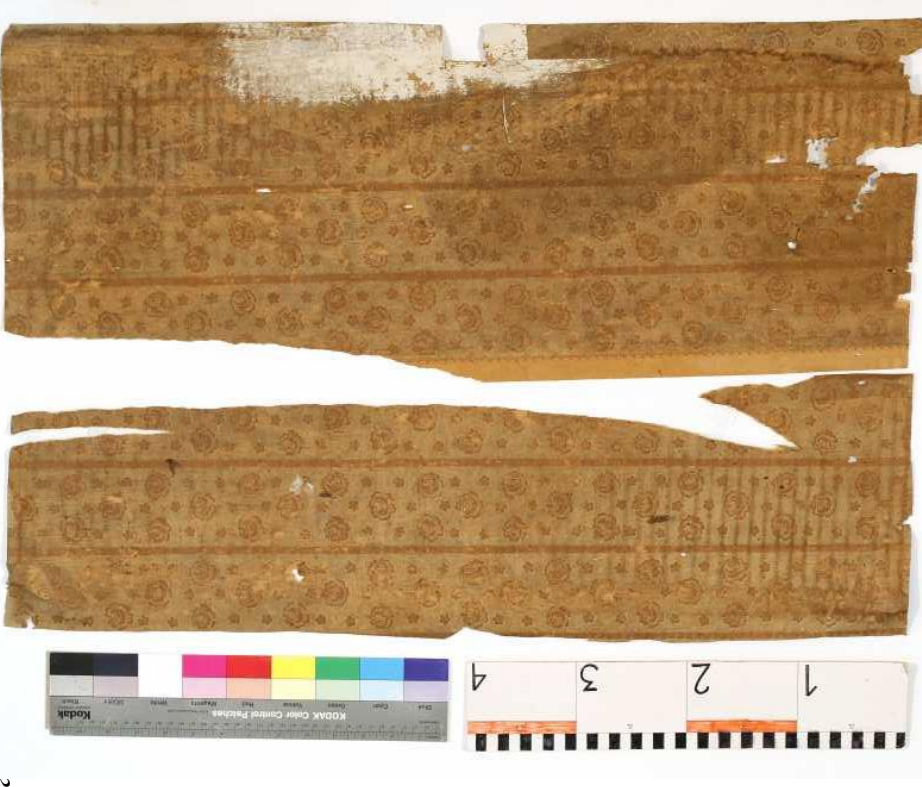

<p>Tapettikortti</p>	<p>Kortin numero 4</p>	<p>Kohde ja huone Kauppiasantalomuseo, kasarminkatu 6, Hamina.</p>	<p>Kuvaus: Koko pinnan peittävä köynnös- ja kukkakuviointi. Tausta on valkoinen, jossa on kuviointi ruskealla.</p> <p>Muuta:</p>		 <p>Tausta</p>
<p>Tutkimuksen tekijä: Jenni Jokinen, Kyamk</p>	<p>Päiväys, paikka: 1.4.2013 Kouvola</p>	<p>Näytteenottopaikka: Hellahuone</p> <p>Näytteen mitat: 80 X 50 cm</p> <p>Kuviokoko: 39 cm</p>			

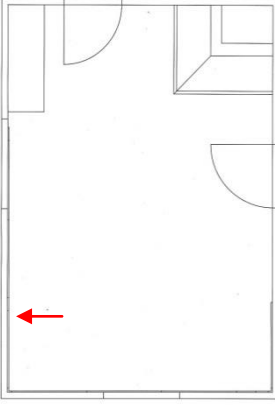

<p>Tapettikortti</p>	<p>Kortin numero 5</p>	<p>Kohde ja huone Kauppiasantalomuseo, kasarminkatu 6, Hamina.</p>	<p>Kuvaus: Yleisväritään vihertävä tapetti, jossa lummeaiheinen kuviointi.</p>	
<p>Tutkimuksen tekijät: Jenni Jokinen, Kyamk</p>	<p>Päiväys, paikka: 1.4.2013 Kouvola</p>	<p>Näytteenottoaika: Hellahuone</p>	<p>Muuta: Pohja on ollut alun perin vihreä, mutta haalistunut ruskeaksi.</p>	<p>Tausta</p>
<p>Kerros: 5.</p>	<p>Ajoitus: Jugend; 1900–1920-luku</p>	<p>Näytteen mitat: 80 X 50 cm Kuviokoko: 53 cm</p>	<p>Pinta</p> 	

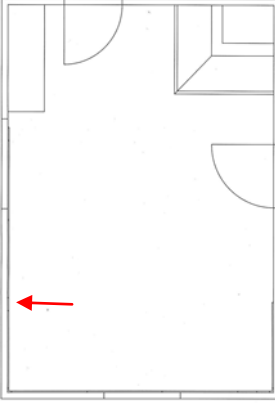
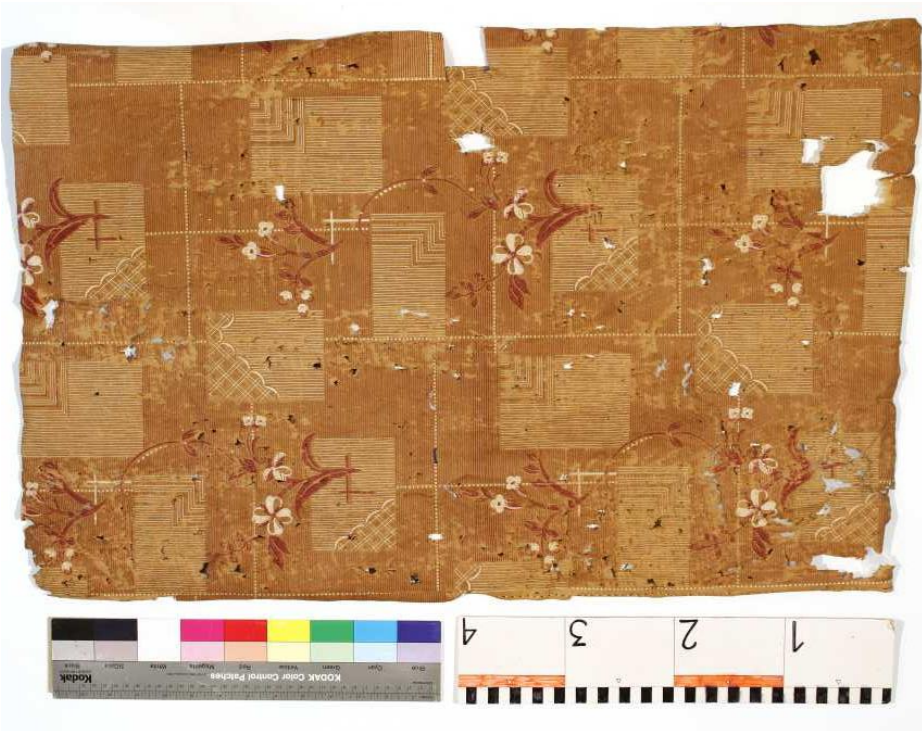

<p>Tapettikortti</p>	<p>Kortin numero 6</p>	<p>Kohde ja huone Kauppiantalomuseo, kasarmiinkatu 6, Hamina.</p>	<p>Kuvaus: Ruskeataustainen tapetti, jossa on valkoisia kukkakimppuja, joissa kaareva varsi. Taustalla on myös vihertävää lehvästöä. Taustaa peittää pieni ruuturasterointi.</p>	
<p>Tutkimuksen tekijä: Jenni Jokinen, Kyamk</p>	<p>Päiväys, paikka: 1.4.2013 Kouvola</p>	<p>Muuta:</p>		
<p>Kerros: 6.</p>	<p>Näytteen mitat: 80 X 50 cm</p>	<p>Näytteen mitat: 80 X 50 cm</p>	<p>Tausta</p> 	
<p>Pinta</p> 	<p>Ajoitus: Jugend; 1900–1920-luku</p> <p>Kuviokoko: 46.5 cm</p>			

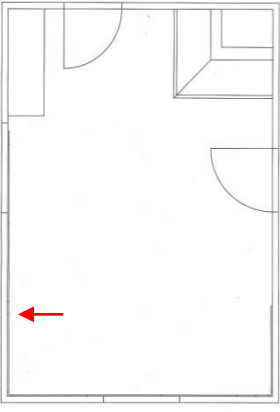

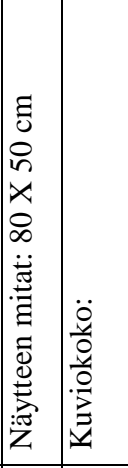
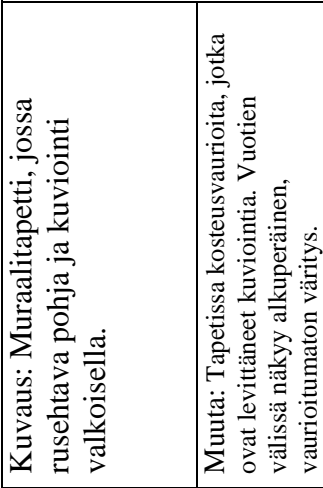

<p>Tapettikortti</p>	<p>Kortin numero 7</p>	<p>Kohde ja huone Kauppiasantalomuseo, kasarminkatu 6, Hamina.</p>	<p>Kuvaus: Taustana on ruskea tapetti, jossa on koko pinnan peittävä valkoinen ruuturasterointi. Kuviona on pystyraitoja muodostava vihreä lehti nauha, jossa ? cm välein isompi kukka.</p>	
<p>Tutkimuksen tekijä: Jenni Jokinen, Kyamk</p>	<p>Päiväys, paikka: 1.4.2013 Kouvola</p>	<p>Näytteenottoaika: Hellahuone</p>	<p>Muuta: Tapetti on lähes kokonaan liimamaali roiskeiden peitossa.</p>	<p>Tausta</p>
<p>Tapettikortti</p>	<p>Kortin numero 7</p>	<p>Kohde ja huone Kauppiasantalomuseo, kasarminkatu 6, Hamina.</p>	<p>Näytteenmittat: 80 X 50 cm Kuvio koko: 32 cm</p>	<p>Pinta</p>
<p>Tutkimuksen tekijä: Jenni Jokinen, Kyamk</p>	<p>Päiväys, paikka: 1.4.2013 Kouvola</p>	<p>Kerros: 7.</p>	<p>Ajoitus: 1910–1920-luku</p>	<p>Pinta</p>

<p>Tapettikortti</p>	<p>Kortin numero 8</p>	<p>Kohde ja huone Kauppiasantalomuseo, kasarminkatu 6, Hamina.</p>	<p>Kuvaus: Raidallinen ruskeapohjainen tapetti, jossa raidoitus valkoisella. Kapeita pystyraitoja, joiden välissä pieni pisteraita. Kapeiden raitojen välissä on paksumpi raita, jossa sipulimainen kuvio, jonka sisällä on lehti.</p>	<p>Muuta: Tapetissa on kosteusvaurioita.</p>	
<p>Tutkimuksen tekijä: Jenni Jokinen, Kyamk</p>	<p>Päiväys, paikka: 1.4.2013 Kouvola</p>	<p>Näytteenottoaika: Hellahuone Näytteen mitat: 80 X 50 cm Kuviokoko: 4 cm</p>	<p>Tausta</p> 	<p>Pinta</p> 	

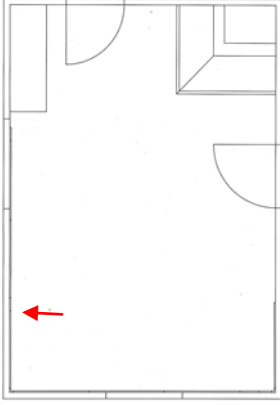
<p>Tapettikortti</p>	<p>Kortin numero 9</p>	<p>Kohde ja huone Kauppiantalomuseo, kasarminkatu 6, Hamina.</p>	<p>Kuvaus: Ruskeapohjainen tapetti, jossa pystyraitoja, joiden välissä kukkakuvioita. Isommat kukat ovat ehkä ruusuja.</p>	<p>Muuta: Tapettinäytteen reunassa valkoista maalia.</p>	
<p>Tutkimuksen tekijä: Jenni Jokinen, Kyamk</p>	<p>Päiväys, paikka: 1.4.2013 Kouvola</p>	<p>Näytteenottoaika: Hellahuone</p>	<p>Kerros: 9.</p>	<p>Näytteen mitat: 80 X 50 cm</p>	<p>Ajoitus: 1910–1920-luku</p>
<p>Pintä</p>					
<p>Tausta</p>					

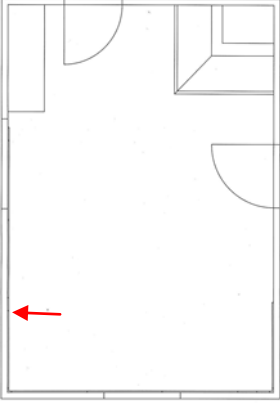
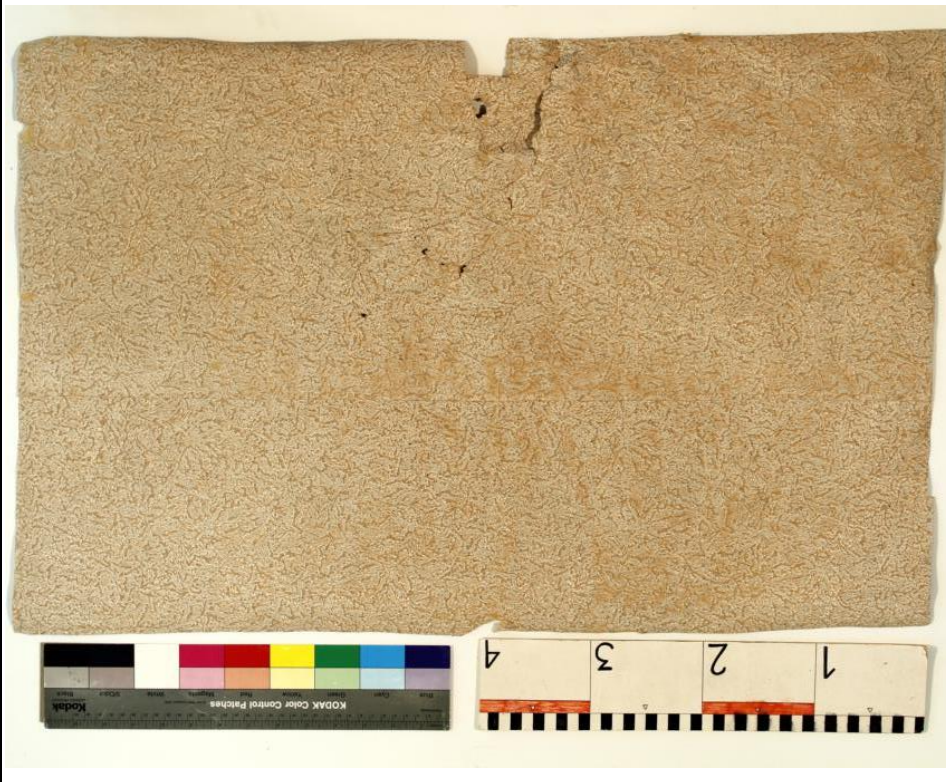
<p>Tapettikortti</p>	<p>Kortin numero 10</p>	<p>Kohde ja huone Kauppiantalomuseo, kasarminkatu 6, Hamina.</p>	<p>Kuvaus: Koko pinnan peittävä kukka- ja lehtikuvio. Muistuttaa vähän gobeliinikangasta jäljittelevää tapettia. Väreinä tapetissa on violettia, sinistä ja ruskeaa.</p>	
<p>Tutkimuksen tekijä: Jenni Jokinen, Kyamk</p>	<p>Päiväys, paikka: 1.4.2013 Kouvola</p>	<p>Näytteenottoaika: Hellahuone</p>	<p>Muuta: Kuviointi on kulunut paljon, joten kokonaiskuvaa alkuperäisestä on vaikea saada.</p>	 <p>Tausta</p>
<p>Kerros: 10.</p>	<p>Näytteen mitat: 80 X 50 cm</p>	<p>Näytteen mitat: 80 X 50 cm</p>	<p>Kuviokoko: 34 cm</p>	 <p>Pinta</p>

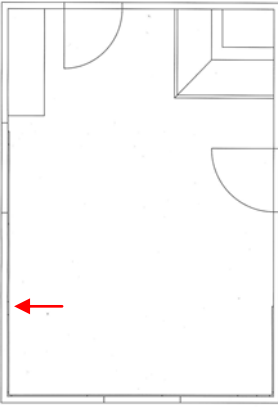
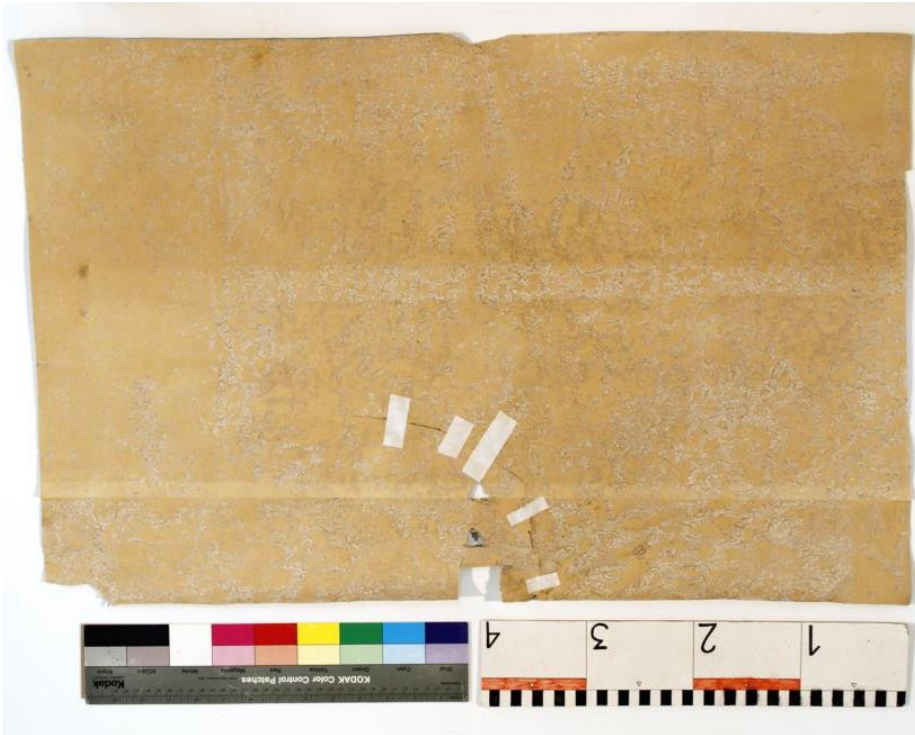

<p>Tapettikortti</p>	<p>Kortin numero 11</p>	<p>Kohde ja huone Kauppiasantalomuseo, kasarminkatu 6, Hamina.</p>	<p>Kuvaus: Ruskealla pohjalla viiva- ja kukkakuviointia punaisella ja valkoisella värillä. Raidoitus muodostaa monenlaisia kuviointia.</p>	<p>Muuta: Tapetti melko ohut ja repeili irrotettaessa paljon.</p>	
<p>Tutkimuksen tekijä: Jenni Jokinen, Kyamk</p>	<p>Päiväys, paikka: 1.4.2013 Kouvola</p>	<p>Näytteenottoaika: Hellahuone Näytteen mitat: 80 X 50 cm Kuviokoko: 44 cm</p>	<p>Muuta: Tapetti melko ohut ja repeili irrotettaessa paljon.</p>	<p>Muuta: Tapetti melko ohut ja repeili irrotettaessa paljon.</p>	<p>Pinta</p>
<p>Tausta</p>	<p>Muuta: Tapetti melko ohut ja repeili irrotettaessa paljon.</p>	<p>Muuta: Tapetti melko ohut ja repeili irrotettaessa paljon.</p>	<p>Muuta: Tapetti melko ohut ja repeili irrotettaessa paljon.</p>	<p>Muuta: Tapetti melko ohut ja repeili irrotettaessa paljon.</p>	

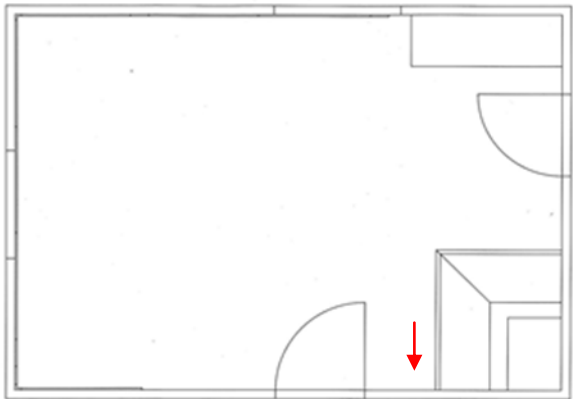
Tapettikortti	Kortin numero 13	Kohde ja huone Kauppiantalomuseo, kasarminkatu 6, Hamina.	Kuvaus: Muraalitapetti, jossa rusehtava pohja ja kuviointi valkoisella.	
Tutkimuksen tekijä: Jenni Jokinen, Kyamk	Päiväys, paikka: 1.4.2013 Kouvola	Näytteenottoaika: Hellahuone	Muuta: Tapetissa kosteusvaurioita, jotka ovat levittäneet kuviointia. Vuotien välissä näkyy aluperäinen, vaurioitumaton väriytyys.	
Kerros: 13.	Näytteen mitat: 80 X 50 cm	Kuviokoko:	Tausta	
Ajoitus: 1930-luvusta eteenpäin	Pinta			

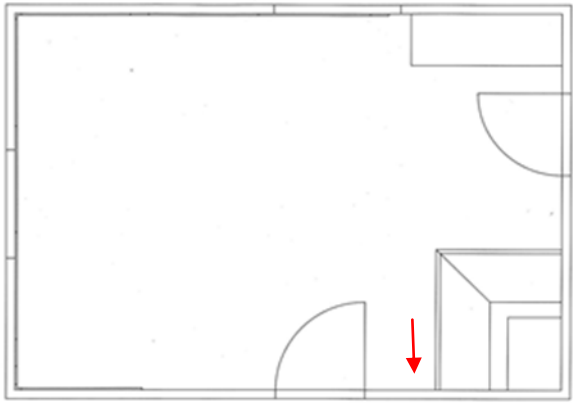
<p>Tapettikortti</p>	<p>Kortin numero 14</p>	<p>Kohde ja huone Kauppiasantalomuseo, kasarminkatu 6, Hamina.</p>	
<p>Tutkimuksen tekijät: Jenni Jokinen, Kyamk</p>	<p>Päiväys, paikka: 1.4.2013 Kouvola</p>	<p>Näytteenottoaika: Hellahuone</p>	
<p>Kuvaus: Muraalitapetti, jossa on rusehtavan harmaa, hieman epätasainen pohjaväriytyys ja päällä oranssinruskeita roiskeita.</p>	<p>Muuta:</p>	<p>Näytteen mitat: 80 X 50 cm</p>	<p>Tausta</p>
<p>Tapettikortti</p>	<p>Ajoitus: 1930-luvusta eteenpäin</p>	<p>Kuviokoko:</p>	<p>Pinta</p>

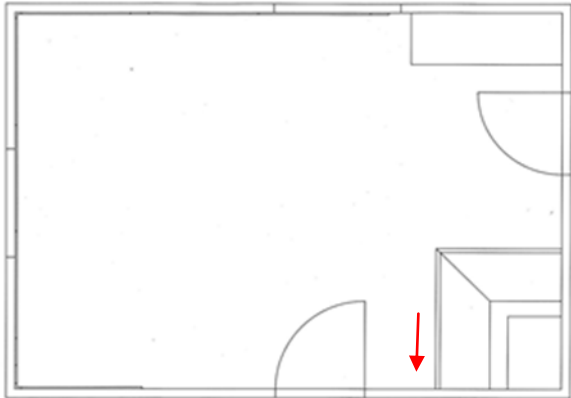

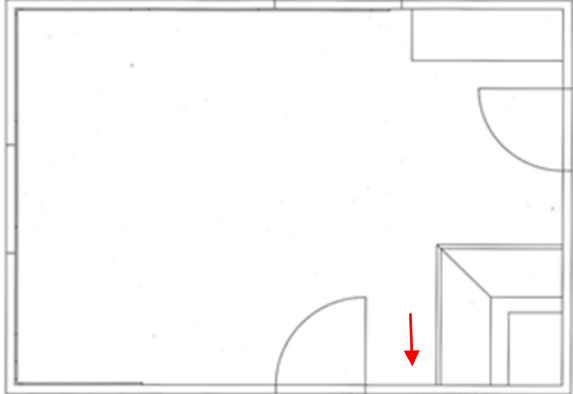
<p>Tapettikortti</p>	<p>Kortin numero 15</p>	<p>Kohde ja huone Kauppiantalomuseo, kasarminkatu 6, Hamina.</p>	<p>Kuvaus: Muraalitapetti, jossa rusehtava pohja ja kuviointi valkoisella. Päällä on pieniä oranssinruskeita pisteitä.</p>	
<p>Tutkimuksen tekijä: Jenni Jokinen, Kyamk</p>	<p>Näytteenottoaika: Hellahuone</p>	<p>Muuta:</p>		
<p>Kerros: 15.</p>	<p>Näytteen mitat: 80 X 50 cm</p>	<p>Kuviokoko:</p>	<p>Tausta</p>	
<p>Ajoitus: 1930-luvusta eteenpäin</p>	<p>Pinta</p>	<p>Kuusiokoko:</p>	<p>Pinta</p>	

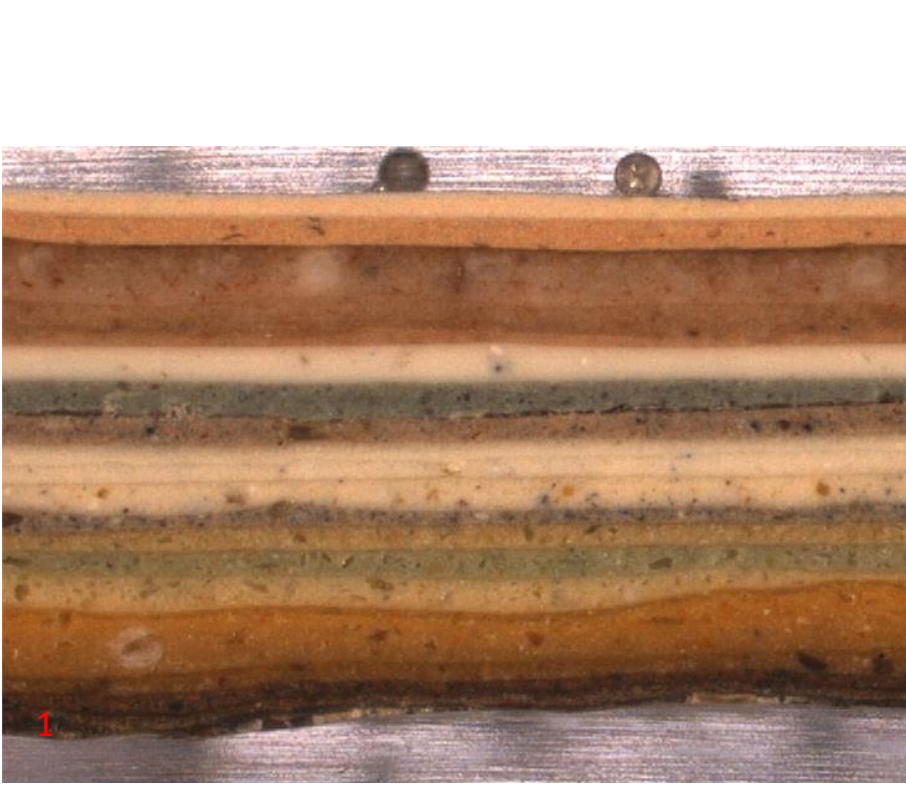
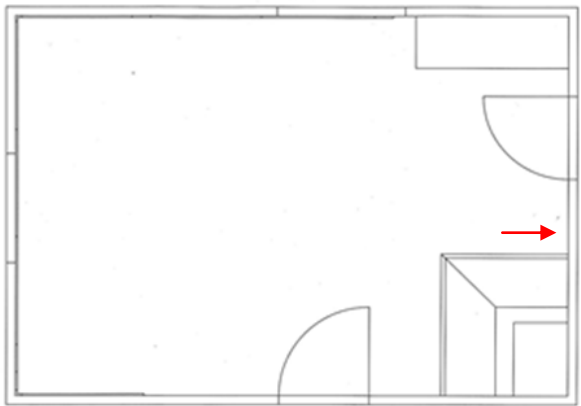
Tapettikortti	Kortin numero 16	Kohde ja huone Kauppiantaalomuseo, kasarmiinkatu 6, Hamina.	Kuvaus: Vihreällä maalilla päällemaalattu tapetti. Maalin alla on muraalitapetti.	
Tutkimuksen tekijä: Jenni Jokinen, Kyamk	Näytteenottopaikka: Hellahuone	Näytteen mitat: 80 X 50 cm	Muuta:	 <p>Tausta</p>
Pinta	Ajoitus: 1900-luvun puoliväli	Kuviokoko:		 <p>Pinta</p>

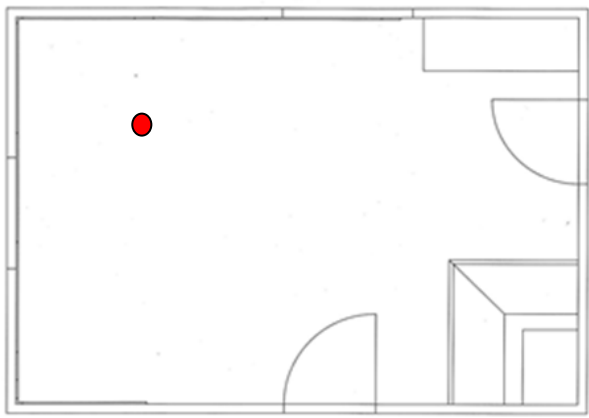
Kortin numero 20	Tutkimuksen tekijä Jenni Jokinen, Kyamk	Kohde/ rakennus Kauppiaantalomuseo Kasarminkatu 6 49400 Hamina	
Kohteen rakennus vuosi/ suunnittelija 1857			
Tutkimuksen tilaaja Haminan kaupunginmuseot		Tila/ huone Hellahuone	
Tutkimuskohdan sijainti Hellan oikea puoli, seinän välistä	Näyte 1	Päiväys 6.4.2013	
		1	Tumman ruskea
		2	Ruskea S4040-Y30R
		3	Vihreä S3020-G40Y
		4	Kellertävä ruskea S3030-Y20R
		5	Tumma siniharmaa S6005-R80G
		6	Vaalea harmaa
		7	Harmaa
		8	Vaalea
		9	Ohut tumma
		10	Beige
		11	Vaalea harmaa
		12	Keltainen
		13	Vaalea
<p>Erytishuomioita Maalinäyte oli irtonainen pala lastulevyn alla seinän välissä, hellan oikealla puolella. Kohdasta ei ole väriportaikkoa. Värikerrokset ja värisävyt on määritetty poikkileikkausnäytteestä ja verrattu kerroksia esim. ovien kerroksiin.</p>			
<p>Näytteenotto Kirurginveitsi</p>			
<p>Värikartta Natural Color System</p>			

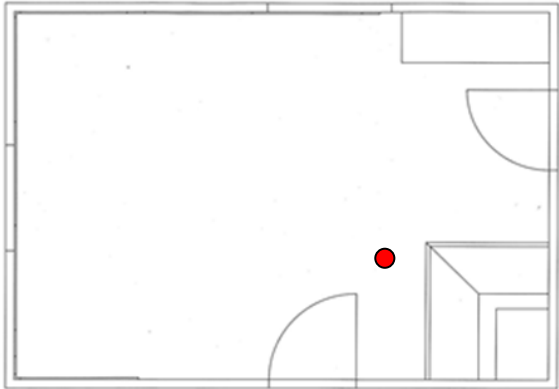
Kortin numero 21	Tutkimuksen tekijä Jenni Jokinen, Kyamk	Kohde/ rakennus Kauppiaantalomuseo Kasarminkatu 6 49400 Hamina	
Kohteen rakennus vuosi/ suunnittelija 1857			
Tutkimuksen tilaaja Haminan kaupunginmuseot		Tila/ huone Hellahuone	
Tutkimuskohdan sijainti Hellan oikea puoli, seinän välistä	Näyte 2	Päiväys 6.4.2013	
		1	Tumman ruskea
		2	Tumman ruskea
		3	Ruskea S4040-Y30R
		4	Vihreä S3020-G40Y
		5	Kellertävä ruskea S3030-Y20R
		6	Tumma siniharmaa S6005-R80G
		7	Vaalea harmaa
		8	Harmaa
		9	Vaalea
		10	Ohut tumma
		11	Vaalea harmahtava
		12	Vaalea
<p>Erityishuomioita Maalinäyte oli irtonainen pala lastulevyn alla seinän välissä, hellan oikealla puolella. Kohdasta ei ole väriportaikkoa. Värikerrokset ja värisävyt on määritetty poikkileikkausnäytteestä ja verrattu kerroksia esim. ovien kerroksiin.</p>			
<p>Näytteenotto Kirurginveitsi</p>			
<p>Värikartta Natural Color System</p>			

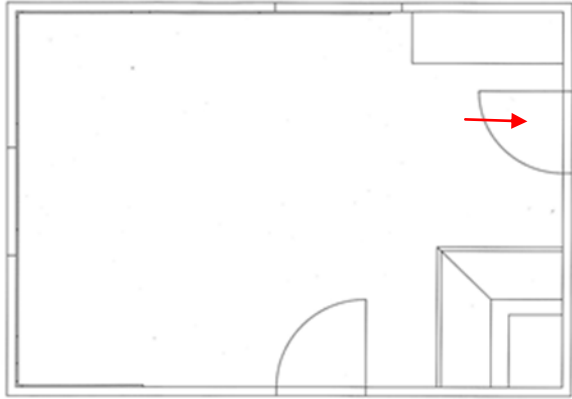
Kortin numero 18	Tutkimuksen tekijä Jenni Jokinen, Kyamk	Kohde/ rakennus Kauppiaantalomuseo Kasarminkatu 6 49400 Hamina	
Kohteen rakennus vuosi/ suunnittelija 1857		Tila/ huone Hellahuone	
Tutkimuksen tilaaja Haminan kaupunginmuseot		Päiväys 6.4.2013	
Tutkimuskohdan sijainti Hellan oikea puoli, seinästä	Näyte 1		
		1	Tumma ruskea
		2	Ruskea
		3	Kellertävä ruskea S4040-Y30R
		4	Vihreä S3020-G40Y
		5	Keltainen
		6	Tumma siniharmaa S6005-R80G
		7	Vaalea
		8	Vaalea
		9	Vaalea kellertävä
		10	Harmaa
		11	Tumma sinivihreä
		12	Tumma ruskea
		13	Ruskea
		14	Vaalea ruskea
		15	Vaalea
<p>Erityishuomioita Maalinäyte on otettu lastulevyn alta seinästä, hellan oikealta puolelta. Kohdasta ei ole väriportaikkoa.</p>			
<p>Näytteenotto Kirurginveitsi</p>			
<p>Värikartta Natural Color System</p>			

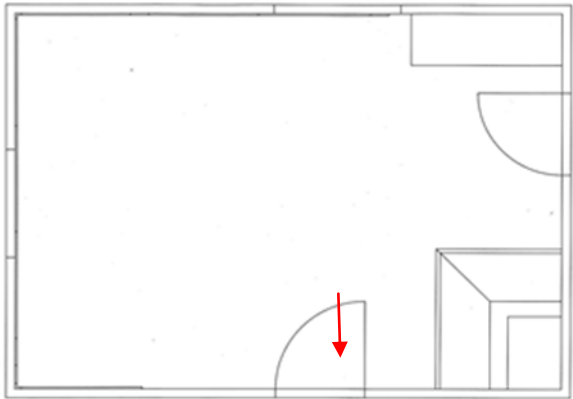
Kortin numero 19	Tutkimuksen tekijä Jenni Jokinen, Kyamk	Kohde/ rakennus Kauppiaantalomuseo Kasarminkatu 6 49400 Hamina	
Kohteen rakennus vuosi/ suunnittelija 1857			
Tutkimuksen tilaaja Haminan kaupunginmuseot		Tila/ huone Hellahuone	
Tutkimuskohdan sijainti Hellan oikea puoli, seinästä	Näyte 2	Päiväys 6.4.2013	
		1	Tumma ruskea
		2	Ruskea
		3	Kellertävä ruskea S4040-Y30R
		4	Kellertävä vaalea
		5	Vihreä S3020-G40Y
		6	Keltainen
		7	Tumma siniharmaa S6005-R80G
		8	Vaalea
		9	Vaalea sinertävä
		10	Vaalea kellertävä
		11	Harmaa
		12	Tumma ruskea
		13	Ruskea
		14	Vaalea
		15	Vaalea
<p>Erityishuomioita Maalinäyte on otettu lastulevyn alta seinästä, hellan oikealta puolelta. Kohdasta ei ole väriportaikkoa.</p>			
<p>Näytteenotto Kirurginveitsi</p>			
<p>Värikartta Natural Color System</p>			

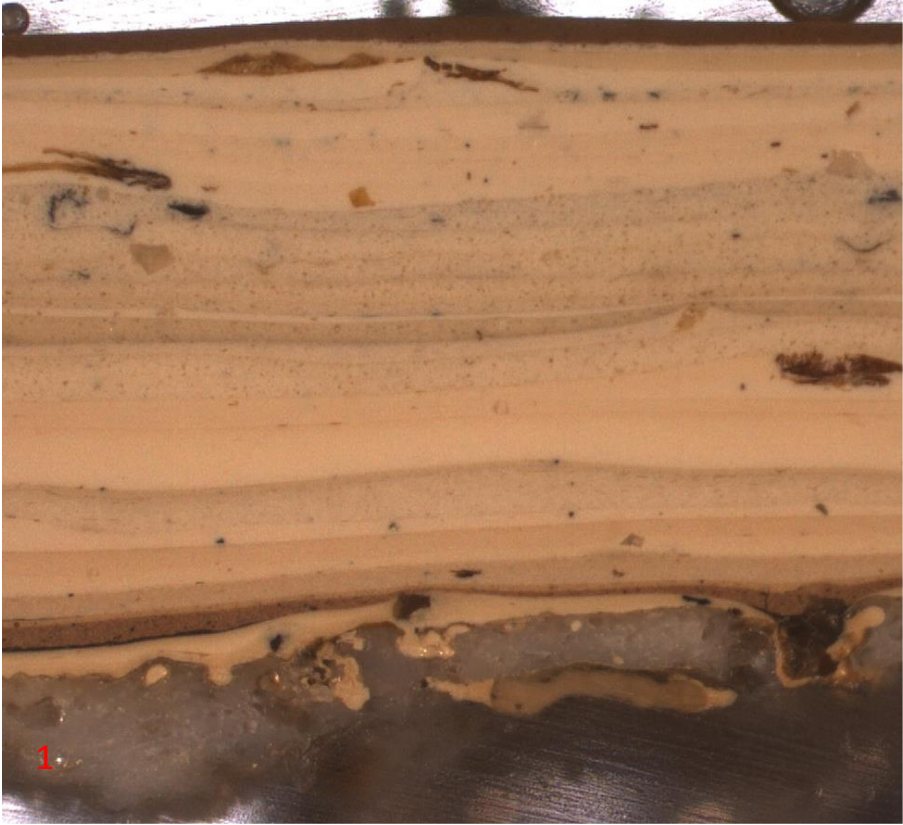
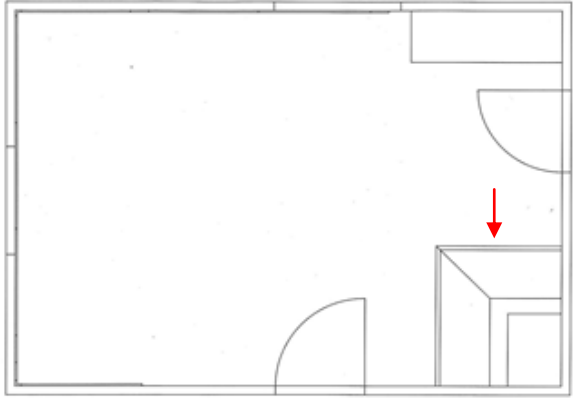
Kortin numero 17	Tutkimuksen tekijä Jenni Jokinen, Kyamk	Kohde/ rakennus Kauppiaantalomuseo Kasarminkatu 6 49400 Hamina	
Kohteen rakennus vuosi/ suunnittelija 1857			
Tutkimuksen tilaaja Haminan kaupunginmuseot		Tila/ huone Hellahuone	
Tutkimuskohdan sijainti Hellan vasen puoli, seinän välistä	Näyte 1	Päiväys 6.4.2013	
		1	Tumman ruskea
		2	Ruskea S4040-Y30R
		3	Keltainen
		4	Beige
		5	Vihreä S3020-G40Y
		6	Keltainen
		7	Tumma siniharmaa S6005-R80G
		8	Vaalea harmaa
		9	Vaalea
		10	Vaalea
		11	Harmaa
		12	Tumma sinivihreä
		13	Valkoinen
		14	Ruskea
		15	Vaalea ruskea
		16	Vaalea kellertävä
<p>Erityishuomioita Maalinäyte on otettu lastulevyn alta seinästä, hellan vasemmalta puolelta. Kohdasta ei ole väriportaikkoa. Kohdasta oli kaksi näytettä ja molemmissa oli samat kerrokset.</p> <p>Näytteenotto Kirurginveitsi</p> <p>Värikartta Natural Color System</p>			

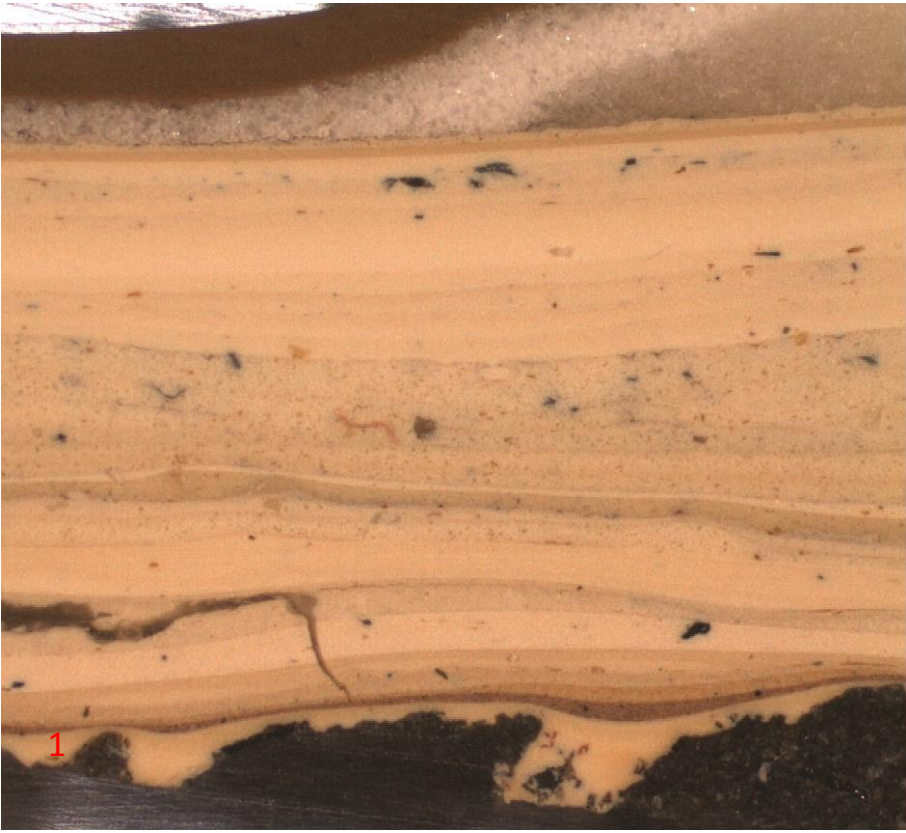
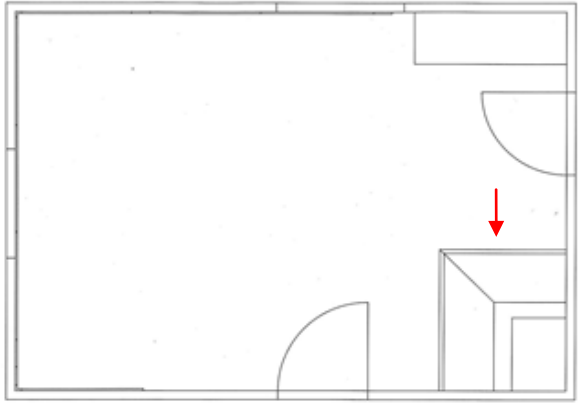
Kortin numero 22	Tutkimuksen tekijä Jenni Jokinen, Kyamk	Kohde/ rakennus Kauppiaantalomuseo Kasarminkatu 6 49400 Hamina	
Kohteen rakennus vuosi/ suunnittelija 1857		Tila/ huone Hellahuone	
Tutkimuksen tilaaja Haminan kaupunginmuseot		Päiväys 6.4.2013	
Tutkimuskohdan sijainti Lattia	Näyte 1		
		00	Puu
		1	Ruskea
		2	Vaalean ruskea
		3	Punaruskea
		4	Ruskea S8010-Y30R
		5	Punaruskea
		6	Ruskea S6030-Y30R
		7	Punaruskea
		8	Punainen
		9	Punaruskea S5040-Y50R
Erityishuomioita Lattiasta ei ole väriportaikkoa.			
Näytteenotto Kirurginveitsi			
Värikartta Natural Color System			

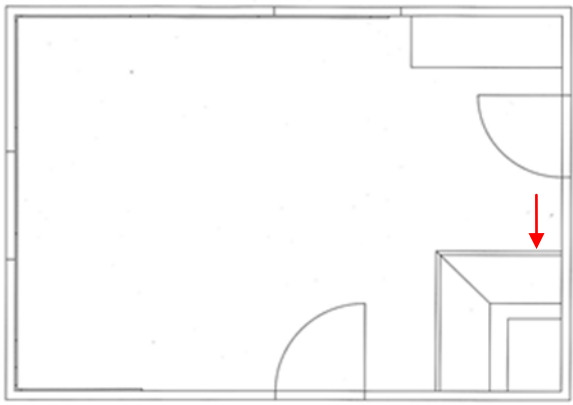
Kortin numero 23	Tutkimuksen tekijä Jenni Jokinen, Kyamk	Kohde/ rakennus Kauppiaantalomuseo Kasarminkatu 6 49400 Hamina	
Kohteen rakennus vuosi/ suunnittelija 1857		Tila/ huone Hellahuone	
Tutkimuksen tilaaja Haminan kaupunginmuseot		Päiväys 6.4.2013	
Tutkimuskohdan sijainti Lattia. Hellan edestä	Näyte 2		
		00	Puu
		1	Musta (piki)
		2	Vaalean ruskea
		3	Ruskea
		4	Tumman ruskea S8010-Y30R
		5	Punaruskea
		6	Punainen
		7	Punaruskea S5040-Y50R
Erityishuomioita Lattiasta ei ole väriportaikkoa.			
Näytteenotto Kirurginveitsi			
Värikartta Natural Color System			

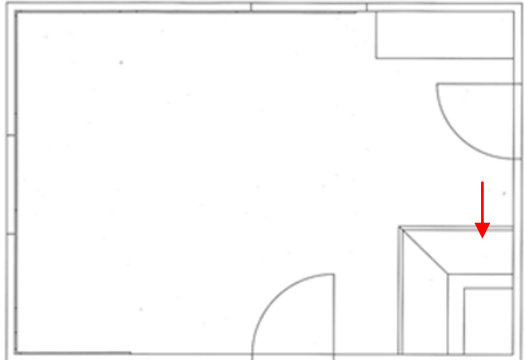
Kortin numero 24	Tutkimuksen tekijä Jenni Jokinen, Kyamk	Kohde/ rakennus Kauppiaantalomuseo Kasarminkatu 6 49400 Hamina	
Kohteen rakennus vuosi/ suunnittelija 1857		Tila/ huone Hellahuone	
Tutkimuksen tilaaja Haminan kaupunginmuseot		Päiväys 6.4.2013	
Tutkimuskohdan sijainti Ruskeaovi	Näyte 1		
 		00	Puu
		1	Tumman ruskea
		2	Vaalean ruskea S4040-Y30R
		3	Vihreä S3020-G40Y
		4	Kellertävä ruskea S3030-Y20R
		5	Helmenharmaa, sinertävä S1002-G50Y
		6	Helmenharmaa, punertava S2005-Y30R
		7	Harmaa
		8	Kellertävä vaalea S0505-Y10R
		9	Vaalea S0502-Y
		10	Harmaa
		11	Vaalea (tasoite)
12	Tumman ruskea S6020-Y30R		
Erityishuomioita Otin ovesta useamman poikkileikkausnäytteen ja kaikissa oli samat kerrokset.			
Näytteenotto Kirurginveitsi			
Värikartta Natural Color System			

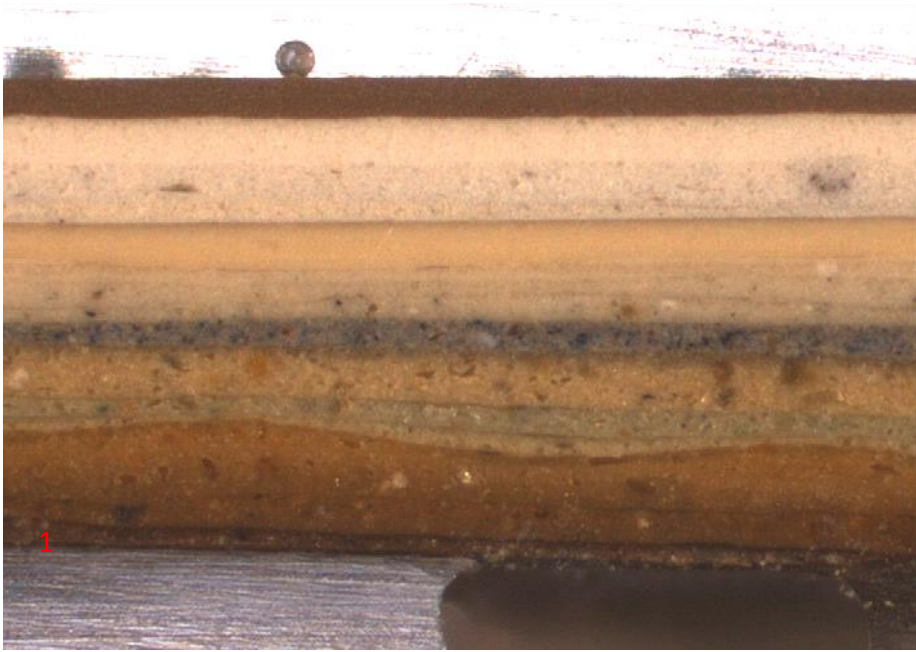
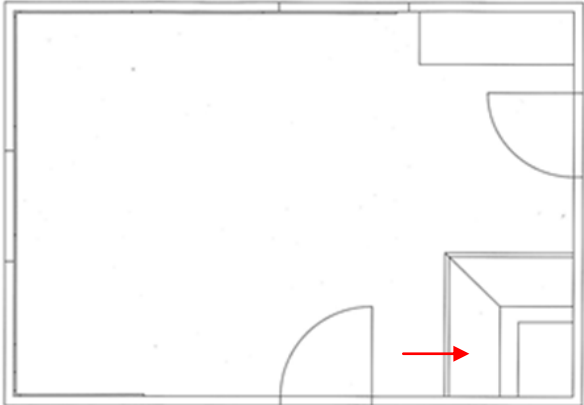
Kortin numero 25	Tutkimuksen tekijä Jenni Jokinen, Kyamk	Kohde/ rakennus Kauppiaantalomuseo Kasarminkatu 6 49400 Hamina	
Kohteen rakennus vuosi/ suunnittelija 1857		Tila/ huone Hellahuone	
Tutkimuksen tilaaja Haminan kaupunginmuseot		Päiväys 6.4.2013	
Tutkimuskohdan sijainti Valkoinen ovi	Näyte 1		
 		00	Puu
		1	Vaalean ruskea S4040-Y30R
		2	Vihreä S3020-G40Y
		3	Kellertävä ruskea S3030-Y20R
		4	Siniharmaa s1002-G50Y
		5	Harmaa S2005-Y20R
		6	vaaleampi harmaa S2005-Y
		7	Harmaa
		8	Beige
		9	vaalea S1002-Y
		10	Kellertävä valkoinen S0505-Y10R
		11	Kellertävä vaalea S1010-Y10R
12	Valkoinen S0505-Y20R		
<p>Erityishuomioita Otin ovesta useamman poikkileikkausnäytteen ja kaikissa oli samat kerrokset.</p> <p>Näytteenotto Kirurginveitsi</p> <p>Värikartta Natural Color System</p>			

Kortin numero 26	Tutkimuksen tekijä Jenni Jokinen, Kyamk	Kohde/ rakennus Kauppiaantalomuseo Kasarminkatu 6 49400 Hamina	
Kohteen rakennus vuosi/ suunnittelija 1857			
Tutkimuksen tilaaja Haminan kaupunginmuseot		Tila/ huone Hellahuone	
Tutkimuskohdan sijainti Hella, "kohta 2"	Näyte 1	Päiväys 6.4.2013	
		00	Kivi
		1	Valkoinen (tasoite)
		2	valkoinen
		3	Ruskea S6020-Y40R
		4	Beige S3020-Y30R
		5	Harmahtava
		6	vaalea
		7	kellertävä vaalea
		8	vaalea
		9	Harmahtava vaalea
		10	Vaalea
		11	Kellertävä vaalea
		12	Harmahtava vaalea
		13	Vaalea
		14	Harmaa
		15	Valkoinen
		16	Useampi harmahtavan vaalea kerros
		17	Muutama vaalea kerros
		18	Kellertävä vaalea S0510-Y30R
		19	Valkoinen S0505-Y30R
20	Tumman ruskea S6020-Y30R		
<p>Erityishuomioita Useampia vaaleita maalikerroksia on vaikea erottaa poikkileikkauksesta, joten värikerros luettelossa osa kerroksista merkitty yhteen.</p>			
<p>Näytteenotto Kirurginveitsi</p>			
<p>Värikartta Natural Color System</p>			

Kortin numero 27	Tutkimuksen tekijä Jenni Jokinen, Kyamk	Kohde/ rakennus Kauppiaantalomuseo Kasarminkatu 6 49400 Hamina	
Kohteen rakennus vuosi/ suunnittelija 1857			
Tutkimuksen tilaaja Haminan kaupunginmuseot		Tila/ huone Hellahuone	
Tutkimuskohdan sijainti Hella "kohta 2"	Näyte 2	Päiväys 6.4.2013	
		00	Kivi
		1	Valkoinen
		2	Ruskea S6020-Y40R
		3	Beige S3020-Y30R
		4	Harmahtava
		5	Vaalea
		6	Kellertävä vaalea
		7	Vaalea
		8	Harmahtava vaalea
		9	Vaalea
		10	vaalea harmaa
		11	Harmaa
		12	Valkoinen
		13	Harmaita kerroksia
		14	Useampi vaalea kerros
		15	Siniharmaa
		16	Beige
		17	Kellertävä vaalea S0510-Y30R
		18	Valkoinen S0505-Y30R
19	Tumman ruskea S6020-Y30R		
<p>Erityishuomioita Useampia vaaleita maalikerroksia on vaikea erottaa poikkileikkauksesta, joten värikerros luettelossa osa kerroksista merkitty yhteen.</p> <p>Näytteenotto Kirurginveitsi</p> <p>Värikartta Natural Color System</p>			

Kortin numero 28	Tutkimuksen tekijä Jenni Jokinen, Kyamk	Kohde/ rakennus Kauppiaantalomuseo Kasarminkatu 6 49400 Hamina	
Kohteen rakennus vuosi/ suunnittelija 1857		Tila/ huone Hellahuone	
Tutkimuksen tilaaja Haminan kaupunginmuseot		Päiväys 6.4.2013	
Tutkimuskohdan sijainti Hella "kohta 3"	Näyte 1		
		00	Tumma kivi
		1	Valkoinen
		2	Vihreä
		3	Keltainen
		4	Tumma siniharmaa
		5	Vaalea
		6	Ruskea S6020-Y40R
		7	Vaalean ruskea S3020-Y30R
		8	Valkoinen S0505-Y30R
		9	Harmahtava S2005-Y
		10	Ruskea S6020-Y30R
Erityishuomioita Kohdasta ei ole poikkileikkausta.			
Näytteenotto Kirurginveitsi			
Värikartta Natural Color System			

Kortin numero 29	Tutkimuksen tekijä Jenni Jokinen, Kyamk	Kohde/ rakennus Kauppiaantalomuseo Kasarminkatu 6 49400 Hamina	
Kohteen rakennus vuosi/ suunnittelija 1857			
Tutkimuksen tilaaja Haminan kaupunginmuseot		Tila/ huone Hellahuone	
Tutkimuskohdan sijainti Huuva	Näyte 1.	Päiväys 6.4.2013	
 		1	Tumman ruskea/musta
		2	Ruskea S4040-Y30R
		3	Vihertävä S3020-G40Y
		4	Vaalean ruskea S3030- Y20R
		5	Siniharmaa S6005-R80G
		6	Beige
		7	Beige
		8	Vaalea
		9	Keltainen
		10	Vaalean harmaa
		11	Kellertävä S1020-Y20R
		12	valkoinen
		13	Tumman ruskea S6020-Y30R
<p>Erityishuomioita Värikoodit ovat viitteellisiä. Värit on määritetty kraaterin ja poikkileikkausnäytteen perusteella, sekä vertailemalla mm. ovien väriportaisiin.</p> <p>Näytteenotto Kirurginveitsi</p> <p>Värikartta Natural Color System</p>			

Kortin numero 30	Tutkimuksen tekijä Jenni Jokinen, Kyamk	Kohde/ rakennus Kauppiaantalomuseo, Kasarminkatu 6 49400 Hamina	
Kohteen rakennus vuosi/ suunnittelija 1857			
Tutkimuksen tilaaja Haminan kaupunginmuseot		Tila/ huone Hellahuone	
Tutkimuskohdan sijainti Huuva	Näyte 2.	Päiväys 6.4.2013	
		1	Tumman ruskea/ musta
		2	Ruskea S4040-Y30R
		3	Vaalea kellertävä
		4	Vihreä S3020-G40Y
		5	Vaalean ruskea S3030- Y20R
		6	Siniharmaa S6005-R80G
		7	Beige
		8	Beige
		9	Keltainen S1020-Y20R
		10	vaalean harmaa
		11	Valkoinen
		12	Tumman ruskea S6020-Y30R
<p>Erityishuomioita Värikoodit ovat viitteellisiä. Värit on määritetty kraaterin ja poikkileikkäusnäytteen perusteella, sekä vertailemalla mm. ovien väriportaisiin.</p> <p>Näytteenotto Kirurginveitsi</p> <p>Värikartta Natural Color System</p>			

Kortin numero 31	Tutkimuksen tekijä Jenni Jokinen, Kyamk	Kohde/ rakennus Kauppiaantalomuseo Kasarminkatu 6 49400 Hamina	
Kohteen rakennus vuosi/ suunnittelija 1857			
Tutkimuksen tilaaja Haminan kaupunginmuseot		Tila/ huone Hellahuone	
Tutkimuskohdan sijainti Huuva	Näyte 3	Päiväys 6.4.2013	
		1	Tumman ruskea / musta
		2	Ruskea S4040-Y30R
		3	Vihertävä S3020-G40Y
		4	Vaalean ruskea S3030- Y20R
		5	Siniharmaa S6005-R80G
		6	Beige
		7	Beige
		8	Vaalea
		9	Kellertävä
		10	Keltainen
		11	Vaalean harmaa
		12	Kellertävä
		13	Valkoinen
		14	Tumman ruskea S6020-Y30R
<p>Erityishuomioita Värikoodit ovat viitteellisiä. Värit on määritetty kraaterin ja poikkileikkäusnäytteen perusteella, sekä vertailemalla mm. ovien väriportaisiin.</p> <p>Näytteenotto Kirurginveitsi</p> <p>Värikartta Natural Color System</p>		